
BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
19 C
19

DANS VENIAM CORVIS, VE-XANS CENSVRA COLVMBAS.

DE IMMVNITATE AVTORVM CYRIACORVM A CENSVRA.

Diatribæ Petri à Valle Clausa S.T.D.

SEV

De Dominicana in Libros Alienorum austeritate; in proprios, *quorum hic furfures cribrantur*, lenitate, ac indulgentia.

Ad SS. D. N. *Alexandrum* P.P. VII.

LECTORI.

SACRA immunitas, argumentum eſt iam olim ac etiam nuper & hodie, multorum calamis ſtudiiſque ſubactum, ſiue loca ſpectes, ſiue perſonas, ſiue quiduis Deo addictum. Iacobus Vvimphelingus, & Anaſtaſius Germonius, vniuersè de ſacra immunitate egerunt. Hieronymus Albanus ſolam Eccleſiarum Immunitatem diſcutiendam ſuſcepit. Suares agens cum Iacobo Britanno, perſonarum potiùs immunitati inſtitit. Diana ſemel, iterum, tertiò, de immunitate diſputauit, nec abſterruit ab eiuſdem molæ verſatione, Symmiſten Thomam Delbenium. Verſant atque reuerſant, coquunt, ac nouis ſubinde ad ſingulos Tomos

repetitionibus recoquunt, immunitatis discussionem, omnino multi. Vnam sacram immunitatem omnibus hactenus scriptoribus intactam, suscipio hac lucubratione excutiendam; Nempe immunitatem Cyriacorum. Quanquam neque ad eam in toto suo ambitu diffundam considerationem: sunt enim multæ ac magnæ Cyriacorum immunitates ab hoc instituto alienæ; v. g. ante hoc trimestre, in vrbe populosa, grauis inter Cyriacos Magister, cum furtiui amplexus viduæ iuniori vterum tumefecissent, & Parochi assistentia, conficiendo legitimè matrimonio, suspecta partibus esset, per immunitatem Magistris Cyriacis concessam; non exorata, ac ne petita quidem ab vllo ex Ordinariis facultate; (aderant in vrbe, Parochus, Vicarius Generalis, & ipse Archiepiscopus;)

Cruionis

Curionis partes obiuit, aſſiſtens Matrimonio, per immunitatem à communi lege de non attingendis functionibus Ordinariorum, abſque eorum bona venia, Cyriacis ex Oceano priuilegiorum ſuorum, propriam. Iidem cum iure Pontificio vitetur ingreſſus mulierum in ſacrarium, & interiora Cœnobij, (non ago de mulieribus viros maſculino habitu ementientibus;) per immunitatem tamen meritis ordinis attributam, ſecùs faciunt; & factis monſtrant, ſe ea communi lege non teneri. Quin etiam quod inſigne & rarum meritò videbitur, cùm Clericis ac Religioſis omnibus, nefarium habeatur, per tempus Bacchanalium prodire laruatos, Cyriacis tamen immunitas hac in parte conceditur, etiam in Vrbe; quam circumcurſant quaterni, aut etiam plures, abiecto Religioſo ha-

bitu, pia hilaria agitantes, illud veluti Minerual assecuturi, quòd ad sacram quadragenam ex scitis ordinis seuerè decurrendam, erũt habiliores. Alias Cyriacorum immunitates, alteri tractationi reseruo.

Nunc ad illam vnam eorum immunitatem accingor, quæ in omnium incurrit oculos; nimirum immunitatem librorum à censura. Quod dico, est huiusmodi. Libri scriptorum Catholicissimorũ, ac Religiosissimorũ, frequentissimè prostant in columna infami, cum flagrionibus & furciferis, ac patibulariis; sic enim absque noxa denominari possunt, Hæreticorum, & Atheorum, ac spurciloquorum libri. Pendent cum ipsis probrosis, (vt Christus cum latronibus,) scriptorum Catholicorum ac Religiosorum libri; iure, an iniuria, dolo, an virtute, quis in hoste requirat? Etiam

sydera,

ſydera in hoc genere, de cœlo detrahuntur. Indicta cauſa, (certè tacita, & quam educere Eleuſinium crimen ſit;) notantur, proſcribuntur, ſupprimuntur, Fratrum præſertim Minorum, & Ieſuitarum libri: Hos quippe ſupra omnes gemere, ſub Cyriacorum Tyrannide, grauis ſcriptor, ex Religioſo Archiepiſcopus, non extimuit dicere, ac chartis committere, c. v. vitæ Scoti. Soli Cyriaci habent ſuorum librorum plenam immunitatem, quantum attinet ad viam ordinariam. Nam extraordinaria, (cuius vix vnum aut alterum exemplum intra bina ſæcula proferre liceat,) prætermittenda meritò eſt, tanquam vnum de rarò contingentibus, quæ ſub diſciplinam non cadunt. Quid cauſæ ſubſit tantæ Cyriacorum immunitati, veſtigare conſilium eſt. Et eſt ſanè res ſatis abdita. Nam pro-

ſcribuntur libri, vel quia continent doctrinam hæreticam, aut hæreſi conterminam; vel quia authores in ſuis ſcriptis, ſunt erga Sedem Apoſtolicam irreuerentes; vel quia de ſanctis non agunt ſatis ſobriè,& cum conuenienti obſeruantia; vel quia doctrinam continẽt minùs ſolidam; vel quia mendacia & impoſturas obtrudunt;vel denique quia in alienam famam iniuſtè graſſantur, & immodeſtia atque acerbitate violant charitatem. An ſoli Cyriaci, nunquam in aliquid iſtorum peccant, & ideò ſoli abeunt à librorum ſuorum cenſura immunes? Hoc eſt quod noſſe cupio, & cui inueſtigando, hunc laborem addico.

DIATRIBA I.

An scriptores Cyriaci, sint immunes ab hæresi, atque adeò etiam, à censura propter eam.

IDETVR hæc immunitas admittenda, & referenda in specialem prærogatiuam Cyriacis diuinitùs collatam, propter zelum aduersùs hæreticos, quo à sua prima institutione flagrarunt. Inde enim vnus quispiam Cyriacus, audiente Alphonso de Castro, de sacro suggesto dixit, neminem qui vestem Cyriacorũ aliquando induerit, posse in hæresim labi. Ita refert Castro l.1. contra hæres.c.9. & Vadinghus anno 1371. num.27. Accedit quod Cyriaci per omnia inhærent S.Thomæ, cuius doctrina est infallibilis; & certò, ab hæresi (etiam materiali,) immunis: vsque adeò vt Cosmas Philiarcus 2.p.summæ l.4. c.22. referat, audiuisse se concionatorem Cyriarum, intrepidè de sacro pulpito contestantem, paratum se esse ad profundendum sanguinem, pro quocumque vel minimo sancti Thomæ dicto. Non dubitauit alius doctor Cyriacus, asserere, doctrinam S.Thomæ esse regulam fidei. Nam & Apostolica Sedes, (inquit Hieronymus Vielmius,

in opere pro S. Thoma;) solius Thomæ doctrinam, probauit publico edicto, & Ecclesiæ sectandam tradidit. Eius nomen & authoritatem, posteriora Concilia Oecumenica perpetuò venerata sunt, & parem cuiusuis veterum Patrum authoritati fecerunt. Quin imo S. Thomam quibusuis Patribus superiorem, & post Canonicos scriptores planè primum, quidam currus leuibus typis delineatus, effinxit. Tantumne? Audiantur maiora. Non dubitauit Nicolaus Iansenius Ordinis Prædicatorum in Apologia pro Bzouio, chartis illinere, *hunc virum sanctissimum, electum esse, cui tribueret cœlum thesauros Sapientiæ Dei; cui Spiritus Sanctus ad aurem insideret; Cuius* SCHOLAM INGREDERETVR PAVLVS, *quem ipse Christus, securum esse suæ doctrinæ iuberet.* Nimirum cum ei Neapoli dixit, *Benè scripsisti de me Thoma.* Vnde adhærens huic Christi oraculo Innoc. VI. pronuntiauit, *Eos qui ab Angelici Doctoris mente discesserunt, fuisse semper de veritate suspectos,* Imò vt refert Alfonsus de Castro, auditum ab se esse de sacro pulpito; *suspectus de hæresi est, quisquis à S. Thoma recesserit.* Itaque Cyriaci, doctrinam S. Thomæ, ad eum authoritatis apicem prouectam volunt (teste Dermisio Thadeo in Bzouio expostulato *pag. 36.*) *vt agnoscendum sit, nihil hactenus ab Ecclesia contra eam decisum esse,* SED NEQVE DECIDI POSSE: *Omnes verò libros, esse ad eam normam exigendos, & castigandos; omnéque ad fidem aut mores attinens, esse ex S. Thomæ solius sententia determinandum.*

Ex hoc fundamento apertè sequitur, libros Cyriacorum à quauis hæresi, etiam materiali, immunes esse, nec ipsos Cyriacos esse hæresi cuicumque obnoxios; quia quæ sunt eadem vni tertio, sunt eadem inter se. Atqui Cyriaci sunt tenacissimi Doctrinæ S. Thomæ, prorsus infermentatæ; cum vt suprà notatum est, sint parati pro minimo eius dicto sanguinem fundere. Sunt igitur ipsi quoque, & libri eorum, prorsus à fermento hæresis alieni: ac proinde etiam immunes à censura, ex hoc capite.

Hìc desideratur sobrietas Cyriacorum. Et in primis quod vestis S. Dominici reddat immunem ab hæresi eum qui semel illam induerit, est aperta deliratio. An enim eam vestem non induerant Martinus Bucerus, Ioannes Palæologus Romæ sub Gregorio 13. combustus, Petrus Paulus de Bellis, Agarnus, & alij in hæresim prolapsi, ac hæresi immortui; quorum nomina de consilio Bracharij ad Ianuarium, præstat premere? Quid ille trans Pyreneos Prouincialis, qui sub horam mortis, aduocato cætu Fratrum, iussit allatum silicem immergi vasi aqua repleto; & eductum, extrinsecùs planè madentem, findi impacto malleo, addita ea ad Fratres adstantes allocutione? *Silex iste exteriùs aqua perfusus, interiùs tamen, siccus & arens est. Æquè ego visus sum perfusus aqua baptismatis; interius tamen mansi siccus, & nullo imbutus humore, ac in tali statu apponor ad Patres meos Hebræos*; Sícque fœdum spiritum expuit, non hæreticus duntaxat, sed etiam Apostata

à

à fide. Et tamen veſtem Cyriaci prætulerat;quam item præferebat F. Matthæus Grabon, qui à Martino V. & Concilio Conſtantienſi, agentibus Petro Cardinali de Alliaco, & Gerſone Academiæ Pariſienſis Cancellario, damnatus eſt de hæreſi, circa largitatem Eleemoſynæ ac paupertatem Euangelicam;& liber eius combuſtus. Euge Euge ad id quod ſubiicio.

Smolenchus vrbs eſt munitiſſima & ampliſſima, in extrema Lithuania, ad Moſchorum fines. Præerat ei lepus, & aduentātibus Moſchis, turpiter ſe ac vrbem dedidit, cum ab omni apparatu bellico eſſet inſtructiſſima. Vrbe capta Moſchus, pro more hoſtium fidei Romanæ, ablegat Ieſuitas, quorum ibi Collegium erat magnificentia viſendum. Rati Cyriaci eam ſedem cœnobio quod in vrbe habebant commodiorem, Collegium vacuum ſibi depoſcunt, & vt eſſent ſecuri commorationis, Sacramentum Moſcho dicunt, ac fidem Catholicam eiurant, non vnus aut alter, ſed cœnobium vniuerſum; Lubentéſque conſentiunt in Anabaptiſmum; eo quod Moſchi baptiſmum Romanum quia non peragitur cum trina immerſione, cenſeant irritum. Itaque iteratò ſunt baptizati, omnes illius cœnobij fratres. Sed non fuit eiurationis fidei, & inuaſæ domus alienæ, diuturna lætitia. Nam vix nefandum baptiſmum ſuſceperant, cum à Moſchis ex vrbe eiecti, & in extremas Moſcouiæ oras à Lithuania remotiſſimas ſunt ablegati. Hæc non ſunt geſta in vno aliquo angulo, ſed in facie orbis vniuerſi, & lamentabiliter

biliter describuntur in literis datis Varsauia 14. Decembris anni 1654. quo contigerunt. Quid videtur Frater de Marinis ? Fratres tui, súntne circa fidem infallibiles ? Prædeterminantur ne ad non labendum in hæresim ?

Quid illi quos referebam, asserere, S.Thomam esse regulam fidei ? Hoc non potest accipi de regula viua; quia ea regula necesse est vt se voce explicet, de scitis fidei infallibiliter pronuntiando, quod solius Romani Pontificis est proprium. Debet ergo accipi de scriptura infallibili; quæ excitante, vel scriptoris mentem, & calamum ductante Spiritu sancto, sit pro oraculo diuino : Cuiusmodi scripturam, certum ex fide est, esse solam scripturam canonicam, vel eam quæ Ecclesiasticam de fide definitionem continet. Qui ergo dicit, doctrinam S. Thomæ esse regulam fidei; & qui a Diuo Thoma recedit, esse de hæresi suspectum; & determinationes Ecclesiæ arctari ad sensa S.Thomæ; nec quidquam posse in contrarium ab Ecclesia decidi; (quæ omnia dicunt & scriptis committunt Cyriaci;) qui inquam talia effutit, quantum abest ab hæresi, transferente prærogatiuam scripturæ canonicæ, aut definitionis Ecclesiasticæ de fide, in doctrinam quæ neque est verbum Dei scriptum, neque traditum; neque ex alterutro illo Dei verbo sub sumptum per euidentem consecutionem !

At S.Thomæ doctrina, est approbata ab Ecclesia ? Multos Pontifices approbatores enumerat Aquarius in Controuersiis *pag.* 133. addens, idcirco

idcirco Gregorium 13. Academiæ Thomisticæ Romanæ, singulis primis mensis dominicis, concessisse indulgentiam plenariam. Audio. Sed hoc quomodò sit condiendum, rectè exponitur in tractatu contra Fratrem Ioannem de Montesono, qui habetur ad calcem Magistri sententiarum;vbi statuitur, doctrinam S.Thomæ, non posse iactari approbatam per omnia, tanquam omnimodis indubitatam, cum in ea (iuxta alios) multi næui reprehensione digni occurrant, annotati ab aliis; quorum nonnulli, speciales tractationes ediderunt aduersùs aliquos illorum næuorum;nec semper satis commodè defensi sunt, siue à Richardo Clangas Anglo apud Pitsæum, siue ab Ægidio Romano, siue à Ioanne Parisiensi, vt testantur Picus q.1. Apologiæ,& Leander l.4. de viris illustribus Ordinis Prædicatorum, qui libros ediderunt titulo *Correptorij, corruptorij doctrinæ S.Thomæ.* Nam præ multis doctrinæ S.Thomæ impugnatoribus, laborandum plerisque, (etiam exteris,) fuit, in eius propugnatione.Autor quoque Tractatus prædicti, contra Fr. Ioannem de Montesono in 3.puncto principali,diffusissimè & subiectis plerisque exemplis monstrat, doctrinam S.Thomæ in plerisque non posse dici prorsus illimem & nitentem. Illa ergo approbatio Ecclesiastica quam iactant, aliud non fert, quàm testimonium doctrinæ vt plurimùm bonæ, nec vlla manifesta hæresi sordentis; tametsi non semper immunis ab errore; ac etiam non habentis securitatem ab hæresi materiali: quibus næuis obnòxia

xia esse scripta Doctorum, etiam Canonismo Ecclesiastico illustrium, docet Nicolaus, Monachus S. Albani apud Cellensem l. 9. Epistola item 9. Fatuitas ergo Cyriacorum, circa tantam eminentiam doctrinæ S. Thomæ quantam retuli ab eis statui, degenerauit in hæresim, saltem materialem; atque adeò perperam iactatur Immunitas Cyriacorum ab hæresi.

Non minùs luculentum est exemplum quod subiicio. Cyriacorum plerique, (etiam post Sixtum IV. & Concilium Tridentinum,) dixerunt, prorsus falsum, & nullatenus probabile esse; Beatam Virginem fuisse conceptam sine peccato originali. Imo Bartholomæus Spina qui Romæ tanto post Sixtum IV. fuit Magister S. Palatij, in opere de vniuersali corruptione generis humani, parte 5. cap. 9. intrepidè dixit; *Assertionem de B. Virgine concepta absque peccato originali, esse inuentore diabolo satam, & Festum Conceptionis in ea assertione fundatum, esse detestandum.* At hoc dicere, est hæreticum. Quod vt intelligatur, secernenda sunt duo in hac enuntiatione, *Pium ac probabile est, B. Virginem esse conceptam absque peccato originali*; Vnum est, propositio de inesse, siue dictum illius propositionis, contentum illis verbis, *B. Virgo est concepta sine peccato originali.* Alterum est, modus afficiens illud dictum, quod scilicet *pium est & probabile, conceptionem illam, peractam esse absque labe originali.* Ex dicto illo & modo, simul iugatis, exurgit propositio modalis, qua asseritur, pium esse ac probabile, conceptionem Deiparæ,

passiuam

passiuam, fuisse expertem peccati originalis. Dictum ergo propositum, non est ex fide certum, vt Sixtus IV. & multi posteriores Pontifices declararunt; firmauitque Concilium Tridentinum. At quod dictum illud sit pium & probabile, de fide est; quia Ecclesia quæ est columna & firmamentum veritatis, docet fideles, illud dictum esse expers erroris; & qui ita senserit, piè ac probabiliter sentire, nec posse notari vllius temeritatis, aut culpę. Hoc Pontifices, firmãte Concilio Oecumenico, tradiderunt loquentes ex cathedra: Hoc est obligantes vnumquemque fidelium, ita sentire, & abstinere omni censura, & improbatione illius propositionis modalis, enunciantis pietatem ac probabilitatem assertionis prædictæ; *B. Virginis conceptio passiua, fuit absque peccato originali.* Habetur hæc doctrina Pontificia, in corpore iuris, & rata habetur in Oecumenica Synodo Tridentina; atque adeò assertio illa, est de fide; & qui dicit errasse Pontificem, docentem, neminem fidelium posse reprobare eam propositionem, habendus est hæreticus, quia abiicit viuam regulam fidei, quæ ex scripturis & traditione, affirmat talem propositionem esse erroris practici expertem; & omnes fideles obligari abstinere eius reprehensione.

Ex his infertur, multos Cyriacorum, fuisse, aut etiam nunc esse hæreticos. Nam multi eorum, (etiam post Sixtum IV.) inficiati sunt eam propositionem modalem, *Pium est ac probabile B. Virginem esse conceptam absque peccato originali:* quam

tamen

tamen propositionem, Pontifices ex cathedra loquentes, (id est obligationem omnibus fidelibus injicientes sic sentiendi, & nullatenus sugillandi sic sentientes,) annuente Tridentino Concilio œcumenico, tradiderunt. In quo docendi modo, Pontifices non sunt obnoxij errori. Vbi ergo immunitas ab hæresi, & errore circa fidem, in Cyriacis illis, quos dixi obstrepere Ecclesiæ circa enunciationem illam modalem ? Nec se eximunt à tetra nota quam inurimus, illi Cyriaci, qui insidiātes Calcaneo Deiparæ tametsi fatentur dici posse, B. Virginem caruisse peccato originali, propter prædicta; tamen negant, pium, esse ac probabile, conceptionem passiuam Deiparæ fuisse immaculatam; & quoties audiunt *conceptionem dici immaculatam*, efferantur; nec patiuntur, hoc vel in libris qui eduntur extare; vel in concionibus doceri. Qui ita se gerunt, non se eximunt à nota quam eis inurebam. Manifestè enim Cyriaci isti, refragantur Pontificibus, ex cathedra docentibus; atque adeò in hæresis calles se induunt. Verum enim est, conceptionem fuisse immaculatam, & caruisse peccato originali. Ridiculè autem, & prorsus ignoranter, admisso nitore conceptionis à peccato, refugitur titulus *conceptionis immaculatæ*. Quis enim anguis latere potest in illa herba? aut quis ignis supponi potest illi cineri doloso? Nam conceptionem fuisse absque macula, nihil aliud est, quàm fuisse sine peccato originali. Si ergo vnum dici & vulgari potest, quare non aliud? Cogor ineptire cum ineptientibus, vrgens rem per

se claram, & dignam in qua non hæreatur. Sed ferant me ineptientem, qui non nisi ineptientes insequor. Igitur si errat in negotio fidei, qui dicit non esse pium ac probabile Beatam Virginem esse sine originis peccato conceptam, quomodo non errat in negotio fidei; qui prohibet dici, pium esse ac probabile conceptionem illam fuisse immaculatam? Nam duæ illæ propositiones sunt synonimæ, & eumdem prorsus sensum sub duplici verborum cortice continent; ita vt si vna approbetur, altera quoque sit approbanda; & posito quod vna repudietur, vtraque sit repudianda.

In eadem naui versantur, & circa fidem æquè naufragant, qui contra expressa Pontificum decreta, toties iterata, & firmata vsu per centum saltem ac triginta annos recepto, in vniuersa Ecclesia; negant nitorem conceptionis Deiparæ, piè ac probabiliter atque adeò prudenter assertum, esse obiectum idoneum religiosi cultus; qualem Pontifices vigere in Ecclesia agnouerunt, iam à tanto tempore: Et explicatissimè docuerunt festum quod Romana Ecclesia de conceptione Virginis celebrat, esse de prima animatione; (id enim sonat vox *conceptionis*;) & repulerunt asserentes hoc festum non esse nisi de sanctificatione subsecuta conceptionem. Illi ergo Cyriaci, qui post tam manifestam sensus Ecclesiæ expressionem, contrarium tradiderunt; nec de ea repulsa curarunt, sed pertinaciter institerunt suo sensui, & Ecclesiam in cultu Religioso proposito, irreligiose egisse dixerunt, quomodò sunt ab errore immunes?

Viderit

Viderit verò F.Franciscus Combefis, qui immaculatæ conceptionis festum non semel allatrauit, quomodò se pedicis in quas se induit extricet. In sua enim Monothelitarum historia, quam rodendo Baronio quia Canum circa Honorium I. pexuerat, adornauit, c.3.§.2. *pag.* 174.contendit; indubitatos honores conceptionis Deiparæ, esse duntaxat, quod B.Virgo sit concepta ex coniugio sterili, & quod hic fuerit velut anteambulo gaudij nostri ex Christi natiuitate de hac Virgine consecuturi; quod ipsum ait, à Græcis celebrari in conceptione S. Ioannis præcursoris, ac veluti Luciferi, aduentantis solis iustitiæ. Non plus habuisse conceptionem Deiparæ à tempore sextæ synodi AC ETIAMNVM nihil plus habere religiose festiuum, contendit Frater prædictus; & aliud colere, affirmat, aliud non esse, quàm contentioni studere, ac sibi visa stabilire, præter publicam & vniuersalem fidem. Rursúmque in notis ad orationem Gregorij Nicomediensis de conceptione Deiparæ; ait, festum hoc Deiparæ, inductum esse exemplo similis festi de S. Ioannis conceptione; præsertim cum accessit reuelatio, qua haud satis solide iactabatur, Beatam Virginem, Herluinum Abbatem sancti Anselmi successorem, impulisse ad celebrandum huiusmodi festum à S. Bernardo improbatum, nec à Græcis, præ Latinis hac in parte sobriis, in alio sensu admissum, quàm quo celebrabant conceptionem S. Ioannis; inquinatam quidem peccato originali, sed tamen aduentan-

tium tot bonorum prænunciam, & eorum antecursorem seu prodromum. *Sic sentire de conceptione Deiparæ*, (ait idem Autor in præfatione voluminis secundi inscripti Cancellario Franciæ,) *est eam conceptionem solidè laudare, & vt ex conceptione nulla veris matris famulis, offensio sit.*

Peruelim ab hoc Fratre Cyriaco considerari, quàm hæc eius assertio vacet fermento doctrinæ reprobæ de quo proximè agebam. Et sunt sanè multa in eius dictis compendio nunc relatis, quæ reprehensioni meritò pateant: vt quod per fœdum anachronismum, facit S. Anselmum Herluini prædecessorem; Item quod ait, S. Bernardum improbasse festum de conceptione simile festo natiuitatis; in quo aduersarius, & sibi contrarius est, cum ipsemet tale conceptionis festum admittat; & Bernardum malè intellexit, vt alibi traditur. Ad hæc quod festum conceptionis Deiparæ, in suo illo sensu distorto sumptum, ait inductum esse exemplo festi S. Ioannis. Quasi verò non sit par, sentire, fideles erga Deiparam meliùs affectos esse, quàm vt dicantur solo exemplo festi S. Ioannis, atque adeò non nisi post hoc inductum, egisse festiuum diem conceptionis Deiparæ. Tandem quod sobrios præ Latinis fuisse hac in parte Græcos, & sapientiores statuit. Hæc omnia reprehensionem merentur, sed ea dissimulemus in præsentia; in illud vnum intenti quod idem Frater ait, nihil plus nunc habere cultum conceptionis, quàm eius, non quidem sanctæ, sed tamen sanctitatem prænunciantis,

memo

memoriam: & quod detritæ ſobrietatis & ſapientiæ notat Eccleſiam Romanam, & ei adhærentes Latinos, admittentes Religioſum cultum conceptionis, piè ac probabiliter immaculatæ. Id verò eſt, ipſi Eccleſiæ illudere. Eccleſia enim conceptis verbis declarauit, ſuam mentem in huius feſti celebratione eſſe, colere conceptionem piè ac probabiliter immaculatam; mandátque eadem Eccleſia columna & firmamentum veritatis, vt omnes fideles de eo feſto ſic ſentiant; & illud Religioſè & abſque errore ad eum modum coli, ſibi perſuadeant. Sequuntur hunc Eccleſiæ ſenſum, præter paucos Cyriacos, fideles omnes. Quis ergo eſt Philiſteus iſte, exprobrans aciebus Dei viuentis, (capitibus inquam Eccleſiæ,& Fidelibus ei inhærentibus, defectum ſobrietatis ac ſapientiæ in eo cultu? Illud verò quàm ſobrium, quod ait *talem ſenſum eſſe ſtudentium contentioni, & eſſe præter publicam & vniuerſalem fidem, & eam Deiparæ laudem non eſſe ſolidam, & veris Deiparæ famulis eſſe offenſioni*; Scilicet paucis Cyriacis; (Nec enim omnibus inter eos, vt Catharino & Coyffeteo, aliúſque, cum primùm per inſulas ſegreges facti, potuerunt ſenſa ſua liberè promere.) Vt autem præter paucos illos, quibus timor malorum, vel peruicacia propter honorem ordinis fauces obſtringit, nulli ſint alij veri Deiparæ famuli; conuitium eſt in frunito otio congruentius, quàm Religioſo. Nec minuit hanc noxam, toties ab hoc Autore iactatum decretum Pij V. quo feſtum de cóceptione voluit coli adhibito officio,

quale adhibetur in Natiuitate, mutato tantum *Natiuitatis* nomine in nomen *conceptionis*. Hoc enim edixit Pius, quia in reuelatione facta Abbati Herluino, habebatur vsurpandum esse in conceptionis festo, tale officium. Et in hoc ipso officio per Pium V. probato, octauum responsorium conceptis verbis tradit, *sanctam* Deiparæ *conceptionem*, æquè ac *Natiuitatem*. Sicut ergo certum est, Deiparam in natiuitate sua fuisse sanctam & gratia sanctificante collucentem; ita certum esse debet, Ecclesiam non errare, cum celebrat conceptionem tanquam piè & probabiliter sanctam. Et quidquid Pius V. è Cyriacis assumptus, secundùm suum priuatum sensum existimarit, tamen prout Pontifex, & ratum habens officium prædictum quo *conceptio* ipsa *sancta* dicitur, in sensu in quo Natiuitas dicitur sancta; voluit quod affirmabam; Talémque fuisse & esse in huius festi celebratione sensum Ecclesiæ, disertissimè tradiderunt posteriores Pontifices. Itaque viderit F. Combefis, quàm absit ab hæresi, talia proferendo contra Romanam cortynam, fidei Magistram, & Petram fidei vt Damascenus in Iosaphati historia vocauit: Contra quam quisquis arietat, ipse confringitur, vt ait S. Augustinus. Neglectum ab isto silentium, ab eadem Romana Ecclesia Cyriacis indictum, circa suam peculiarem de non sancta & maculata conceptione assertionem, alij vrgeant.

Suspectos præterea, vel etiam compertos nonnullos Cyriacos, aliorum contra fidem errorum

possum

possum ostendere. Prætermitto quæ in Caietano obseruauit Catharinus hæresi sordentia: & quæ in Fratre Ioanne de Montesono, Lutetiæ hæreseos damnata referuntur ad calcem Magistri. Nec Bartholomæum Carranzam, apud Hispanos Quæsitores, & Romæ apud Gregorium XIII. de hæresi iudicia subeuntem adduco. Æterno item silentio pressam volo Palæologi miseram sortem, qua Romæ iubente Gregorio XIII. consumptus est viui comburio, obuiolatam pertinaciter fidem Catholicam. Audiamus mitiora.

Contritionem perfectam, etiam ante Sacramenti realem susceptionem, in eius voto, conferre gratiam, dogma Catholicum est, traditum à S. Bernardo epist. 77. & à S. Ambrosio in causa Gratiani & Valentiniani fratrum baptismo præreptorum, & apertè à Tridentina Synodo sess. 14. cap. 4. de pœnitentia; estque certum Catholicis quibusuis infermentatis. Attamen inquisitor Parmensis Ordinis Prædicatorum anno 1649. assertionem de contritione perfecta, ante susceptum reipsa Sacramentum sanctificante, tanquam reprobam & à fide ac sana doctrina abhorrentem, obfirmatè reiecit, & vt vulgari pateretur adduci nunquam potuit. An erat de partiariis Baianorum, siue vt vulgò loquimur *Iansenistarum* quos ita sentire compertum est? Vnde sicut Frater Baptista Marinus exhibuit se Iansenistarum protectorem, & per se Romæ apud Pontificem, & Lutetiæ per suos fortibus literis in eam rem datis; vtrobique infæliciter, & malis auibus: ita potuit

hunc inquisitorem Parmensem partiarium suum, eodem infecisse fermento.

Panis & vini substantiam, & omnia ad eam attinentia, per consecrationem destrui, vox *transsubstantiationis* demonstrat; estque dogma fidei indubitatum. Inuentus nihilominus est apud Cyriacos, qui nescio quid substantiale, (existentiam scilicet substantiarum panis & vini,) superesse post consecrationem, absolutè doceret. Ita Bannez 1.p.q.4. in prima editione;quod fidei Catholicæ prorsus dissonare, tradunt Vasquez 3.p.disp. 180.c.11.Suarez To.3.disp.49.sect.4. & Ægidius de Coninc 3.p.q.75.n.63. fuisseque eam doctrinam,tanquã à fide alienam, ab Innocentio VIII. damnatam,obseruat Albertinus coroll.de quantit. dub.5.num.11. Recognouit postea eam suam doctrinam Bannez; sed ita correxit, vt tamen voluerit eam esse probabilem. Sed neque hoc ferendum est, quia est perspicuè contra doctrinam Ecclesiæ de transsubstantiatione panis & vini, traditam in Concilio Tridentino, & benè pridem expressam à Gaufrido Cardinali Vindocinensi opusc. 1. & antiquis omnino multis, quos adducunt Coccius atque Garetius.

In eadem Eucharistiæ materia, nuper quidam bardus effutiuit crassam hæresim, negans species sacramentales obiectiuè sumptas,esse reales.Quas autem passim censemus accidentarias panis & vini exuuias,dixit esse præstigias & inanes species quales sunt colores iridis. Hoc verò est apertè hæreticum, vt patet ex definitione Concilij Constantiensis,

ſtantienſis, & ex vnanimi conſenſu patrum, & omnium ad hanc diem doctorum Catholicorum, celebrantium Dei omnipotentiam in auulſione accidentium panis & vini, & conſeruatione eorum abſque omni materiali ſubiecto, vt eſſet fidei ac noſtro merito locus. Hanc hæreſim tradidiſſe primùm fertur Robertus Holcot Ord. Prædicatorum, qui tamen fortè paſſus eſt calumniam. Sed ei cum primùm à bardo quem dixi vulgata eſt, inhæſit ex eodem Ordine F. Vincentius Candidus, qui inter eos qui ſuffragatione & adſcriptione ſua hæreſim illam firmarunt, inuentus eſt primus. Atque adeò non modò alienum errorem fecit ſuum, ſed etiam paucis quibuſdam improuidis, facti turpis Dux fuit. At docentibus Chryſoſtomo in magni Ignatij Encomio, & Aſterio orat de S.Stephano, qui primus complanat iter ad malum, & cæteris viam munit, tetriùs exerrat. Sicut è contrario, qui dux eſt generoſi facti, auctius meritum aſſequitur.

Aſſertionem cuiſdam Arnaudi, ſtrenui in Gallia veterum errorum mangonis, *de SS.Petro & Paulo duobus ſimul Eccleſiæ capitibus, indiuiduè in vnum coaleſcentibus.* Innocentius X. damnauit hæreſeos. Ei tamen aſſertioni inhæſit F. Franciſcus Combefis Ord. Prædicatorum in collatione actorum ſextæ ſynodi *pag.* 244. & 245. nixus ſtramineo argumento, petito ex eo quod aliquando Pontifices dicant, ſe eſſe ſucceſſores SS. Apoſtolorum Petri & Pauli. Hoc extricarunt omnino multi qui egerunt de bicipiti Eccleſia, contra hæreſim. Arnau-

 dianam,

dianam, per cuniculos molientem exæquare Romano Pontifici omnes Episcopos. Et quanquam in ea collatione actorum, hic autor veluti sepia, affuso verborum ac phraseon inuolutarum atramento, tentauerit videri aliud dicere, quàm dixerat Arnaudus; & vel ab aliquo admonitus, vel notam inurendam extimescens, in calce eiusdem voluminis, post notas ad orat. Demetrij Cydonij; velit censeri inhærens definitioni Pontificiæ; tamen non retractat quæ priore illo loco dixerat; totidem verbis cum Arnaudo affirmans, *Paulum vnâ cum Petro, indiuiduè, vna formali ac per se cathedra, cuius successio sit penes Pontifices, esse potitum*; Quam verborum illuuiem non absterfit posteriore illo loco. Alia exempla stribiliginum circa catholica dogmata, inquinantium libros Cyriacorum, dabit in tempore, index vniuersalis ad singulos eorum Doctores. Nunc hæc specimina sufficiant. Et quamuis F. Ioannes Baptista de Marinis, importunissimis precibus, (an minis?) extorsit à Teutonibus, vt volumen vnius Celtiberi, de hæresibus queis scatent libri Cyriacorum lucem non videret; tamen pro vno illo abortiuo, nascentur maturi fœtus complures, cum res feret. Quæ item diatriba sequenti subiiciam, faciunt ad hoc institutum.

Concluditur apodictìcè ex antedictis, libros Cyriacorum non posse statui immunes à censura, propter immunitatem à fermento doctrinæ reprobæ. Dices, S. Cyprianum asseruisse anabaptismum hæreticorum. Et S. Augustinum cum esset iunior,

admisisse,

admisisse, primam gratiam præuenientem dari ex merito; & tamen neutrum notatum esse hæreseos, quia caruerunt obfirmatione in illis placitis hæresi sordentibus; quæ obfirmatio est de essentia Hæreseos, & cuiusuis completæ infidelitatis, vt docet Couarr.l.3. variar.c.1.& Suarez l.1. contra Iacob. c.23. & habetur ex c.*damnamus* de summa Trinit. & fide Catholica; vbi Ioachimus Abbas excusatur, quia non laborauit pertinacia. Similiter ergo Cyriaci quos adduximus, non sunt contumaciter obluctati definitionibus Ecclesiæ, atque adeò cum nō fuerint formaliter hæretici, meritò libri eorū in quibus doctrina tantùm materialiter hæretica delitescit, non sunt relati in album nigrum, hoc est, in librorum prohibitorum indicem. Sed hæc excusatio est planè friuola; Sic enim nullius planè catholici opera, possent referri in indicem librorum vetitæ lectionis; quia nemo qui perstet Catholicus, est contumax aduersùs Ecclesiam. Ad hoc ergo vt liber aliquis statuatur censuræ obnoxius, sufficit in eo tradi hæresim materialem, quam intersit fidelium, improbari interposita censura libri. Sicut ergo libri Cyriacorum (vt monstratum est) non raro sordent hœresibus; ita neque deberent esse immunes à censura cui adeò frequenter subiacent libri cæterorum, æquè Catholicorum. Vnde ista disparitas?

DIATRIBA II.

An solis libris Cyriacorum, tam bellè per omnia conueniat cum sensis sedis Apostolicæ, vt immunes à censura esse debeant, ex hoc capite.

QVæcunque doctrina, à sensu summorum Pontificum abiungitur, aut hæretica est, aut confinis hæresi. Doctrina enim sedis Pontificiæ, est lapis lydius Catholicismi puri ac probari terræ, purgati sepultum. Disquirendum ergo est, an Cyriaci nusquam & nunquam à sedis Apostolicæ sensis ac doctrina deflexerint, vt proinde ex hoc capite, iure libri eorum immunes abeant à censura. Et cum hac disquisitione nexum est, considerare quàm reuerenter Cyriaci, scripto & voce se gerant cum Romanis Pontificibus, eorum personas omni veneratione prosequendo. Et videntur sanè Cyriaci, supra omnes adstringi ad eam in sensis & doctrina consensionem, plenámque venerationem. Nam cœtus eorum, tametsi respectu cæterorum Iacobi filiorum, non fuerit principium paterni doloris, est tamen citra dubium, ***prior in donis, maior in imperio.*** Sunt Cyriaci præcipui administri Pontificum in plerisque tribunalibus, non absque pingui annuo censu, & spe infularũ, aut

aut purpuræ. Iidem omnino insignibus prærogatiuis, ab iisdem exornati sunt, supra omnes Religiosos, ac etiam supra Clericos. Annales Cyriacorum, (non enim Ecclesiastici, vt mentitur titulus,) consarcinati ab Abrahamo Bzouio, scatent fauoribus Pontificum erga eum ordinem. Beneficia autem adeò insignia, deuinciunt animos. Quare videtur esse extra dubium, quòd Cyriaci stare debuerint semper strenuissimè pro sede Apostolica; proindéque ex hoc capite non esse timendum à nota libris eorum inurenda. Hunc tamen vmbonem malè prætendi Cyriacorum immunitati, monstrabunt specimina quæ subjicio.

Montes pietatis, ex præscripto Leonis X. & aliorum quorundam Pontificum administratos, labe vacare, certum est ac ratum apud omnes Theologos; quorum plerique adducuntur à Lessio lib. 2. de Virtut. cap. 20. num. 192. & in appendice de eodem argumento. Videndi etiam Toletus l. 5. instruct. cap. 38. & Molina Tract. 2. de Iustit. disp. 325. Sanè cum Leo 10. approbante Lateranensi Concilio, eos montes licitos esse, & vsuræ labe vacare pronuntiauerit, idque pertineat ad vniuersalem doctrinam morum; non potest mirum videri, quod nemo Theologorum refragetur, ponens in cœlum os suum, & lingua transeunte in terra garriat, quod Pontifex in generali Concilio, statuit carere peccato, reuera sordere culpa; & quod idem & alij varij Pontifices docent honestè fieri, reuera tamen non posse nisi cum culpa & inhonestè admitti. Nihilominus Dominicus Soto l. 6.

de iuſt. q.1. art.6. poſt Concilium Lateranenſe & Leonem X. Montes pietatis à Leone & Concilio approbatos, exploſit vt vſurarios; allegans pro excuſatione, quod ea Leonis & Concilij doctrina non ſit recepta. Hæc verò eſt manifeſta contemptio Pontificij illius decreti: Aliud Pontificium decretum fuit, abſoluendum eſſe à Sacerdote præſente, ægrum qui Confeſſarium abſentem expetierit, & ſuam confitendi de peccatis voluntatem; conceptúmque de eis dolorem, per idoneos teſtes prodiderit; quamuis æger cum ad eum venit Confeſſarius, iam morbo oppreſſus, noua ſigna doloris de peccatis, & voluntatis recipiendi abſolutionem edere nequeat. Extabat ea de re antiquum decretum S. Leonis, & Concilij 4. Carthaginenſis. Sed Cyriaci, Soto ac Cano inhærétes nihil morabantur ea decreta. Cum autem nouo Pauli V. diplomate, vrgerentur ad abjiciendam eam reprobam doctrinam, multiplicibus viis effugere ſunt conati, & primùm confugerunt ad diplomatis tanquam ſuppoſititij vel adulterati, exploſionem. Sed cum Scipio Cobellutius Card. S. Suſannæ, qui diploma confecerat, magnos ob illud voluntarium & ipſi iniurioſum reſponſum cieret rumores, eo deuentum eſt, vt Fratres, Pontificem in eo diplomate, humani quippiam, paſſum eſſe faterentur. At ille ex cathedra loquebatur, & Epiſcopis ac parochis, omnibúſque per orbem animarum curatoribus, modum validè ac legitime adminiſtrandi Sacramenta præſcribebat, obligatione omnibus iniecta, ad credendum, Sacramenta ſic adminiſtrata, validè ac legitimè ad-

miniſtrari. Itaque de ſententia Cyriacorum, Paulus Pontifex tradendo eam doctrinam, S. Leoni & Concilio Carthaginenſi conſentaneam; a Soto autem & Cano reprobatam; pauit oues paſcuæ Chriſti pabulo falſæ doctrinæ in re grauiſſima. Hæc quanta ſit in Pontificem irreuerentia, nihil attinet dicere, vt haud inaccuratè monſtratum eſt à nupero confeſſionis epiſtolaris examinatore, agente cum Dauila, Coquetio, Candido, Nuguo, Aluare, Petro Fay Cyriacis, quos rituale Paulinum malè habuit.

Martyrologium Romanum comprobauit Gregorius XIII. præfixo diplomate ad perpetuam rei memoriam, quo omnium aliorum Martyrologiorum vſu in ſacris interdicit: proptereáque huiuſmodi Eccleſiaſticæ tabulæ, ſunt omnibus Catholicis in magna veneratione. At Frater Franciſcus Combefiſius, in notis ad acta Anonimi apud Nicæam, num. 6. occaſione S. Paphnucij de quo tabulæ 11. ſept. admodùm licenter exagitat prædictum Romanum Martyrologium, *tanquam non Eccleſiæ, ſed Baronij Martyrologium*; *cuius noui compactores, hinc inde corraſerunt quæ ad aliquem Sanctum* pertinent, *& vtinam tantùm bona, vacillante ſatis fide, Quid ſi enim decepti ſunt conflatis in vnum multis quæ ſecernenda fuerant?* Et vt nutare fidem Martyrologij Romani oſtendat, producit exempla hallucinationum quæ in illud obrepſerunt, vt noui Martyris S. Xynoridis & S. Fælicis, qui parum abfuit quin ejiceretur; Luciferi Calaritani, & Fauſti Rhegienſis quos ſanctitatis

titulos

titulos ægrè retinuiſſe, nec niſi dubiis ſatis fundamentis, ſanctorum Cælitum numero adſcriptos contendit; nulla (vt admonet) Eccleſiæ Romanæ vel Pontificum culpa, ſed eorum tantùm qui ad huiuſmodi libros componendos ab Eccleſia adhibiti, vel præ ſcientiæ tenuitate, vel præ humanæ induſtriæ inefficacitate, ceſpitarunt. Vnde nouæ ſubinde correctiones affulgente pleniori luce, aut maiori examine adhibito. Contraxi diffuſiorem Fratris Combefiſij diſputationem; quam obſignat mordendo quoſdam, imperitos, (vt ait) argutatores, qui contrarium ſcripturierint, res geſtas ex ratiunculis aſtruendo. Idem in notis ad orationem Aſterij de S.Phoca, prolatis verbis Martyrologij V.Martij referentis miraculum iuge ſanationis collatæ demorſis à ſerpente, vbi primùm pede preſſerint limen ædis huic ſancto dicatæ; addit, nihil eornm apud quenquam extare, niſi apud Baronium, diuinantem, ac Surium ex illo deſcribentem.

Non potuit Cyriacus iſte, effundere licentiùs contemptionem ſuper Principem Eccleſiam, approbantem quod ipſa ſuum appellat Martyrologium; quàm illud Eccleſiæ ſubductum, ſupponendo Baronio; qui apud iſtum Fratrem, vix vllo loco habetur, vt infra demonſtrabo. Bellè verò hîc accidit, quod tantus cenſor cæli ac terræ, ait Surium ex Baronio exſcripſiſſe, cum tamen priùs obiiſſet Surius, quàm Baronius aliquid vulgaret. Vt quid verò ad depreciandas Romanas tabulas, exempla congerit eorum (vt vult) dubiorum cælitum

tum quos memorat? Nolo quoad S. Xinoridem, vrgere authoritatem S. Chrysostomi, qui initio homiliæ 4. de Lazaro, memorat B. Babylam, & Xinoridem, Lazarum mendicum secutos, ita enim habet vnus interpres; contra quàm Erasmus qui vertit *bigam*; vt monstraret, *Xinoridem*, non esse vnam aliquam sanctam, sed significari ea voce, coniugatas personas duas, vt apud Hieronymum cum Proba auia, & Iuliana Demetriadis Mater, dicuntur sancta Xynoris, quæ nihil virginitatem profitenti Demetriadi, detraxisset, eorum quæ nuptiis fuerant præparata. Et eodem sensu Nazianzenus oratione in S. Basilium, se & Basilium vocat *Synorida*. Potuit ergo similiter apud Chrysostomum *Xynoris* vsurpari pro binario Martyrum, qui cum S. Babyla passi non duo, sed tres fuisse referuntur, vt videre est in sacris tabulis 24. Ianuarij Et passim apud Græcos vox συνώρις, Atticè ξυνώρις, duorum equorum currum significat. Igitur Xinoris in loco allegato ex S. Chrisostomo, non videtur significare socios Martyrij S. Babylæ qui tres fuerant, non duo. Nihil ergo profertur, quod vetet, eam vocem significare vnam aliquam sanctam cælitem. Sed consultò nolo hoc vrgere, & gratis do, Xinoridem non esse cælitis nomen. Quid hoc ad depreciationem Martyrologij Romani? vbi enim in Romanis quas aduersarius Baronio tribuit, tabulis, *Sancta Xynoris?* Item vbi in iisdem tabulis, S. Faustus Rhegiensis, aut S. Lucifer Calaritanus? Quod hi in aliquibus aliis Martyrologiis, per indiligentiam collectorum

talia nomina non ſatis compertæ ſanctitatis aliquando occurrerunt, quid hoc ad conſpurcandas Romanas tabulas nihil tale proponentes? Alioqui debuiſſet etiam opponere Romanis tabulis, quod in Martyrologio Fratrum Prædicatorum, Euſebius Cœſarienſis, homo tametſi doctiſſimus, tamen peſtilentiſſimus, & Arrianiſmi ſignifer, ad noſtram vſque ætatem tanquam inſignis ſanctus ſedem inuenerit. Nolo hærere in excutiendis tricis quas iſte argutator mouit, circa SS. Paphnutiū & Phocam, ad eleuandam fidem Romanarum tabularum. Id enim eſſet præter inſtitutum præſens, quo duntaxat ſuſcipitur monſtrandum, quàm ingratè ac petulanter Cyriacus iſte, Pontificum Martyrologij approbatorum authoritatem ſuffodere tentauerit; nihil certi aut ſolidi contra tabulas proferendo; ſed tantùm obtrudendo ſuſpiciones ſuas, & diuinationes, ac ratiunculas, tanta plerumque verborum & ſenſus implexitate, vt Oedipo interprete ſit opus; nec quid velit, aut quid loquatur ſatis intelligi poſſit. De colapho iiſdem Romanis tabulis impacto à Fratre Nicolao Richardio Monſtro, repudiante quod in illis tabulis 28. Februarij traditur de Manyrio SS. Alexandrinorum, immortuorum miniſterio lue contactorum dicendum infra.

Non debet leuis videri, ea authoritatis Pontificiæ violatio per Cyriacos, qui arctant illam ſæpe numero plus iuſto. V.g. cum dicunt Pontificem nihil poſſe definire, contra ea quæ S. Thomas tradidit. Et cum contendunt, Pontificem non poſſe definire

definire veritatem conceptionis B. Mariæ. Item cum asserunt, Pontificem se solo nihil posse definire de fide. Nihil horum dici potest, sine iniuria Pontificiæ authoritatis. Nam praxis & prisca & recens, docet quod Pontifex, se solo, id est absque Oecumenico Concilio, possit aliquid de fide statuere, quidquid obganniant Iansenij reliquiæ, captantes hoc miserorum perfugium, contrà fulmen aduersùs quinque Cardinales Iansenij hæreses ab Innocentio decimo vibratum. Quod item Pontifex absque Concilio Prouinciali possit de fide statuere, omnino liquere debet, cum Concilij Prouincialis exigua sit authoritas præ Concilio Generali; à quo tamen Pontifex nullo modo pendet, vt aliquid de fide definiat. Et contrarius sensus non nisi post turbas schismatis per tempus Concilij Constantiensis inualuit, vt benè notauit grauis Theologus Ruardus Tapperus orat. 3. Theologica num. 3. Sanè Pontifex sub quo celebratum est 2. Concilium Prouinciale Arausicanũ, præside S. Cæsario, non permisit illi Concilio discussionem capitulorum de gratia quæ transmittebat; sed tantùm mandauit Concilio, promulgationem eorum capitulorum. Iam si Pontifex neque ab Oecumenica, neque à prouinciali, (& idem est de diœcesana,) Synodo pendet in formanda definitione de fide, multo magis independens est à quocumque alio, etiam à Cardinalibus aut Prælatis Curiæ Romanæ. Potestas enim docendi aliquid esse de fide, nititur eo Christi promisso, *super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam*, &

illo mandato *pasce oues meas*, vtique pabulo sanæ doctrinæ; & illa rursus sponsione *Rogaui pro te Petre vt non deficiat fides tua, & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos.* At Christus non fnndauit Ecclesiam super Petram Cardinalium aut Prælatorum; nec illis mandauit pascere plebem Christianam; nec pro eorum perpetua fide rogauit. Itaque tametsi Papa, posset peccare si absque collatione cum suis consiliariis, aliquid de fide statueret se solo; tamen definitio esset valida, si fieret ex cathedra; hoc est si Papa veritatem à se solo discussam, proponeret fidelibus cum obligatione sic credendi. Id enim est loqui ex cathedra; non autem quod fingit Combefisius tract. pro actis 6. Synodi c. 2. §. 3. dicens, loqui ex Cathedra, esse loqui cum Fratrum consilio, & ex communi Ecclesiæ sensu. Tandem dicere quod Pontifex non possit decidere controuersiam de conceptione passiua Deiparæ, est eorum qui timent causæ suæ, & volunt absterrere Pontificem ne ad eam definitionem accingatur; cum tamen plus satis fundamentorum suppetat, & in verbo scripto, & in verbo tradito per Patrum vnanimen consensum expresso, ad eam quæstionem decidendam, & quidem in fauorem Virginis. Nam quod obtenditur, S. Thomam sensisse contrarium, & Ecclesiam nihil posse decidere contra id quod S. Thomas docuit, ridiculè & absurdè obtenditur. Non sanè sensit contrarium S. Thomas. Constat enim, S. Thomam variis locis tradidisse conceptionem B. Virginis fuisse immaculatam: & nominatim

minatim ita docuit in 1.d.44. q.vnica art.3. ad 3. vt legitur in omnibus S. Thomæ editionibus, etiam Romana iussu Pij V. adornata;nec vnquam aliud ibi dixit S. Doctor, nisi anno 1613. quo F. Cosmas Morelles Ord. Prædicatorum in editione Antuerpiensi, textum falsauit.

Æquè falsò obtenditur, Ecclesiam nihil posse decidere contrarium placitis S. Thomæ. Quis enim sic arctauit Ecclesiam,aut vbi reuelatum est, S.Thomæ sententias esse amussim ad quam sint exigendæ definitiones ab Ecclesia latæ?Imò verò Ecclesia non semel, definiuit contrarium sententiis S.Thomæ. Nam Bonifacius VIII. c.1.de voto & voti redempt. definiuit, solemnitatem voti Religiosorum, non esse iuris diuini, sed Ecclesiastici, quod ipsum definiuit Gregorius XIII. in bulla *Ascendente Domino*. Et tamen S.Thomas contrarium tradiderat.Similiter quod S.Thomas dixerat, Religiosum constitui per sola vota solemnia, ab eodem Gregorio, & aliis Pontificibus contraria definitione rescissum est. Asseruerat item S.Thomas eum qui ad vitæ suæ defensionem homicidium patrasset, esse irregularem : quod tamen contraria definitione rejicitur in Clementina *si furiosus* de homicid. Igitur Pontificem non posse definire ex fide, quod conceptio B.Virginis fuerit immaculata, etiamsi S.Thomas contrarium dixisse supponeretur; figmentum est iniuriosum Pontificibus; haud alio fine excogitatum, quàm vt Pontifices auocentur à suscipienda cogitatione de ea definitione. Tam multi magnorum qui suut in

terra, in opere quod inſcribitur *legatio*, à Luca Vvadingbo allegati, perſuaſiſſimum habuerunt, veritatem immaculatæ conceptionis paſſiuæ, eſſe à Pontifice definibilem; cum enixè expetierint, rogarintque Pontificem, vt eam definire denique vellet; & varij Theologi qui in eam rem Tractationes ediderunt, iure id facturos Pontifices cum libuerit, demonſtrarunt. Sed Cyriacorum interfuit, cum Pontificum iniuria, ad eum modum, honori ordinis velificari.

Pontifices ſummos in approbando Religioſo inſtituto errare non poſſe, indubitata eſt ſententia doctorum: qui contrarium eſſe valdè iniurioſum Eccleſiæ pro comperto habent, contra Vvicleffum & Huſſum, gemina Diabolicæ informationis oſtenta, (vt huc transferam verba antiqui Patris de alia biga iniquitatis.) Videndus Valdenſis tom.3. à c.83. Azor tom.2. l.5. c.7. q. 2. Suarez tract.de fide diſp.5.ſect.8.n.9.& tom.3.de religione l.2.c.17.à num.18. Valentia 22.diſp.1.q.1.p.7. §. 41. Ipſe S. Thomas opuſc. 19. c. 4. Sic habet in calce corporis. *Cum aliqua Religio per ſedem Apoſtolicam inſtituta eſt, manifeſtè ſe damnabilem oſtendit, qui talem religionem damnare conatur.* Audiat Canus qui l. 5. de locis cap.5. non modò aſſeruit Pontificem errare poſſe approbando aliquod religioſum inſtitutum; ſed etiam aſſeruit erraſſe de facto; & qui id negare voluerit, imprudentiæ, vel etiam ſtultitiæ nomine, iure optimo, ſummis rationibus arguendum eſſe. Ita Canus Cyriacus, œſtro pereitus in Pontifices eo quod approbaſſent

bassent institutum Societatis IESV; quod & varij ad eam diem Pontifices magnificè approbarant, ac collaudarant; & Synodus Oecumenica magnificè probarat sess. 25. de regular. c. 16. vocans eius institutum *pium & laudabile, ac à Sede Apostolica approbatum.* At Canus, institutum Societatis IESV, ad mortem vsque habuit pro exitiali; eiúsque professores Anti-Christi Antecursoribus accensuit. Verum est, Cani sodales de tanta Cani audacia erubescentes, expunxisse clam ex Cani codice recuso, mentionem particularem Societatis IESV. Tamen adhuc reperiuntur primarum editionum codices, in quibus legitur ea verborum illuuies, cum speciali instituti Societatis IESV mentione. Et nominatim Romæ in quadam insigni Bibliotheca, extabat Cani codex absque castratione postea clanculum adhibita: sed bona anima Terentij Alciati, voluntate pacis studiosa, fecit vt volumen illud periret, nullíque deinceps posset esse offendiculó; & qui viderunt testimonium hodiéque perhibent, & verum est testimonium eorum. Scriptio item Azorij, qui integro illo Cani exemplari ad eius confutationem vsus fuerat, eodem non satis consulto pacis studio, vel vt intercideret, vomitus illius canini memoria, hiat, per immissam, nec cum iudicio expletam lacunam. Quanquam autem ea truncatio cancromatis Pontificibus ac Concilio Oecumenico & Religioso instituto iniuriosi optimè habuit; tamen exectio facta est clanculum, nec ob adeò fœtens spurciloquium, Cani liber in Indicem librorum vetitæ

lectionis est relatus; Cyriacis quorum ea est pars studij maxima, pro fratre annitentibus. Qua etiam ex causa, Caietanus, è cuius scriptis multa cancrosa sapienter recisa sunt, præteritus tamen est in Indice, ne Cyriaci famæ inuretetur macula.

Ad conuicia eiusdem Cani, & spumas rabientis veriùs quàm voces, in professores eiusdem instituti, reponant quorum interest. Obiter tantùm dico, hunc adeò efferatum molossum, non modò in personas ac institutum, sed etiam in ipsum nomen à Pontificibus delatum, & à Synodo Oecumenica confirmatum, ac tanto ante Ioachimo Abbati præcognitũ, infixisse genuinum, vt etiamnum legitur l. 4. de locis c. 2. inter tractandum eum Apostoli locum 1. Cor. 1. *Fidelis Deus per quem vocati estis in societatem filij eius Iesu Christi.* Glossa Canina in hunc locum, est ista. *Quæ sine dubio societas, cum Christi Ecclesia sit, qui titulum illum sibi arrogant, hi videant, an hæreticorum more penes se Ecclesiam existere, mentiantur.* O bone, imò verò, ô maligne, qui sibi titulum illum arrogauerit, damnas esto. Qui à Pontificibus delatum, & à Synodo Oecumenica comprobatum cum demissione prætulerit, satagens ne nomen vacuum portet, sit ille benedictus, nequicquam contra latrante Cano; & de orbis Cardinibus adeò indignè, vel etiam furiosè, statuente in ea causa. Hic est ille sapientissimus Magister Canus, pro cuius canitudine, & pilis sapientibus, F. Franciscus Combefis, adeo in Baronium concitatus est, eo quod Baronius, Cano in S. Gregorium magnum

insigenti

insigenti genuinum, & Honorium primum fœdè deformanti, vna aut altera periodo pilum vulsisset, qua de repostea.

Institutum Franciscanorum, & eorum arctissimam paupertatem, varij Pontifices comprobarunt verbis amplissimis. Ita Innoc. III. Honorius III. Gregorius IX. Innoc. IV. Alexander IV. Nicolaus III. Martinus IV. & V. Nicolaus IV. Bonifacius VIII. & cum Concilio Viennensi Clemens V. necnon postea Eugenius IV. & alij absque numero. Soli Cyriaci reclamarunt. Et nominatim Abrahamus Bzouius ad annum 1371. à num. 8. multus est in notando erroris grauissimi, instituto sic approbato. Nec exhorruit scribere, artificem omnis doli Satanam, persuasisse Minoritis, spectare ad perfectionem, nihil habere, & omni dominio carere, etiam in communi. Hanc Bzouij Cacochymiam esse ipsammet Vviclefi delirationem, damnatam sess. 8. Concilij Constantiensis, latè confirmat Dermitius Thadeus in Bzouio expostulato, in spongia ad annum prænotatum. Mihi sat est aduertere, quam atroci in Pontifices iniuria dixerit iste Cyriacus, institutum ab eis toties comprobatum, ad Satanæ inuenta pertinere. Hoc dixit Bzouius, & dixit impune. Non enim idcirco liber eius in indicem librorum proscriptorum relatus est, aut corrigi iussus. Quomodò autem Bzouius non incurrerit excommunicationem in eos latam, qui non dico personas, sed instituta Minorum & Prædicatorum impugnant, considerent quorum interest.

Eiuſdem furfuris eſt, & huic negotio affine, quod ante paucos annos hauſi ipſe meis auribus apud Cauares. Exulabat ibi Magnus Antiſtes, apud quem controuerſia inferbuit de inſtitutis Mendicantium, quorum ille petacitatem pertœſus, in ipſam quoque mendicitatem con[illegible]tabatur. Aderat Doctor Cyriacus, cui cognomen erat *Ioannis*, qui vt Antiſtitem palparet, & ad lautum conuiuium frequens adhiberetur, in mendicitatem quoque religioſam ſtrinxit linguæ machæram. Vrgebantur ab aduerſa parte, pro mendicitatis ſanctitate oracula Pontificum, à Bellarmino addenſata l. de Monach. c.45. At Cyriacus nihil de ſua in mendicitatem concitatione remiſit; nec Romanis Pontificibus pro ſtatu mendicantium allegatis, aſſurrexit. Fuit qui reponeret; Eia Magiſter bone. *Memini legere, autorem instituti Prædicatorum S. Dominicum, in Teſtamento quod ſub mortem condidit, intorſiſſe maledictionem ſuam, in eum qui annuos prouentus in ordinem à ſe conſtitutum induceret. Quis veſtrum primus eam in ſe maledictionem deuocauerit, mitto quærere. Tantùm peto; quo tempore timebatur in ordine ea maledictio, aberâtque cenſus annuus qui nunc ſuppetit, vnde petebatur ſuſtentatio à Fratribus?* Hæſit miſellus ſupra piſcem mutus; & cum ſuo rubore didicit, non eſſe Pontificibus aliquid ſtatuentibus, obſtrependum.

Nolo præterire, quæ in S. Franciſci decora iactauit liuor aliquorum Cyriacorum, præter ea quæ aduersùs eius inſtitutum, & mendicitatem ab eo

inuectam,

inuectam, vibrata retuli. S.Franciscum stigmata Domini IESV in corpore suo portasse, soli hæretici diffitentur, vt Beza in cap.6. ad Galat. Mornæus in mysterio iniquitatis *pag.* 345. Balæus in appendice catalogi scriptorum Anglic. ad num. 37. At multi Pontifices, vt Gregorius IX. & Alexander IV. & qui vno aut altero post S. Francisci obitum anno scribebat Lucas Tudensis l. 2. contra Albig.c.11.proponunt illud S.Francisci decus, vt rem certissimam, & innumeris oculatis testibus firmatam. Solus inter Catholicos Frater Euechardus Cyriacus, Opaniæ in Morauia, pro concione, hoc decus S. Francisci esse commentitium eflutiuit, & inter quæstuariorum artificia recensuit. Fuerunt qui in sensu accommodatitio, aptarent S.Francisco, illud ex Apocalypsi *vidi Angelum ascendentem ab ortu solis, habentem signum Dei viui.* Ita S. Bonauentura in prologo legendæ maioris, & alij longo agmine adducti à F.Saluatore Vitali, in floreto Aluernino, Hyacintho IV.& disertè Leo X. in bulla quæ dicitur *vnionis.* Solus Frater Nicolaus Eymericus, ordinis Prædicatorum 2.p. directorij inquisit. q.11. in hanc accommodationem zelo amaro efferbuit, visus eam hæreseos damnare. Quod non damnasset contra Alfonsum Venerum, & alios apud Hyacinthum Coquetium l.de maternis Mariæ visceribus in Ordinem Prædicat. cap.18. qui S.Dominici stigmata commenti sunt, si ad eum accommodassent prædictum locum Apocalypsis.

Inter inhonorationes Pontificum Romanorum,

rum, ea debet censeri palmaris, qua hæresis labes illis affricatur; à qua extra dubium esse debet, illos prout Pontifices, semper abfuisse quàm longissimè. Imo aliqui DD. Catholici, ex speciali Dei prouidentia factum esse asseruerunt, vt nullus vnquam Romanus Pontifex, etiam vt priuata persona in fidem Catholicam peccaret. Ita Albertus Pighius l.4. Eccles. Hierarch. c.8. Bellarm. l.4. de Pontifice c.6. Suarez tract. de fide disp. 10. sect. 6. num. 11. & est pia sententia, ac propter studium honoris Pontificum Christi vicariorum collaudanda. At F. Franciscus Combefis in commentario pro actis 6. Synodi c.2. §.3. in hanc pietatem, ab Agathone Papa non obscurè insinuatam, latè concitatur; certus haud errasse censuram, quæ id insimulauit erroris. Nititur verò præcipuè, exemplis Liberij quem ait à fide defecisse; & fractum Constantis (imo Constantij) tyrannide, euasisse Arianum: Necnon Marcellini, qui abiecta Christianitate in Idolomaniam impiissimè est prolapsus. Pro Honorij autem primi damnatione ob hæresim, sudat & alget hic Frater tractatu integro, vlturus manes Caninos, à Baronio occasione Honorij malè (vt vult) violatos.

Hæc tamen crambe recocta, toties iam à Doctissimis Catholicis reiecta est, vt mirum sit eam iteratò reponi. Quamuis enim non sit certum, Pontificem non modò vt publicam personam, (de quo nemo Catholicus ambigit) sed etiam vt priuatam personam esse à fide indefectibilem, vt Hieronymus à Rua controu. 3. Schol. & Duuallius

lius tract. de Pontifice p.2.q.1. Aliique tradiderunt; tamen nihil est quod validè impugnet eam piam assertionem; eique inurere notam erroris, proiectæ est audaciæ; & exempla quæ proferuntur, non probant intentum. Nam Liberium à fide defecisse, & factum esse Arianum, pinguis calumnia est, quam benè depellunt Baron. anno 367. & rursus anno 367. ac ex variis Coccius tom.1. l.7.art.11. Marcellinum verò à Donatistis fuisse per calumniam, accusatum lapsus in idololatriam, rectè coniecere Baron. anno 302. & Bellarm. in recognitione l.4.de Pontif.c.8. Honorium quem Combefisius contendit pro hæretico damnatum, purgarunt iam olim, Ioànnes IV. qui ei, altero ad paucos duntaxat menses interposito, successit; itémque S. Maximus Monachus & Martyr. Ex recentioribus autem Hosius l.2. contra Brentium, Bellarm. 4.de Pontifice cap.11.Duuallius tract. de Pontif.p.2.q.4.Andr. Schotus ad Cod.19.Photij Baron. anno 633. & 681. & ex variis Coccius tom.1.l.7.art.13. quibus (præsertim Ioanni Pontifici & S. Maximo,) plus credendum est, quam Cano 6.de locis cap. vltimo implacabiliter infenso Pontifici Honorio, ob contractam labem Monochelismi; & Combefisio Cani accenso. Excusationes verò Ioannis Quarti & S.Maximi pro Honorio, tanquam leues, & ad depellendam ab Honorio labem insufficientes, depellit Combefisius in tractatione pro actis 6. Synodi cap. 2. §. 3.& rursus c.3.§.3.*ad finem*.Contendit enim duos illos Honorij excusatores, locutos tantùm esse ex

fide

fide hominis scribæ, qui Epistolam Honorij exarauerat, & verbis Epistolæ sensum Catholicum ex mente Honorij subjiciebat. Hoc pro leuiculo habet Çyriacus Honorij criminator, malens Cani sui imaginationibus inhærere, & Græcorum sedis Apostolicæ hostium imposturis, quàm honori vnius Romani Pontificis perfidè ac calumniosè grauati consulere; prout retectis dolis & malis artibus Græcorum, validè fecerunt Bellarminus atque Baronius, de cuius laceratione per hunc Cani optionem, postea.

Bonifacium VIII. multipliciter inhonoratum constat; sed à nullo atrocius de honestatus est, quam à Ptolomeo Lucensi Ordinis Prædicato. eidem affingente hæresim. Ait enim, Bonifacium scripsisse literas ad Regem Franciæ, quibus esse se dominum omnium & temporalium & spiritualium affirmabat; & contrarium tenere iudicabat hæreticom. At asserere, negantes Dominium vniuersale Pontificis in temporalia esse hæreticos, sordet errore manifesto; cui nec ipsi Pontifices adscribuntur. Debuit ergo Cyriacus iste, non adeò bibulas aures præbere vulgi rumoribus, apud quod is sensus de verè transmissis à Bonifacio literis illis quas tanquam Bonifacij retulit Ptolomeus, inualuit malignitate Petri de Flotte, Satoris Zizaniorum inter Pontificem ac Regem; & fabri Epistolæ illius, quæ Regem ad extrema quæque adduxisse dicitur. Videndus Spondanus anno Christi 1301.num.11.

Hæretici ad Pontificum subsannationem vix aliquid

aliquid crebriùs ructant, quàm narrationem de Ioanna Papiſſa; quæ cum eſſet ſexu fœmina, virum tamen ementiens, in Pontificem electa eſt, quaſi Eunuchus eſſet, vt glabra facies præferebat; ſed ex turpi commercio vterum gerens, cum è palatio Vaticano procederet ſolemniter ad Eccleſiam Lateranenſem, in via quadam per quam nullus deinceps Pontificum tranſiit, omnibus horrore infauſti euentus perculſis, vterum exonerauit, magno cum dedecore Pontificatus; cui in poſterum præcauendo, conſtitutum eſt, vt nemo eligeretur Pontifex, quin priùs inſidentis ſellæ ſtercorariæ, ſexus exploraretur. Primus orbi has merces intulit Martinus Polonus Ord. Prædicatorum, vt benè ſtatuit Trithemius l. de ſcriptor. Sed eſt propudium fabulæ adeò malè materiatum, vt vix poſſit aliquid fingi abſurdius: quod valide euincunt Onuphrius in additionibus ad Platinam cum de Ioanne VIII. Florimundus Remondus iuſto opuſc. Turrianus lib. 3. de dogmat. charact. & lib. 2. de Eccleſ. & ordinat. Minſtror. Bellarminus l. 3. de Pontif. c. vltimo, & ex multis Coccius Tomo 1. Theſauri l. 7. art. 14. Et quamquam hoc commentum ſit Pontificibus probroſum; propterea̓que ante paucos annos, vix alia fabula crebriùs ab hæreticis inſonaret; tamen nuperrimè vnus inter ſectarios diuini verbi minime diluti ſed puri, propola, euulgato de hac re commentario, dedocuit ſuos errorem; & vt deinceps, Romanos Pontifices aliis telis impeterêt, & hoc vaniloquio abſtinerent, omni ope contendit;

tendit: nauus extirpator Aconiti quod in horto Cyriacorum aduersùs honorem Pontificum ſuccreuit.

Apud ſolidè doctos, & pietatis infermentatæ ſtudioſos, pro comperto habetur, fabulas omnino multas pro actis ſanctorum obtruſas eſſe: non modò ab hoc Martino Polono, quem *bonum ſimplicianum* indigitare liceat, ſed etiam à Iacobo de Voragine, & Claudio à Rota Cyriacis, ſimilibúſque concinnatoribus *legendarum aurearum*, reuera *plumbearum*, vt Ludouicus Viues l. 5. de tradend. diſcipl. non ſine ſtomacho pronunciauit, & annuit Melchior Canus Ord. Predicat. non vno loco, ſed nominatim l. 11. de locis cap. 6. Verùm, hic ipſe ſuperciliosſus cenſor nomine tenus Canus, vt Baronius ad annum 681. num. 31. de eo dixit,) omnem culpam huius dehoneſtationis ſacrorum, in Pontifices refert, dicens; *eorum hac in parte prudentiam & diligentiam deſiderari.* Itaque dormitant, vel etiam altè ſtertunt Pontifices, dum Canus ſolus vigilat; & inimico homine ſuperſeminante Zizania fabularum, pro ſacris hiſtoriis, ſocordes, (iudice quidem Cano) Pontifices, viam muniunt ad abrogationem fidei omnibus ſacris hiſtoriis per cordatos faciendam. Hic ſanè, modeſtia Cani in Pontifices ac prudentia deſideratur.

Nec ſapientior fuit idem Canus, in negotio ſtigmatũ S. Catharinæ Senenſis, quæ à Sixto IV. Ordinis Minorum abrogata, & ſoli S. Franciſco adſcripta; affirmat admiſſa à Pio II. Senenſi, quippè B. Catharinæ ciue. Videndus l. 5. de locis cap. 5.

cap. 5. *pag. mihi* 320. quasi Pontifices collidere, & ex ſeculi ac carnis legibus moueri ad decernenda planè contraria, res ſit flocci facienda. Quod ſubjicio Cyriacæ in Pontifices petulantiæ ſpecimen, etiamnum calet.

Homo Germanus, ſimpliciter (vt mos gentis fert,) vulgarat concluſiones de virtute fidei, & iudice controuerſiarum. Inter eas concluſiones, vna fuit, non eſſe de fide, hunc ſingularem Pontificem nunc ſedentem, eſſe Chriſti Vicarium; quamuis de fide eſſe eum qui verè ſit Romanus Pontifex, gerere Vicariam Chriſti in terris præfecturam, ſit extra dubium. Conclamarunt illicò fratres Cyriaci, contra eam, (vt vocabant) inhonoram Pontifici, imò iniurioſam aſſertionem; qua ſtante, periclitetur fides; & ruat Conciliorum authoritas (quibus accedat neceſſe eſt veri Pontificis confirmatio,) & omnium fidei definitionum quæ poſſunt Roma tranſmitti; vt latè confirmant Salmeron l. 1. in Paul. part. 2. diſp. de Eccleſ. *ante medium*, Albertinus 3. princ. compl. coroll. 3. à num. 10. Azor. tom. 2. l. 5. c. 5. quæſtiuncula 4. Comitolus 1. reſponſ. mor. q. 99. & latè Iacobus de Broüüer toto opuſculo cui titulus eſt *Clauis Apoſtolica*. Vrgebant argumenta ab iſtis prolata vehementer Cyriaci, & Innocentium X. meritò retinentem Pontificiorum iurium, ac pacis Eccleſiæ, ablegatis doctrinis periculoſis ſtudioſum, in Miſelli Teuthonis caput inflammarunt: tranſmiſſis è Germania concluſionibus quas per procœtia Purpuratorum, opportunè importunè ſpargebant; vt

cœtui cui Germanus ille conſerebatur, inuidiam crearent. Sed diſſimulabant, eam ipſam doctrinam, tam acerbè in Theutone notatam, tantæque in Pontificem iniuriæ ac periculi in fidei definitiones conuellendas inſimulatam; fuiſſe explicatiſſimè traditam à multis ſuorum: quos inter Turrecremata l.4.ſummę de Eccleſ.p.2.cap.9.*ad finem* Caietanus 2.2.q.1. art.3.ad 4. Canus 6. de locis c.8.ad 10.& Banne[s] 2.2.q.1. art.10. in Prioribus Commentariis dub.2. ad 2. Quorum ſententia in libris ipſorum nitet, nec aliquid contra eam muſſant Cyriaci: At in volatica charta Theutonici non Cyriaci, iuxta Fratrem Baptiſtam de Marinis, & emiſſarios eius, Pontifici inhonora, & iniuiuriosa eſt, fideíque euerſiua.

Recidit gladio Apoſtolico Innocentius X. hydram Ianſenianam è Batauicis paludibus in fidei Orthodoxæ cladem infæliciter enatam. Malè habuit Cyriacos ea Pontificis aduersùs Caluinum illum perſonatum ſollicitudo; præſertim quia prædeterminatio, vel concuti, vel quaſſari viſa eſt, ea decreti parte qua gratia ſufficiens tanquam ad fidem pertinens admittitur. Qui enim gratiam ſufficientem accipit, etiamſi reipſa non agit, tamen poteſt agere ſi lubeat; & tamen non accipit prædeterminationem, cùm qua liquet, exercitium actionis eſſe coniungendum. Inde ergo habetur, falsò iactari à Banneſianis, æquè ac à Ianſenianis., prædeterminationem eſſe neceſſariam, vi ſubordinationis eſſentialis ad cauſam primam. Nam abſque iis quæ requiruntur vi ſubordinationis

tionis essentialis ad causam primam; nemo potest agere. Vt si quis non haberet paratum concursum generalem, qui vi subordinationis essentialis requiritur, non diceretur potens ad agendum; quia deesset illi apparatus ex ratione creaturæ operantis necessarius. Idem ergo esset de prædeterminatione, si similiter ex vi subordinationis essentialis exigeretur, vt fert prædeterminatorum sententia: quæ proinde apertè colliditur cum assertione gratiæ sufficientis, definita tanquam ad fidem pertinente. Inde tanta Cyriacorum, pro Iansenio æquè prædeterminatore, & vt consequenter loqueretur gratiæ sufficientis inficiatore, Cacozelia.

Itaque non modò F. Ioannes Baptista Marinus, omni conatu egit vt damnationem tam pinguium errorum impediret, exquisitum capitilauium à Pontifice, eam ob causam lucratus: sed etiam post latum decretum inuentus est inter Cyriacos, qui ad quinque puncta damnata tegenda accurreret. Nihil affingo: Frater Cyriacus, astipulatus est Iansenio post latum decretum, quo quinque Cardinalia puncta, in quibus tota Iansenij causa vertebatur, pro hæresibus sunt damnata, post maturum & longum examen, dictáque causa, & auditis qui pro Iansenio è Belgio & Gallia Romam conuenerant. Cum omnia viderentur fore pacata, præsertim in terris Pontificiis; quis enim auderet mutire in lingua sua, post tam grauem Pontificis definitionem? diceret S. Augustinus quod in simili dixit serm. 2. de verb. Apost. post acceptum ab Afris Romæ responsum; A SEDE

APOSTOLICA RESCRIPTA VENERVNT: CAVSA FINITA EST. Adderet illud quoque ſuum, *cœlum tonat*, *ranæ taceam*. Attamen poſt tam ſolemnem à ſede Apoſtolica definitionem, vbiuis & omnibus Catholicis acceptiſſimam, Romæ F. Nolanus, quod ei conſtitutioni illuderet, à S. Maria ſupra Mineruam vbi Theologiam profitebatur, ad Turrim primùm Nonnanam, tum ad Tullianum, traducendus fuit. Quam ſortem nactus eſſet Auenione F. Antoninus Reginaldus, ſimili ludibrio bullam contra Ianſeniſtas latam, detorquens ad Ianſenij indemnitatem, niſi F. à Furno, ibidem de fide Quæſitor, Ianſenij & ipſe Partiarius; (Quippè qui Ianſeniſticam Harſani concionem præfixo Ianſenij cumulato elogio Romæ approbarat;) tutum feciſſet ſodalem; eadem erga Pontificem fide, qua bullam contra Ianſenij errores, vbiuis in Gallia vulgatam, ne Auenione & in tribus Comitatus Venayſſini Epiſcopatibus, pontificiæ ditionis euulgaretur, effecit. Hoc ipſo menſe Iulio anni huius 1655. Lutetiæ in cœnobio Cyriacorum quod eſt in regione S. Honorati, Theſes ad diſputandum ſunt propoſitæ, quas Ianſeniana lepra contaminatas, Illuſtriſſimus à Balneis Nuncius Apoſtolicus, vbi reſciuit, ſupprimi mandauit. Sed cum Fratres proteruirent, & ſe de ſententia deduci non paterentur, Idem Nuncius querelam depoſuit, apud Regni Cancellarium, cuius fortibus iuſſis, Ianſenius inter Cyriacos obmutuit. E Theſibus ad defendendnm propoſitis, hæc vna erat. [*Ad merendum & demerendum, non*

requiritur

non requiritur libertas à necessitate, sed tantùm ab omni coactione. Neque contrarium definiuit Innocentius X.] Atqui Innocentij X. in constitutione ad vniuersos Christi fideles, hæc sunt verba. *Tertiam* Ianſenij propositionem; *Ad merendum & demerendum, in statu naturæ lapsæ, non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione; HÆRETICAM declaramus; & vti talem damnamus.* Manda excogitari glossas Frater de Marinis. Verba sunt sole ipso clariora; & quod tui asserunt, damnatur vt hæreticum; & quod negant id esse damnatum, reuincitur manifestæ malignitatis, & proteruiæ ad hæresim sufficientis; cum Pontifex conceptis verbis damnarit propositionem à tuis Fratribus (bone Marine,) assertam.

Sunt ista de pluribus pauca, specimina inhonorationum quibus sedes Apostolica à Cyriacis est dehonestata. Argumentam autem quod huius Diatribæ principio adducebatur, ad persuadendum libros Cyriacorum ex hoc capite non debere esse censuræ obnoxios; abit in fumum. Rectè quidem assumebatur, Cyriacos præ omnibus Catholicis, ac præsertim Religiosis, debere se agnoscere Pontificibus obnoxios; id enim euincunt singulares fauores, quibus sedes Apostolica eum ordinem præ aliis omnibus demeruit. Ipsos tamen tot fauoribus gratam semper vicem rependisse; & factis, & scripto vulgatis assertionibus, honori Pontificum seruisse, securus inficior. In Concilio certè Basileensi, Euginius IV. legitimus Ponti-

sex, omnibus tetris notis deformatus est; ita vt hæreticus relapsus, & pertinax, sit declaratus. Cuius præsertim opera, edisserat Æneas Syluius qui aderat. [Octo (inquit,) inter ipsos Theologos conclusiunculis approbatis quas *veritates* appellitabant, earum copiam in orbem diuulgantes; quæ res circa medium mensis Aprilis initium suscepit, industria quidem ac solertia *Nicolai* cuiusdam *Burgundionis*, ex ordine Prædicatorum, viri acuti & longè maioris animi quàm corporis; qui nec disputationũ nec congregationum aures vnquam personare omisit, donec res cœpta & consummata est. Nec illud asserere dubitarem, rem hanc intactam remansuram fuisse, nisi istius homuncionis diligentia Patres excitasset. Quem si quis videat, nunquam tanti existimet.] Homulus iste erat, sed Cyriacus, tantorum in Eugenium motuum excitator.

Non nemo item aduertit, hæresim Lutheranam, & stragem quam ea furia orbi intulit, infæliciter progerminasse, ex cupiditate nimia Cyriacorum omnia ad se trahentium, & gratia qua apud Pontifices valebant abutentium, ad improuidorum exacerbationem; vt in Luthero, Stambisio, ac symmistis, liquidò est deprehensum. Sed quia in eo exemplo, nimius fauor Cyriacorum vnde exacerbatio Æmulorum, non tam prodiit à Pontifice, quàm à Cardinali Moguntino, Pontificis Legato; aptius erit exemplum Ioannis XXII. qui veluti Iacob senex, in suum Iosephum propensior, inuidiæ atque odij fomitem cæteris mistrauit.

ſtrauit. Tanta inquam Ioannis in Cyriacos inclinatio animi, ita vt ab eis ad nutum circumageretur, quanta mala in Eccleſiam per illud tempus induxerit, nemo ignorat. Nam non modò Minores per Ioannem à Cyriacis concitatum malè habiti, ſunt efferati; & Ludouico Bauaro adiuncti, multa mala Ioanni & Eccleſiæ inflammato per Michaëlem Cæſenatem & Ochamum ſchiſmate intulerunt; ſed etiam quoad doctrinam, (extra negotium tamen fidei,) ea ſtatui à Ioanne curarunt, quæ quidam Pontifices poſteri reſciderunt, haud magno Ioannis honore; alia verò ſcholaſtici, à Ioanne non niſi vt priuato Doctore ſtatuta, & idcirco citra noxam, repudianda aſſeruerunt. Sic Eccleſiæ, & Ioanni Pontifici, qui Cyriacos deperire videbatur, profecit tantus in eos amor.

Iidem Cyriaci concreditũ quæſitorũ de ſide munus, tam dirè præter Pontificũ ſæpe numero mẽtem obierunt, vt populorum à Pontificibus abalienationẽ & Religionis à tam auſteris miniſtris defenſæ horrorem, planè multis ingenerarint. Pontifices enim (quemadmodùm alij quilibet ſuperiores,) mandata miniſtris ſuis præſcribere poſſunt, dare prudentiam non poſſunt. Itaque homines clauſtro & vepribus Scholaſticis aſſueti, rudes apicum iuris, & à ſale quo omnia negotia vt prudenter obeantur condienda ſunt, malè conſtituti, feralitate ſua, ſimplices facilè percellunt, non abſque graui Religionis detrimento. Quod in Hogoſtrato Cyriaco, ſeuerè notat Eleutherius Bizenus, & cum immani publici boni, & Eccle-

siasticæ hierarchiæ sauciatione deprehensum est, in inferiori Germania, cuius plerasque prouincias sola Quæsitorum mentio à Catholicismo extorres fecit. Cumulat exacerbationem, quod plerumque Cyriaci stillam Pontificiæ Authoritatis qua imbuuntur, vertunt in exterminium eorum quos habent exosos; ita vt iactare soleant, eos qui in ipsos incurrunt, memores esse debuisse, prælongas esse S. Cyriacorum parenti manus; & (quod de SS. Mauritio & Antonio pridem auditum est,) neminem in eum impune peccare.

Nec prætereũda prorsus est plaga quam Cyriaci honori Pontificum inferunt, per iniustam persæpè librorũ damnationem Romæ per eos factam vel curatam, de qua tot querelæ verbo ac scripto pridem insonuerunt ab hæreticis; nec raro à Catholicis se iniuria oppressos videntibus. Nam cum omnes censuræ Romanæ quia fiunt per participatam Pontificis authoritatem, refundantur aliquatenus in Pontificem, probra à censuris malè irrogatis deriuata, honorem Pontificum sauciant; nec raro exteros, à Catholicæ Ecclesiæ, (cuius caput est Pontifex) communione abalienant. Omnem porrò hanc culpam in Cyriacos esse referendam, perspicuum est, Nam vel ipsi ferunt censuram, vt facit pro potestate intra districtum Vrbis Romæ, Magister S. Palatij; vel curant censuram: siue in tribunali S. Officij, Commissarius Cyriacus, & Collegæ item Cyriaci; siue in Congregatione Indicis Secretarius; qui item est Cyriacus, cuius est referre libros damnandos, & censores proponere.

nere. Et cum ipse Secretarius sæpè sit rudis bonarum literarum; (cuiusmodi fuit qui munus illud obiuit per annos plus quàm viginti F. Ioannes Baptista Marinus; de quo prælatus doctus, asserebat, eum sibi esse perspectum iam ab annis octo supra viginti, & posse dubitare, an intelligeret linguam Latinam:) quid sperari potest à iudicio per talem Arcadicum opilionem intentato, cui adsunt qualificatores palpones, ad eius nutum parati quiduis audere ac præstare; velificantes ei per omnia, vt apud Pontificem quem ratione muneris secretarius frequenter adit, commendationem reportent, quæ illis via sit ad infulas, aliámve pinguem sortem? Inde plerumque indigna librorum optimorum proscriptio; tantùm vt Frater Cyriacus exsaturet sua vel ordinis erga autorem odia: Sapientibus & Pontificum amantibus, ad sannas Allophylorum erubescentibus atque mœrentibus. Tange miser venas, & pone in pectore dextram F. Marine. In die iudicij, hæc in tuo capite faba cudetur.

DIATRIBA III.

Num Cyriacorum erga sanctos Cælites obseruantia, sit eiusmodi, vt ex eo capite libris eorum debeatur immunitas.

AVspicabor ab ea quæ etiam in sua imagine, (vt Damasc. orat. 2. de imag. dixit,) sancta

ſanctorum eſt; ab ipſa inquam Deipara ordiar. Hæc mater Chriſtianorum, & mortales omnes ſibi obærauit, & quod Hyacinthus Coquetius integro volumine eſt executus, immuneris beneficiis Ordinem Prædicatorúm ſibi oppignerauit. Quàm grati erga eam ſint Cyriaci, & quàm afficiantur erga eius venerationem, hac breui ratiocinatione demonſtro; quam fateor meam non eſſe, ſed præſtantis in paucis Theologi, Gregorij de Valentia 3.p.d.2.q.1.p.2.

Qui eſt pius erga B. Virginem, debet de ea ſentire & loqui quàm honorificè poteſt, & quantum per Eccleſiam licet. Atqui Cyriaci, nolunt ita ſe gerere. Sunt ergo parum pij erga Beatam Virginem. Forma argumenti eſt legitima. Major eſt per ſe euidens. Quis enim eum cenſuerit pium, ſiue beneuolum, & benè affectum erga aliquem, qui ſi poſſit de eo benè ſentire & loqui honorificè; idque abſque errore & culpa vlla præſtare poſſit, malit tetram aliquam labem ei inurere, & de eo loqui ſpurca aut indigna? Non puto fore hominem ſanæ mentis; qui id inficiari poſſit, & maiorem illam propoſitionem rejicere. Minor non eſt minùs perſpicua. Nam cum ingens decus Beatæ Mariæ ſit, ſemper caruiſſe non modò minutalibus peccatorum, (quod eſt fide certum) ſed etiam multo magis mortali peccato; cui, niſi deleatur, æterna damnatio iuſtè ſit rependenda; quale eſt peccatum originis: cum item fas ſit omnibus fidelibus, ſentire, B. Virginem propter honorem Chriſti ex ea concipiendi, caruiſſe peccato illo

mortali,

mortali, quod omnes in primo ortu contraximus; docente Eccleſia, in eo iudicio de Beata Virgine, nullum eſſe periculum erroris practici; & eadem Eccleſia ad ſic ſentiendum inuitante fideles, ſtipe indulgentiarum de ſacro theſauro in eam rem erogata; & denique cum omnes vbique fideles, in eam exiſtimationem magno ſtudio ferantur: à ſolis tamen Cyriacis nunquam extorqueri potuit, vt vnanimem cæterorum de B. Virgine ſenſum, complecterentur. Et quanquam non ſemel, nec vno modo contuſi ſint ea de cauſa, populorúmque zelo non ſecundùm ſcientiam, fortunarum & corporum periculum, non infrequenter incurrerint, ferociæ multitudinis in Germania, Gallia, Hiſpania, Luſitania, & alibi ægrè ſubducti; nunquam tamen emolliti ſunt; ſed ſupra adamantem duri inflexíque perſtiterunt. Inſuper Pontificum, ſcandalis proſpicientium fortibus lupatis atque linguariis, nunquam ita frænari valuerunt, vt ceſſarent plebem fidelem hac in parte perturbare; non verbo tantùm in concionibus & priuatis colloquiis, in quibus multatam perpetuo ſilentio opinationem ſuam de maculata conceptione ſerere vetabantur; ſed etiam ſcriptis libris in lucem publicam datis. Exemplo eſto, Frater Antoninus Reginaldus, qui opus virulentum contra immaculatam Deiparæ conceptionem, fartum horrendis in Deiparam iniuriis, & à capite ad calcem refertum mendacibus allegationibus, aut peruerſè detortis ſententiis SS. Patrum; auſus eſt Toloſæ nuper prælo ſubjicere; nihil veritus Romana interdicta toties iterata.

iterata. Quod dixi eum librum horrendis in Deiparam iniuriis sordere, non est quod censeatur dictum per amplificationem. Nam non modò peccatum originale B. Virgini tribuit, quæ sanè magna labes est, ac si potest non tribui, (vt sanè potest;) abstinendum eius irrogatione fuit: sed etiam: *Pag.* 15. tradit, *B. Virginem vsque ad momentum Incarnati in ea Verbi, fuisse contuminatam peccatis actualibus pag.* 77. ait, *B. Virginem fuisse succensam fomite peccati.* Et *pag.* 33. dicit *æstu flagranti carnalis concupiscentiæ arsisse & omni vitiorum sorde fuisse maculatam. Pag.* denique 67. tradit, *B. Virginem in peccatorum puluere fuisse conculcatam.* Vah scelus! Et quæ tantum libri portentum inferna vomuerunt? Continentur ea propudia, in libro autoris Ord. Prædicatorum; cui nomen siue verum, siue prætentum *F. Petrus à Vincentia.* Eum librum (vt dixi,) edidit F. Antoninus Reginaldus, qui priùs inter reformatos ordinis sui degens, postea abjecit reformatiooem, dedignans aliena viuere quadra. Et quanquam non prorsus inanis dubitatio plerosque pulsauit, essetne id opus fabrefactum de nouo à F. Reginaldo, an verò esset compendium, siue Lacinia maledicti operis per Vincentium Bandellum olim contra Deiparam editi, & à Sixto IV. variisque iam olim Pontificibus sub anathematis pæna suppressi; tamen in eo vel edendo vel recudendo, operam F. Reginaldi interuenisse, fuit exploratum: nec ipse inficiari potuit. Et idcirco iudicio supremæ inquisitionis Romanæ multatus est. Beneuolentia tamen & conniuentia

F. Ioan

F. Ioannis Baptistæ de Marinis, ad quem correctio tantæ temeritatis & audaciæ spectabat, fertur stetisse in suo gradu ad finem vsque temporis præfixi ab ordine, obeundo muneri quod gerebat, calcato sacrorum Quæsitorum iudicio.

Attexenda est huc loco insignis exclamatio F. Vincentij Candidi Ord. Prædicat. S. Palatij Apostolici Magistri. Is cum ad se delatum esset, ad exorandam cudendi facultatem, opus R. P. Hippoliti Maraccij Ord. Clericorum regularium Matris Dei, cui titulus est *Bibliotheca Mariana*; vbi vidit tot in eo opere signari autores pugnantes pro nitore conceptionis B. Virginis, & eius immunitate à peccato, sublato in altum clamore, *Eia* (inquit) *tot autores pro immaculata?* At quid hoc? *Et quorsum tantoperè extollere eum titulum? Etiam bestiæ concipiuntur sine peccato originali.* Quis loquitur? aut vbi tam bestiales voces funduntur? Romæ, Magister S. Palatij, tale spurciloquium emiserit? fuit qui his auditis reponeret, hunc grúnnitum, geminum esse eius, qui auditus est à Manicheis, teste D. Augustino, cum vrgerentur à Catholicis, quod nullas haberent sacras Virgines, sicut habet Catholica Ecclesia. Reposuerunt enim; *Quid hoc? Etiam mula, virgo est.* Indignè dictum; dignè repositum. Nec est opus Apodosi; cum per se liqueat. Quis crederet, hominem effætæ iam ætatis, primario munere literario in Pontificia aula fungentem, cum aureis mille quingentis annui census; in speciem verò adeò pium, vt cuicunque ad eum venienti, suopte

nutu

nutu ad pedes osculabundus accideret; de matre Dei, adeò inuerecundè loqui potuisse, vt cogantur tantæ matris amantes erubescere, & contestari; nolite annunciare in Geth, neque audiatur in compitis Ascalonis. Doleo quod tantum turpiloquium, scriptor insignis, suæ pro Deiparæ conceptione tractationi immiserit. Quid enim apud hæreticos excusabimus, si talia Romæ, à tali viro, de matre purissima, objiciant esse effutita? Continens est huic impietati, quod indubiis testibus compertum est, fuisse ibidem Romæ gestum, per F. Gregorium Donatum Ord. Prædicatorum, Socium Magistri S. Palatij: qui iussit expungi ex opere ascetico Ludouici à Ponte, titulum illum *purissima Matris*; qui in Litaniis Lauretanis Autoritate Pontificum probatis, & per vniuersam Ecclesiam summa consensione vsurpatis, insonat. Sic obseruant, & colunt Cyriaci, matrem honorificatam.

De eadem B. Virgine, F. Franciscus Combefis ad orationem S. Germani in mulieres vnguentiferas, *&c.* sensit incongruè, cum refodit antiquatam & pridem sepultam aliquorum opinationem de B. Mariæ infidelitate, tempore mortis Christi. Quam insulsitatem ab se cōdiri sufficienter putat, dicendo, B. Virginem laborasse *tantùm infidelitate negatiua, quæ sita erat in sola inconsideratione, ab absorbente dolore: ita Deo permittente, ad auctiorem cruciatum, ac meriti cumulum; sic enim negatiua huiusmodi infidelitas, videri posset nec Mariam dedecere, per quam illa Oeconomiam suam, ac Martyrium*

tyrium suum accerbissimum compleret. O bone, neque hæc infidelitas congruit B. Mariæ; cuius viuam per illud tempus de filio breui resurrecturo fidem, celebrant plerique Patres; & ad vnum omnes scholastici. Videsis quæ habet Suarez t. 2. 3.p.disput.4. sect.4.3.*sub finem*, & Canisius l. 4. Marial. c.28. Neque verò eguit Deipara nubilo illo, vel turbido statu infidelitatis, non recogitantis præ doloris immanitate, quæ recogitari oportebat. Nam absque eo turbido statu, sat ei angorum ad Analogicum martyrium fuit. Meritum verò decreuisset potiùs in ea, sublato eo fidei exercitio, quod ad præcellens meritum ex fide & spe resurrectionis filij, præluceret. Itaque potiora de Virgine cogitemus.

De S. Paulo Apostolo, sic scribit F.Nicolaus Iansenius, in Apologia pro Bzouio; *Licuisse S. Thomæ, vt à magistrorum sententiis velut ad veritatis semitam declinaret, nulli videbitur mirum; qui expenderit, hunc virum sanctissimum, electum esse, cui tribueret cælum, thesauros sapientiæ Dei; cui Spiritus sanctus ad aurem insideret; cuius scholam ingrederetur Paulus; quem ipse Christus securum esse doctrinæ suæ iuberet.* Ambiguum videri potest, an hic Encomiastes, velit S.Paulum ingredi scholam S.Thomæ, vt discipulum & auditorem, an verò vt Magistrum in S.Thomæ schola docentem. Si hoc secundum dicat, fatendum erit, S.Thomam esse Doctorem Canonicum; cui eadem fides habenda sit, quæ S.Paulo dicenti haberetur. At hoc non modò delirum est, sed etiam hæreticum. Itaque

que restat, vt significare voluerit, id quod potiùs ferunt verba eius; nimirum S. Thomam electum esse, vt ipsum quoque S. Paulum doceret. In quo hic Encomiastes æmulatus fortè est S. Chrysostomum in c. 3. ad Ephesios, quum dixit, S. Paulum ipsos quoque Angelos docuisse. Sed hoc per hyperbolem à S. Chrysostomo de scriptore Canonico & Angelis prolatum, (nec sine grano salis accipiendum, vt fusè disserit Benedictus Pererius in aditu Commentariorum in Ioan. disput. 8.) non fuit trahendum ad Theologum qui non sit supra hominem; cuiusmodi sanè est S. Thomas; quidquid importunè absonus iste panegyristes coaxet, haud dubiè Sancto Thomæ in cælo parum gratus; quandoquidem ibi nunc perspectissimum habet, quale hîc in his tenebris fuerit imperfectū suum. Itaque nullo modo probat, suas scriptiones præponi, vel etiam æquari scripturis Canonicis: Secutus modestiam D. Augustini, qui demissè agnoscebat epistola 18. & 1 x 1. & l. de dono perseuer. c. 22. & 23. ac l. de natura & gratia c. 6. suos libros longè inferioris notæ esse quàm Canonicos, & idcirco retractationi & erroribus fuisse obnoxios. Indignum est ac nimiùm absurdum, in hac S. Pauli & S. Thomæ comparatione, hærere. Quis enim fuit S. Paulus quoad sapientiam, vt cætera decora, eius nunc premam? Nempe ex Theodoreto dialo. *inconfusus*; *Magister Magistrorum*. Ex Nysseno initio homiliæ de occursu, *Cælestium rerum sensu, sapientia atque intellectu sublimis, solita diuinitùs rapi mens, à Christo moueri consueta lingua, pulcherrimus*

cherrimus velociter atque celeriter exarantis ſcribæ calamus, qui eleganter Eccleſiæ conſcripſit, placita, atque dicreta veritatis. Ex Chryſoſtomo homil. 4. de laud. Pauli. *Mare ſapientiæ puriſſimum ac profundiſſimum.* Homo vbique extollens profundiſſimam Pauli ſapientiam, fruſtra ex vno aut altero locó defloraretur. Videnda Simonis Magiſtri ex Chryſoſtomo hinc inde contexta laudatio, inſerta Balthaſaris Ezelij florilegio, homil. 161. 30. Et quæ de Pauli rara ſapientia addenſat ſuis in Pauli Epiſtolas prolegomeris c. 3. Cornelius à Lapide; Nominatim ex Euſebio l. 3. Hiſtor. c. 24. Paulum aſſerente *Cæteris Apoſtolis eruditiorem, qui doctrinam Dei in ſchola paradiſi, diſcipulus hauſerat.* Hanc Chriſtianæ ſapientiæ Abyſſum, tubam Euangelij, rugitum Leonis noſtri, flumen Eloquentiæ Chriſtianæ, non verba ſed tonitrua fundere ſolitum Doctorem, iuxta Hieronimum epiſt. *61.* in ſua ſchola auditorem ac diſcipulum dici, illubens auribus audit nunc in cœlo, doctus à Domino, S. Thomas.

S. Stephanus plenus gratia, & cuius ſapientiæ ac ſpiritui qui loquebatur, reſiſtere nequiuerunt Sinagogæ Doctores, in ea ipſa diſputatione luculenta, ad cuius finem S. Leuita obuerſatus Iudæis eſt tanquam vultu Angeli ſtantis inter illos; hic inquam tantus Chriſti pugil, & dux acierum purpuratarum Eccleſiæ, à F. Melchiore Cano l. 2. de locis c. 17. admodùm irreuerenter habitus eſt, & erroris inſimulatus, ob nonnulla quæ Fraterculus iſte eodem libro cap. *6. in fine* per modum at-

gumentantis contra virum ſanctum retulerat: ex mente autem ſua excutit dicto c.17. *ad finem.* Dimittamus verò, quod circa 75. animas cum Iacobo Ægyptum ingreſſas, poſt argumentum contra D. Stephani narrationem propoſitum, reliquit Canus inſolutum, quaſi inexpedibile & inextricabile; anceps an Stephanus eam narrationem ex Spiritu Dei pronuntiarit. Nihil hîc in S. Stephani narratione reprehendi iure potuiſſe, Delrio Geneſ. 46. ad v.27. commodè demonſtrat. Illud item dimittamus, de tranſlatis in Sichem Iacobo & Patriarchis, iuxta Stephanum: quod Canus Ioſephi Hæbreorum antiquarij ſummâ (ſcilicet) authoritate à ſe lib.11.c. vltimo ſolidiſſimè ſtabilita, conuellit. Saliano tamen de Ioſephi mendis notandis ſollicitiſſimo, nequaquam perſuaſit Canus, S. Stephani autoritatem cum Flauij Ioſephi fide, à prudente Theologo potuiſſe committi. Neque ſanè aliquid eſt in B. Stephani aſſertione, quod non poſſit ſolidè expediri cum Sancio Actor.7. ad verſ. 16. Itaque hoc quoque dimittamus.

Sed quod Canus, S. Stephanum aperti erroris à ſe reuictum putat, cum dicit Abrahamum emiſſe ſepulchrum à filiis Emor filiis Sichem, quod à Iacobo non à Patre factum ex Geneſis 33. liquet; ac proinde quod Canus S. Stephanum in longa narratione eadémque ſubita, impegiſſe contendit; non tantùm confundendo nonnulla atque miſcendo, ſed etiam per lapſum memoriæ, ſecus quàm ſe haberent, referendo; hoc ſanè meritò

Delrio

Delrio in c. 23. Genes. ad vers. 20. censuit intolerabiliter scriptum a Cano; (Et quidem in D. Stephani cœnobio quod incolebat.) Sed D. Stephani verba optimum ac verissimum habere sensum demonstrat idem Delrio, suffragantibus Salmerone tomo 1. proleg. 9. can. 49. & tract. 23. in Acta Apostolorum, Benedicto Pererio ad idem cap. 23. Gen. disp. 2. Ludouico à Tena l. 3. Isagoges difficult. 9. sect. 6. Sancio Actor. 7. ad dictum versum 6. Lorino atque Cornelio ibidem. Præstitisset sanè cum Mariana, ad eundem locum Actorum, demissè inscitiam suam fateri; quàm adeò fœdè perstringere hominem, in quo spiritus loquebatur. Nec refert quod idcirco scripturæ Canonicæ veritas, (vt Canus ait,) non periclitetur; quia Lucas qui solus in historia B. Stephani est scriptor canonicus, retulit simpliciter quæ dicta erant à Stephano; vnde verè scripsit Stephanum talia narrasse; etiam si quæ narrarat Stephanus, falsa essent: sicut idem Lucas, verè scripsit, Iudæos dixisse de Christo, *Dæmonium habes*; quamuis hoc dictum Iudæorum, falsissimum esset atque blasphemum. Similitérque Iephte Iudic. 11. & Achior Iudith 5. verè referuntur dixisse quæ errantes dixerant; ille de possessa ab Hæbreis per annos trecentos terra; hic de filiorum Israël commoratione in Ægypto per annos quadringentos. Quæ μνημόνικα ἁμαρτήματα, in externis res Hæbreas narrantibus dissimulanda, impingi Stephano, homini Apostolico quo loco à sapientia & loquente per eum diuino spiritu coram Christi hostibus commendatur;

ferendum nullo pacto eſt, nec ab alio inter Catholicos, quàm ab infrunito Cani calamo exarari potuit. Et quod verecundè ſe de tanto viro quantus Stephanus erat, talia ſcribere profitetur, rectè haberet, ſi pudor, in adeò pudendum de ſancto ſermonem prohibuiſſet erumpere. Sed ſic verecundè proſcinduntur ſancti, in libris Cyriacorum.

Aiebam ſuperiùs, S. Thomam non admiſſurum (ſi adeſſet,) fatuam ſui cum B. Paulo comparationem. Securus item confirmo, S. Thomam reiecturum (ſi adeſſet,) eam aliam Hieronymi Vvielmij tract. pro ſcriptis S. Thomæ, iuſto auctiorem auxeſim; qua ait; *Concilia Oecumenica, S. Thomam, cuiuis veterum Patrum, parem authoritate feciſſe.* Cedo, quæ ſunt illa Oecumenica Concilia, S. Thomam Patribus æquantia. Nam Patres, quam autoritatis arcem in Catholica Eccleſia obtineant, dubitare non ſinunt Vincentius Lyrinenſis c. 40. Common. Anaſtaſius c. 7. ὁδηγοῦ Cæſarius Nazianzeni Germanus dial. 1. ac Campianus ratione 5. Aliquem ergo poſteriorũ doctorum æquare SS. Patribus, temeritatem reſipit. At multo plus proceſſum eſt, à parum ſobriis S. Thomæ laudatoribus. Non mea, ſed Dermitij Thadæi verba ſubjicio, *pag. 35. Bzouii expoſtulati.* [Audiui ego virum ſanè grauem inſtituti Dominicani, & alioqui Doctum, qui ita viſionem Ezechielis explicarit in laudem D. Thomæ, vt quatuor animalia, quatuor eſſe Eccleſiæ Doctores, Ambroſium, Auguſtinum, Hieronimum, Grego

Gregorium intellexerit : in similitudine verò hominis quæ firmamento extaret, D.Thomam intelligi debere dixerit,tãquam altius in veritate inuestiganda progressum , maiorisq; autoritatis.Vidi & currum quemdam typis efformatum,in quo primum eum post Canonicos autores , locarunt inuentores, singulis prælatum Patribus. Non defuerunt qui Augustino præferendum, suis in thesibus proponerent.] Papæ ? quanta est hæc in SS. Patres reuerentia. Mirabamur , D. Thomam æquatum Patribus; nunc prælatum audimus ; nec qualibuscumque Patribus , sed primi ordinis , cuiusmodi est S. Augustinus Doctorum aquila , cui hactenus omnes Theologi assurrexerunt , & fasces submiserunt.

S. Hieronimi Doctoris Maximi , diuinitus prouisi , (vt Ecclesia ipsa ait ,) tanta est apud omnes Catholicos , authoritas , vt Augustino teste l. 1. in Iulia. cap. 7. *ab oriente vsque in occidentem, velut Lampas fulgentissima resplenduerit*. Quod aliter dixit Cassiodorus l. diuin. lect.c.20. *ad instar solis ab oriente, eius nobis lampauit eloquiũ*. Nec aliter Cassianus 7. de Incar. c. 26. *Hieronimus Catholicorum Magister,cuius scripta per vniuersum mundum velut lampades diuinæ rutilant* : *Doctorem Doctorum* , vocat Ioannes Sarisb. 7. Polycr. c. 10. longum fuerit , flores elogiorum quibus S. Hieronimus semper ab omnibus Catholicis exornatus est , vel summa manu decerpere. Quid tamen Cano facias ? solus inter Catholicos Canus l. 11. de locis c. 5. *pag. mihi.*
 587.

587. Hieronimum docuit ſapere; dicens, non debuiſſe Hieronimũ, tantoperè ridere, quæ ridẽda non erant; & plerunque fuiſſe eum Capitoſum, & in fide adhibenda moroſum, ſubiecto hoc epiphonemate, *credulitas etiam in optimi cuiuſque mentem, facillimè irrepit. At viri quadam excellentes cum à vulgi facilitate & credulitate declinant, in aduerſum quandoque vitium incurrunt, ſúntque tum etiam increduli, cum in fide nihil eſt vitij, in credulitate vitij nonnihil eſt.* Itaque tantus vir effugere non potuit molares Cani, ſatagentis mentitionem impingere S. Auguſtino Epiſtol. 30. aſſerenti, Hieronimum Catholicis omnibus peruenerabilem, à ſolis hęreticis lacerari.

S. Ioannem Chryſoſtomum, poſteriores omnes non minùs ab vitæ Sanctimonia ſuſpexerunt, quàm Libanius ab eloquentia. Anaſtaſius. VII. hexaëm. *Chriſti fluuium* appellauit. Theodoretus dialog. 1. *magnum orbis lumen admiratione digniſſimum Doctorem:* Iſidorus Pelus. l. 2. epiſto. 42. *Eccleſiarum omnium oculum*; Proclus, & Leo ſapiens, integris Encomiis eundem, Dei hominem exornarunt. Longè aliter de eo loquitur, per omnia Cani Æmulator ac buccinator, F. Franciſcus Combefis ord. Prædicat. in Hiſtoria hæreſis Monthelit. §. 14. *in fine.* Agitat ibi quæſtionem, cur S. Chryſoſtomus non ſit honeſtatus titulo *Martyris*, cum ex Ærumnis obierit; quod ad Martyrium ſicca licet in ſpeciem morte ſufficere, docet S. Audoënus in actis S. Eligij: & conſtat ex S. Martino I. & Syluestro, quibus

quod

quod Ærumnis confecti pro causa Dei finissent vitam, delatus est Martyrum cultus. Ad hoc dubium respondet F. Combefis; idcirco Chrysostomum non esse pro Martyre habitum, quia vexatus est, *nulla fidei mota quæstione, ac plerisque Eudociæ talibus, vt vel dissimulari, vel leuiùs haberi potuissent, quàm vt tantam viro Sancto conflarent inuidiam. Quo factum est, vt vix tandem ipsius nomen in Episcoporum saltem ordine potuerit recipi ac referri in Diptychis, tanquam eius qui fuisset Sacerdotio exactus ab Episcopis.*

Prima verba superciliosi huius censoris ruditatem præferunt, qui ignorare videtur, ad iustum Martyris titulum, etiam in foro Ecclesiæ, sufficiore mortem oppetitam ob aliquam veritatem reuelatam, etiam nulla fidei mota quæstione; alioqui S. Thomas Cantuariensis, & Engelbertus Coloniensis, & Stanislaus Cracouiensis, ipséque Christi Baptista, è Martyrum albo essent expungendi. Et ita disertè S. Thomas 22. q. 12. artic. 5. Et optimè Lanfrancus apud Edinerum. in Anselmo, disserens pro S. Elphegi Martyrio.

Quæ postea ab hoc Cyriaco addebantur, exhibent S. Chrysostomum, vt hominem inconsideratum ac admodùm imprudentem, & feri asperíque ingenij; qui nesciuérit dissimulare quæ dissimulanda erant, aut asperè egerit, vbi lenitas adhibenda fuisset. Hæc si vera essent, S. Chrysostomus, non modò titulo Martyris excideret; sed etiam titulo viri probi, & benè compositi, de

cuius ſalute æterna ambigi poſſet. Nam qui ſibi ſua temeritate & imprudentia, aſperáque ruſticitate tantam conflat inuidiam, vt idcirco vita priuetur; cum poſſet mortem, ſuauiter ac prudenter agendo declinare; profectò Biothanatus, & vltrò in mortem ruens, haberi debet. In quo vitæ ſtatu quiſquis moritur, indignus eſt qui cælũ ſubeat, vel viris iuſtis annumeretur. Oportet ergo comminiſci, S. Chyſoſtomum ante obitum, temeritatis illius ſuæ ac inconſiderationis & aſperitatis, ac profuſionis linguæ, dignos pœnitentiæ fructus feciſſe; quod eſt falſiſſimum, & voluntarie confictum.

Subiiciebat denique idem S. Chryſoſtomi Ariſtarchus, eam linguæ intemperantiam, & in concionibus acerbitatem, atque Cõſilij ac prudentiæ expertem ruſticitatem, in cauſa fuiſſe, tardæ relationis Sancti viri in ſacra dypticha; & diuturnæ excluſionis ex albo Epiſcoporum; eo quod ob eam linguæ ſolutionem, ſacerdotio ab Epiſpis exautoratus eſſet. Hoc indigniſſimè contra virum Sanctum adducitur, & per craſſam ignorationem Eccleſiaſticæ hiſtoriæ. Nam qui tricati ſunt circa S. Chryſoſtomi relationem in Dypticha, non fuere niſi diſcoli & rebelles lumini, ac diem hominis deſiderantes; Romanus autem Pontifex Innocentius I. qui tunc ſedebat, longè aliter ſegeſſit: quandoquidem ſtatim atque ſancti viri mortem anno 407. fœliciter oppetitam audiuit, nomen eius in dipthycha referri mandauit. Nec communicare voluit cum S. Ioannis aduerſariis,

uersariis, nisi nomen eius in diptycha referrent, vt scribit in historia sua Theodoretus l. 9. c. 34. Verum est, vsque ad Theophili Alexandrini obitum, aliquos huius antesignani hostium Chrysostomi partiarios, cunctatos esse nomen Chrysostomi in diptycha referre. Tamen statim à morte Theophili; omnes remoræ circa illius relationem in album Episcoporum sanctè defunctorum, sublatæ sunt, dante manus, etiam Cyrillo Alexandrino, Theophili nepote; per visum deterrito, ne patrui vestigiis ea in parte insisteret vt est apud Nicephorum l. 14. à c. 26. & cap. 53. Igitur causa non inserti in dipthyca per aliquod tempus nominis S. Chrysostomi, non ea fuit quam assignat Combefisius; Nempe *solutior S. Chrysostomi lingua, & intemperatus zelus in Eudociam*, quibus maculis pessimè grauatur sanctissimus præco veritatis, & peruersè, tanquam meritò propterea exautoratus, traducitur. Sed vera causa fuit, Theophili superbia, qui docente Georgio Alexandrino in Commentario de vita Chrysostomi, ferre non poterat, quemquam suæ arrogantiæ non cessurum, promoueri in Episcopum, sed solos minùs habentes, ac remissi animi, nec magni ingenij, volebat creari Antistites. Vnde cum S. Chrysostomum conatus esset excludere ne eligeretur Episcopus Constantinopolitanus, & potenter repressus ad Eutropio præfecto, coactus esset dare manus, & admittere Ioannē electum in Episcopum Regiæ vrbis; agnoscens hominē magni animi nequaquam passurum in-

 decorè

corè ſibi ſubiici ; inſidias illico illi ſtruxit , nec ceſſauit qua pollebat ingenij Vaſritie, variiſque indecoris Epiſcopo artibus ; donec S. Ioannem exturbaret ; & retinens irarum in defunctum,per ſe ac ſuos egit , ne in ſacra diptycha referretur ; adactus viro Sancto ſupplex accidere in extremo Agone , quouſque eum in oblata imagine veneraretur , in ſummis angoribus protracto. Et tunc ceſſante quoque peruicacia partiariorum Theophili Alexandrini, & malignitate in virum optimum diuini honoris retinentiſſimum , ab ijs concepta quorum Deus oſſa diſſipat, quia hominibus placent , vir Sanctus in diptycha, non in occidente ſolùm , ſed etiam in oriente eſt relatus. Cur autem Eccleſia S. Chryſoſtomum titulo Martyris non honeſtarit , inde peti ratio poteſt , quod cum non planè liqueret de morte à ſancto viro per vexationes quas ſuſtinuerat oppetita;& aliunde honor Arcadij & Eudociæ parentū Theodoſij Iunioris piiſſimi Imperatoris , tunc rerum potientis., non eſſet abſque euidentiſſima cauſa , per eum titulum S. Chryſoſtomo delatum laceſſendus , ſatius viſum eſt , nomenclatione ad beatitatem viri ſancti celebrandam non neceſſaria abſtinere. En igitur quàm immeritò Cyriacus , naſo adunco Sanctiſſimum Antiſtitem nullo ſatis præconio extollendum , ſuſpendit.

Si quæratur cauſa tantæ concitationis in tam eximium Doctorem ; Reſpondetur,quia S.Chryſoſtomus ſuſtulit prædeterminationem ; negans

homil.

homil. 12 in Epist. ad Hebræos, *Deum nostras preuenire voluntates, ne nostram temeret libertatem*: Et vt ait homilia 26. in Ioannem, *non adactione, sed sola suasione, nobiscum agere*: quod Cyriacis est effatum intolerabile, & pugnans cum Supremo Dei dominio. Item S. Chrysostomus, admittit scientiam futurorum sub conditione, & ea vtitur in negotio salutis humanæ; quod Cyriacis est Pelagianum; quia facit Deum dependentem ab homine. Chrysostomum autem, eam scientiam Deo tribuisse, patet ex homil. 65. in Matth. vbi ait, Deum vocare alios seriùs, alios citiùs, quia videt, tunc tantùm obtemperaturos; additque, [quod & Paulus apertè significauit dicens, *quando autem visum est Deo, me segregauit ex vtero matris meæ*. Quando autem visum est? Quando certè obtemperaturus erat: Nam ipse, (Deus,) à primis etiam incunabulis voluisset: sed quia illum renixurum sciebat, tunc voluit, cum animum ipsius, penetraturam vocationem non ignorabat. Sic & latronem, cum postea: vocauit; potuisset antea ipsum vocasse; sed vocatus ille non paruisset. Nam si Paulus ab initio non paruisset, multo minùs ipse latro.] En duplex venenum Doctrinæ, in Chrysostomo iuxta Cyriacos. Nam & negat prædeterminationem diuinam; & agnoscit, scientiam futurorum sub conditione, esse Deo vsui in negotio salutis humanæ. Vtrumque Cyriacis est detestabile. Hinc illæ lacrymæ in Chrysostomum, & dura de eo Combefisij iudicia.

Æquè,

Æquè, idem Frater §.[14. eiuſdem hiſtoriæ Monothelitarum, manus iniicit in S. Martinum. [Damnans eum nimiæ rigiditatis, & acciti ſibi eam ob cauſam, interitus. Ediderat ſiquidem Conſtans Imperator edictum, cui nomen *Typo*; quo præſcribebat dimittendas voces vnius aut duarum in Chriſto operationum. Hoc iuſto rigidiùs accipiens S. Martinus, (ait F. Combeſiſius,) Authorem typi Paulum Conſtantinopolitanum exautorauit; nihil veritus iram Imperatoris, qui Typum ad bonum pacis euulgandum edixerat, atquè comprobarat. Potuiſſet ergo S. Martinus, typum benignè interpretari, tanquam indicens vocum duntaxat ſilentium; non autem profeſſionem vnius aut geminæ in Chriſto operationis. *Qua* ratione SS. Baſilius & Gregorius Theologus (vt refert Ioannes Conſtantinopolitanus Epiſto. ad Conſtantinum Papam (num. 4.) indulſerunt Macedonianis, vt Spiritum ſanctum non dicerent Deum in actu ſignato; dummodò reipſa non excluderent eum à Deitate. Nullam talem indulgentiam circa typum & typi defenſores, admittere volens S. Martinus; aduocauit in ſe eam molē ærumnarū, qua oppreſſus eſt; cum potuiſſet, vócibus ſolis abſtinens, & logomachiam tunc vigentem diſſimulans, quietè degere; & non modò ſibi conſulere euadendo vitæ diſcrimen cui ſuccubuit; ſed etiam Eccleſiam non turbare; quod fecit, duriùs accipiendo quæ mitiùs accipi poterant; & verò debebant, ad tot malorum declinationem. Sic Combeſiſius.

At

At hoc est ponere in cælum os suum, & sanctissimum Pontificem, cuius labores impij abstulerunt, de quiete sepulchri, imo & cæli extractum, grauáre peruersissimè ac indignissimè. Et in primis, si Cyriacus cõsequenter loqui velit, tenebitur negare S. Martinũ 1. fuisse verè Martyrẽ: quod tamen S. Audoënus in Eligio, & Ecclesia in suis tabulis ac Kalendario, agnoscit. Imo recurrit hìc argumentatio facta pró S. Chrysostomo. Nimirũ quod cõsequenter ad hanc suam assertionẽ, aduersarius teneatur, S. Martinum cælo exturbare: cum statuat, eum grauiter peccasse turbando Ecclesiam; & per suam rigiditatem ac imperitiam, in se deuocando eas procellas quibus obtritus est. Nec penituit eum tam infœlicis modi agendi, atque rigiditatis, dum superstes esset. Vnde enim habetur, quod de tam inconsulta asperitate tandem doluerit; vel quis eius ante obitum retractationẽ signauit? Itaque iuxta aduersariũ, S. Martinus periclitatur excidere, non modò Martyris, sed etiam iusti ac cælitis titulo. At hoc est supercilium, non in Religioso tantùm, sed etiam in Christiano, intolerabile. Quis enim ferat asserentem, sancto Pontifici obrepsisse hallucinationem in re tam graui; vt impietatis vnâ cum Concilio secum adunato, damnarit Typum, cuius alia reuera esset intelligentia, sceleris vacua? Eadem porrò falce improuidus iste Terestes, succidit Gallos Antistites; qui vt est in actis S. Audoëni, Typum eodem modo intellexere, quo S. Martinus. Quæ ergo audacia vel etiam impietas est,

est, tanto post, nouum sensum Typi obtrudere; quem tot sancti Antistites tunc Typum excutientes ignorarunt? Et S. Martinum cum Concilio Romano cui præsidebat, vnâque Gallos Episcopos Italis suffragatos, insimulare barditatis & asperitatis; qui pronunciauerunt Typũ damnabilem esse, cum reuera non esset damnabilis? At non fuerunt suffigendi Cornicum oculi, nec S. Martinus, duijudicatur legitimus sensuũ propositionibus fidẽ spectantibus subiectorũ, fuit adeò temerè de possessione arcis authoritatis suę exturbãdus. Superioribus annis, pruriginosus quispiam, induxit in animum demonstrare Cassianum fuisse ab erroribus quos eis S. Prosper impegit, immunẽ; eo quod verba Cassiani, possent in sensum Catholicum detorqueri. Ex quo sequebatur, Gelasiũ I. qui in Synodo Romana Prospero suffragatus fuerat, & Cassianum improbarat, cæcum à Cœco, actum esse in foueam, e o quod non perspexisset sensum bonũ, qui adhibita machina nouæ interpretationis ex Cassiani verbis erui poterat. Sed huius tam seri Interpretis verborum Cassiani, machinatio disiecta illico est à sapientibus; illud præter cætera opponentibus; Cassianum ipsum cum Prosperi in se scripta vidisset, (vt refert ipsemet Prosper initio Epistolæ ad Ruffinum: indoluisse quidem, non tamen causatum esse irrogatam sibi imposturam, per sensus reprobi subiectionem, factam verbis suis, Catholici sensus capacibus. Haud aliter explodendus est, nouus hic, post tot sæcula Typi interpres, Lusciositatis

vel

vel cæcitatis damnans S.Martinum,& tot in Italia & Gallia ei aſſenſos Antiſtites; vniuerſamque deinceps Eccleſiam S. Martino ſuffragatam in rejectione Typi tanquam peſtilente hæreſi, ſordentis; nec duntaxat indicentis ſilentium indifferens, de paucis vocibus,vt Cyriacus ſomniator comminiſcitur.

Quamquam & ipſum quoque ſilentium certarum vocum, meritò ſæpè improbatur; quia ore confeſſio fit ad ſalutem; nec Eccleſia quantuncumque annitentibus Imperatoribus Ario ſtudentibus, tulit abrogationem vocis *Homouſion.* Et ringentibus licet ſacramentariis, retentam voluit vocem *tranſubſtantiationis:* & voces Epicenas, hæretici ſimul ac Catholici ſenſus capaces, in ſuum vſum nunquam admiſit. Abſit verò vt cum Ioanne Conſtantinopolitano corruptæ fidei homine, admittamus; SS.Baſilium & Gregorium Theologum, indulſiſſe Macedonianis vt ſpiritum ſanctum non dicerent Deum.Hanc peruerſam indulgentiam, Sanctiſſimi illi atque doctiſſimi Antiſtites numquam ſunt elargiti. In Cardinalibus enim myſteriis (quale eſt diuinitas Spiritus ſancti,) iubemur explicitam fidem adhibere, vt traditur in tractatione de fide. Tantum de Baſilio ait Gregorius orat.20. n. 100.vocem hæreticis exoſam, ab eo ad tempus eſſe prætermiſſam: vſum tamen eſſe aliis æquiualentibus verbis, quibus & fidem retineret, & cladem Eccleſiæ ex tenaci ad extimam vocem adhæſione conſecuturam auerteret. Quam prudentiam, &

(vt

(vt vocat,) diſpenſationem, in Athanaſio, quoad vocem *hypoſt-ȷ:* laudat idem Greg. orat. 21. n. 47.

Gregorius Magnus, in Latina & Græca Eccleſia, ob ſapientiam & inſignem ſanctitatẽ celebratiſſimus, Iſidoro, Hildefonſo, Iuliano, (& quibus non?) ab omnibus optimi Pontificis, & ſcriptoris eximij prærogatiuis exquiſitè laudatus; dentes tamen non effugit Melchioris Cani. l. 11. de locis c. 6. Notat ibi Canus imprudentiæ, ſcriptores aliquos, omnia literis committentes; *& veritatem rerum non inde petentes, vbi ea reſidere ſit ſolita; ſed ex iis in quibus rarò eſt eam inuenire: nempe ex diſſipatis peruagatiſque rumoribus; quæ res plerumque iis accidit, qui ſunt inconſtanti leuique natura: nàm homines graues atque ſeueri, non ſolent inanem vulgi ſermonem aucupari. Quamquam negare non poſſumus, viros aliquando Grauiſſimos, in Diuorum præſertim, prodigiis deſcribendis, ſparſos rumores, & excepiſſe, & ſcriptis etiam ad poſteros retuliſſe. Qua in re (vt mihi quidem videtur,) aut nimiùm illi ſibi, aut fidelium certè vulgo indulſerunt; quod vulgus ſentiebant, non ea tantùm facilè miracula credere ſed impenſè etiam flagitare. Itaque ſigna quoque nonnulla, & prodigia, ſancti quoque memoria prodiderunt; non quo ea libenter credidiſſent, ſed ne deeſſe fidelium votis viderentur.* Et mox. *Theologum admoneri operæ pretium eſt, ne id illi ſtatim perſuaſum ſit, omnia quæ Magni autores ſcripſerunt, vndique eſſe perfecta: nam & labuntur aliquando, vt ille ait; & oneri cedunt, & indulgent ingeniorum ſuorum voluptati, vulgóque (vt dixi,) interdum etiam indulgent;*

dulgent; nec semper intendũt animum, & nonnunquam fatigantur; adeò *vt Ciceroni Demosthenes dormitare, Horatio verò Homerus quandoque ipse videatur. Summi enim sunt; homines tamen. Quæ ego eadem de Beda & Gregorio, iure fortasè ac verè dicere possum. Quorum ille in historia Anglorum; hic in dialogis, quadam miracula scribunt vulgo iactata, & credita quæ huius præsertim sæculi. Aristarchi, incerta esse censebunt. Equidem historias illas probarem magis, si earum autores, iuxta præfinitam formam, seueritati iudicij, curam in eligendo maiorem adiunxissent.* Volui tam multa exscribere, vt intelligeretur, qui essent illi Sancti & grauissimi scriptores, quos Canus ait, sparsos rumores scripris commisisse; sibi nimiùm, aut certè vulgi fidelium votis indulgentes. Alij quippè non sunt, quàm S. Gregorius Magnus, & Beda. Nam Sanctus Antoninus & Vincentius Bellouacensis, quorum oscitantiam & popularem trutinam postea exagitat, hec dum in eius calamum incurrerant; sed seorsim inferiùs à Cano pectuntur.

De Sanctis itaque Gregorio ac Beda, talia scriptis committere ausum Melchiorem Canum, res est profectò dignissima admiratione. Nec minùs stupendum est, talia scripsisse hominem Religiosum, & impune tulisse; ita vt nullus index publicus, de libro adeò petulans de Sanctis scriptoribus iudicium continente, præscribat, aut supprimendum esse, aut corrigendum. Aliter certè de Sancto Gregorio statuunt omnes antiqui, in laudes eius semper effusi. Et nominatim

F dialo

dialogos, S. Iulianus in libris prognoſticon, allegat tanquam libros optimos, & omni fide atque accuratione conſcriptos. Quod item fecit Adrianus. 1. Epiſtola ad Carolum Magnum, & Zacharias Papa qui illud opus Græcè vertit, nec non Ionas Aurelianenſis, refellens Claudium Taurinenſem, & Concilium Triburienſe cap. 17. A Græcis tanquam ab opere eximio, autor denominatus eſt *Gregorius dialogus*. Et audet Canus, opus adeò celebre allatrare, & tantum Doctorem conſcerpere? Audet effutire, Zachariam Pontificem operis è Latino interpretem, tempus malè collocaſſe, gerris narrationum indiſcuſſarum, ad lenocinandum vulgo, & indulgendum plebeculæ, ſine maturo iudicio contextis, ad Græcos Græcè tranſmittendis.

At redantruat Canus, non in eo tantùm opere dormitaſſe S. Gregorium; ſed in regiſtro quoque l. 6. Epiſto. 31. Sozomenum per immemoriam vel oſcitantiam allegaſſe, laudantem Theodorum Mopſueſtenum, cum debuiſſet citare Theodoretum; apud quem l. 5. hiſtor. c. 39. habentur laudes illæ Theodori, non autem apud Sozomenum. Audio, & haberi talia apud Theodoretum vltrò admitto. Non fuiſſe autem talia à Sozomeno tradita; & S. Gregorium falsò eum allegaſſe; temerè & oſcitanter dicitur; cum oportuiſſet meminiſſe, complures Sozomeni libros intercidiſſe, quibus ſaltem duodeuiginti annorum hiſtoriam complexus erat, vt docet eius ad Theodoricum præfatio, vniuerſo operi præ-

fixa. Pari audacia Canus l. 2. c. 14. ait, malè in Catena S.Thomæ, Lucæ 2. locum autoris Græci, ibi tributum Nazianzeno, esse reuera Nazianzeni, quasi totum Nazianzenum, haberet in numerato. Et tamen Nazianzenus orat. 20. num. 65. disertè habet quod ibi à S. Thoma allegatur de profectu Christi in gratia, quoad solas operationes illustriores. Quam Cani hallucinationem præsidentem, obiecit ei Iacobus Billius ad eum num. 65. Addito eo monito; *Quare periculosum est, negare aliquid in autore quopiam esse, nisi totus ille autor memoria teneatur.* Audi Cane, & noli præceps esse!, in notanda aliorum immemoria. Pro S. Gregorio non plura hoc loco.

Pro S.Beda, quem Canus ruditatis & aucupij fauorum vulgi, insimulauit; sufficit sensus contrarius omnium retrò sapientum qui eius accurationem, Doctrinam, & iudicium suspexerunt: nec egenum ac triobolarem esse censuerunt; qualem eum venditat F.Combefisius, sed *omnium monetarum nummosum*, vt de eo loquitur Petrus Cellensis Episto. 131. id est prædiuitem in omni scientiarum genere, & iudicio, ac ingenio præcellentem.

S. Anastasium Sinaitam, Magnus Gregorius mirificè collaudauit, nec non VI. Synodus actione 10.& Euagrius l.4.hist. Attamen F.Franciscus Combefisius, in notis ad eius explanationem in psalm. 6. nec isti parcit; & indebitæ prolixitatis eum arguens, & violati per assumenta sua decori in narratione quadam de S. Ioanne Euangelista,

in reuocationem iuuenis ad bonam frugem intento. Sic placuit isti Cyriaco perstringere eximium scriptorem, non alio fundamento, quàm quia ita sibi visum; & quia Canus probatissima (ipsi quidem) iudicij seuerioris idea, nihil tale crederet si ei fuisset propositum. Scilicet, Canus est amussis ad quam dirigenda sunt scripta Patrum; & quod ille improbaret rejiciendum; quod admitteret probatu dignum videri debet. Longè truculentiùs, & in Anastasium, & in alios grauissimos Patres, in Patrum Bibliotheca comprehensos, egit cum esset Combefisij sodalis F. Ioannes Maria Brasichelen. Qui S. Anastasium supra Deiphobum sauciauit, timens innumeris locis vbi non erat timor; illinensque Margini eorum CAVTE LEGE; quæ cautela si locis omnibus appingenda esset, in quibus improuidi possent occasionem lapsus inuenire, etiam plerisque locis diuinæ scripturæ esset appingenda. Vt quid ergo, Anastasius & alij Patres Catholicissimi, quorum sanæ Doctrinæ adstipulatur omnis retrò antiquitas, (pro aliis ad auertendam rudium pro lapsionem in foueam, non sit prorsus improbandum monitoris studium,) onerentur eo additamento Leuiathan, quo vocantur in fermenti suspicionem, loca verè azyma, & quæ sugillentur indigna.

S. Bruno Ordinis Cartusiensis institutor, abstinentiam à carnibus probauit; quæ vt in sacro illo cœtu inuiolata perseueraret, & artificijs molliculorum non pateret; legibus posteriorum in

eo rigore decreta est, vt ne ad mortem quidem vitandam, fas esset carnes adhibere, suppetentibus aliis cibis, quibus depelli fames posset, ita vt non esset periculum mortis defectu cuiusuis esculenti incurrendæ. Ad indemnitatem enim Sanctissimi instituti, potuisse ea septa apponi quæ nullius meticulositas pro longiori vita perfringeret, rectè statuunt præter Bartholomeum Ruremundanum, Richelium, Sutorium, causam suam agentes; Gerso, Vasquez, Hallus, Lessius, Suares, Azor, & alij propè omnes, & inter Medicos Amaldus Villanouanus, qui in ipso titulo sui operis, profitetur se pro Cartusianis, illud scribere, *contra Iacobitas.* Non est autem quod quis trans Pyræneos, vel trans Alpes, arbitretur; *Iacobitas* ab Arnaldo impugnatos, esse propaginem illam Eutichetis, cui à Colono Iacobo Syro Monophysita, *Iacobitarum* denominatio est indita: sed Iacobitæ isti, non sunt alij quàm Cyriaci, à via Iacobæa quam Lutetiæ incolunt, denominati per vniuersam Galliam, *Iacobitæ*, vel *Iacobei.* Vnde Poëta priscus Theodoricus vallis coloris in vita Vrbani IV. ad Anterum Cardinalem eiusdem Vrbani nepotem, describens Cardinales qui electioni dicti Pontificis interfuerant, sic cecinit, apud Ferdinandum Vghellium, in additione ad Ciaconum, in fine Innocentij IV.

Tòtque sacerdotes; genuisse Sabaudia primum,
Dicitur, Hugonem; qui Iacobita fuit.

Sabaudum vocat, quia erat ex valle Barchinoneta, ditionis Sabaudicæ; vnde etiam Fran-

ciſcus de Mayronis oriundus erat;& alij inſignes viri prodierunt ex eadem valle : ac nominatim, Hugo primus tam multorum qui ex ordine Iacobitarum (id eſt Cyriacorum,) aſſumpti poſtea ſunt ad purpuram. Hugonem, malè Mariana & alij plerique Hiſpani, deluſi vicinia vocum, cenſuerunt eſſe Barchinonenſem in Coſetania, cum fuerit Inalpinus ad Ebredunum, ibique hodie ſuperſunt reliquiæ cœnobij ab ipſo Hugone ſuis Fratribus conſtructi; nec niſi anno 1628. militari licentia vaſtati. Iacobitæ ergo qui ordinem Cartuſianorum impugnarunt, & ſoli ab Arnaldo Villanouauo repellendi fuerunt, alij non ſunt, quàm Cyriaci, de quorum obſeruantia erga S. Brunonem,& tot Sanctos,ex eius Laici defenſione liquet.

S. Brigitta Sueca, multis fuit reuelationibus clara; quas olim digeſſit in ſpiſſum volumen, probantibus Romanis pleriſque Pontificibus;nominatímqne Bonifacio IX. poſt accuratam per præſtantes doctrina Theologos & Antiſtites, diſcuſſinnem. Inuenti tamen ſunt quidam, Cyriaci, per quos reuelationes illæ ſunt exagitatæ. Mouit eos præſertim, reuelatio facta huic Sanctæ Viduæ, de B. Virginis præſeruatione à culpa Originali. Progreſſus verò vlteriùs Bartholomeus Sybyllanus,non modò S.Brigidæ, ſed etiam S. Catherinæ Senenſis reuelationes, ad purè humanas cogitationes reuocauit; iis ex ſuo Henrico Haſſo argumentis ad hibitis, dec. 7. peregr. qq. c. 3. ad 6.quibus omnium planè Sanctarum mulierum

lierum reuelationes, depreciandas eſſe, apertè habeatur. Inanitatem earum ratiuncularum, exſufflant Corduba l. 1. q. 44. Vaſq. 3. par. d. 117. c. 6. & Martinus Delrio l. 4. Mag. c. 1. q. 3. ſec. 4. Ego non hæreo, contentus intendiſſe digitum in hanc Cyriacorum de Sanctis mulieribus oblocutionem.

S. Franciſcus Xauerius, quia primus intulit lucem Euangelicam Iaponibus, & Apoſtolico Spiritu immenſas regiones Indiarum Orientalium peragrauit, Ieſum Chriſtum annuncians; in quodam libro, *Iaponiorum Apoſtolus* cognominatus erat. F. Monſtrum, veluti harpyja illicò inuolauit in illud cognomen, & eraſum voluit. Sed non potuit obfirmari in ſententia; quia affuit qui decretalem Vrbani VIII. de Xauerij Canoniſmo proferret; qua vir Dei *Indiarum & Iaponum Apoſtolus*, ab ipſo Pontifice denominabatur, in tam graui diplomate. Nam eiuſmodi diplomatum omnes apices, appendi in trutina quam exactiſſimè, nemo ignorat. Itaque aduertens F. Monſtrum, cui periculo, & munus ſuum, & pinguem cenſum quo potiebatur, obieciſſet; ſi reſciretur in aula, ipſum agere correctorem decretalium Pontificiarum, illicò veluti à preſſo angue, retulit pedem. Et erat ſanè in eo facto, vel ignorantia, vel malignitas non vulgaris. Poterat enim, vel etiam debebat, homo eum locum occupans, non ignorare, appellationem *Apoſtoli* in Dei Eccleſia, non arctari ad duodenarium primariorum Chriſti diſcipulorum, quos eſſe antono-

masticè ac supereminenter Apostolos, nemo eat inficias. Excellenti tamen participatione eiusdem muneris ac similium laborum, ad alios quandoque diffusum constat, nomen *Apostoli*; puta ad eos qui primi alicubi Euangelium annunciarunt. Qua de causa S. Martialis *Lemouicensium Apostolus*, renunciatus est, ex decreto quinque Conciliorum Gallicanorum, quibus suffragatus est Ioannes XX.

Quid mirum cælites de quibus hactenus, adeò irreuerenter à Cyriacis habitos; cum ipse S. Thomas Aquinas, qui plerisque eorum est pro obiecto fatui amoris, (quali improuidos erga nonnullos sanctos corripi aiebat Origenes homil. 25. in Lucam;) adeò à multis Cyriacis tractetur illaudabiliter? Prætereo falsationes in eius operibus audacissimè factas à Cosma Morelles; Thoma Lemosio, & aliis de quibus postea. Item dimitto suppositiones variarum lucubrationum quas constabat non esse S. Thomæ, à Fratribus tamen immissarum in S. Thomam, vel vt S. Thomæ volumina excrescerent, & numerus Tomorũ in quos eius opera digerebantur, esset auctior, ita vt Scoti volumina excederet; vel vt opera illa aliena, indigna ingenio S. Thomæ, tamen præfixo S. Thomæ nomine essent vendibiliora; quod de Cõmentario Petri Veronensis in Mattheum, abs se primùm vulgato, & absque veri autoris ignoratione, supposito S. Thomæ, fassus est Hieronymo Vvielmio, Bartholomeus Spina; per quam infidelitatem, multi furfures intrusi sunt in B. Thomæ Siliginem,

liginem, ac lectiſſimum pollinem contaminarunt. Nominatimque opera Thomæ Anglici, qui dignus non erat ſoluere corrigiam S. Thomæ, tanquam Thomæ Angelici ſunt venditata; deluſis quidem ſimplicibus, ſed S. Doctoris per ſpurios huiuſmodi fœtus in cuculum tranſmutati, non leui dehoneſtatione. Hæc à Cyriacis ipſis, in ipſum S. Thomam iniurioſè patrata, nunc dimitto; ſed alia attingo potiùs, quàm perſequor.

Illúdque in primis, pleroſque eorum non ſapere ad ſobrietatem, profundendo voce ac ſcriptis laudationes inſulſas, quibus S. Thomas putidè extollitur ſupra omne quod dicitur doctum, ſtatuiturque regula fidei, & Doctor à quo Romani Pontifices aliquid circa doctrinam deffiniendo, (niſi errare velint,) nequeant deſciſcere. Eas inquam & ſimiles auxeſes laudationum, conteſtor eſſe S. Thomæ iniurioſas, & in eius dehoneſtationem cedere. Sapienter enim admonebat Caſſianus lib. 1. de Incarnat. c. 2. etiam eas laudationes putere ac probro eſſe, quibus affingitur alicui decus indebitum.

Auſim dicere, hoc eſſe imitari linguam blaſphemantium; id eſt, interprete S. Gregorio l. 12. moral. c. 14. ſpecie exhibendi honoris, contumeliam reuera irrogare. Quod fecere plerique hæretici, (ait ibi S. Gregorius,) ſerentes blaſphema dogmata, vt diuino honori conſulerent, v.g. aſſerentes, Deum non niſi apparenter eſſe factum hominem, quaſi vera humanitatis ſuſceptio ei probro eſſet futura. Æquè Petrus Chryſologus

F 5 ſerm.

ſerm.109.admonet,omnes hæreſes, blaſphemando & iniuriam Deo inferendo,velle videri Deum honorare ac obſequio demereri. Mira diſputatio. Deum deſtruit cum honorat,(aiebat autor Epiſtolæ de vera circumciſione Tomo 9. Hieronymi.) Manichæos & Arianos, adducens in exemplum dehoneſtationis & inhonorationis Dei], dum ſpeciem vanam eum honorantium præferunt. Haud ſecus ergo iſti ampulloſi & male conſulti veneratores S.Thomæ, non tam S.Thomam extollunt, quàm deprimunt; non tam colunt quàm infamant; vanos ei titulos quales attingebam deferentes, qui verè non ſunt honori ac laudi, ſed iniuriæ ac probro.

Ad hæc Dominicus Soto 3.phyſ. q.1. artic.2. concl.5.ſtatuit, aliquos qui ſe Thomiſtas dicunt, & non ſunt, anxiè quæſitis quibuſdam locis S. Thomæ,contendere ex Sancti Doctoris mente,in potentia agente, eſſe aliquem actum primum diſtinctum à ſubſtantia & potentia operatiua innata. Hos Soto ait, eſſe iniurioſos S. Thomæ, nec aliud ſatagere,quàm vt eum obſcurent,& reddant inuiſum. F.Antoninus Reginaldus qui ſe *Compoſitorem* dixit, & verè eſt *compoſitor*, quia fictores & figulos compoſitores dicimus, vt S. Gregorius notauit;mendacij damnauit hanc Soti allegationem; eo quod ne pilus quidem eius habeatur apud Sotum. Sed condonandum eſt homini luſcioſo, quem tunc deficiebant perſpicilia. Diſertè enim Soto, ſiue in agentibus neceſſariis, ſiue in liberis, (vt patet ex loco S.Thomæ de potentiis humanis

humanis quem in rem suam profert,) omnia illa agentium auctaria ad operandum transeunter im-missa, qualia admittunt Cyriaci prædeterminatores, agnoscit esse iniuriosa S. Doctori, & eum dehonestare, ac infamare apud alios.

Thomas item Valdensis, scriptor grauissimus, Tomo 1. doctrin. à cap. 28. conclamat contra quosdam, qui affingunt Sancto Thomæ sua commenta, de libertate humana per respectiuam necessitatem impedita; hoc est per æternas prædefinitiones, & eis subjunctas præmotiones diuinas, humanæ voluntati ineluctabiles, spoliata sua vertibilitate in vtramuis partem. Queritur ergo Valdensis, hos, (vt vocat,) *Magistros sine omni necessitate necessarios*, abjecta *antiqua Ecclesiæ doctrinæ, & formosiore & veriore*, luctari cum argumento, de concedenda voluntati omnimoda vertibilitate, si libera est; sicut luctabatur Iacob cum Angelo: nec absistere illa vana fatigatione in eludenda inexpedibili ipsis difficultate, quousque emarcuerit neruus in femore, & sua ipsorum responsione succumbant. Et quia videbat, Cyriacos cum quibus(tacito licet nomine,) agebat, emendicare subobscura quædam D. Thomæ loca, ad elidēdam(quasi ex eius sensu)vertibilitatem vtroque flexilem liberæ voluntatis, contestatur ipse è contrario; S. Thomam, clarissimo ore dicere contrarium; & hanc (vt arbitratur,) prædestinatianæ hæresi collactaneam doctrinam, non patitur affingi S. Thomæ censens eam esse illi ignominiosam. Varia sanè, pro ea voluntatis vertibi-

litate,

litate, per nihil à Deo admotum temerata, ex S. Thoma addenſauit Bellarminus, in recognitione libri quarti de gratia & libero arbitrio ad c.14. Ex quibus patet, prædeterminationes diuinas adamantinas, humanæ libertati ineluctabiles, à S. Thoma fuiſſe proſcriptas; nec illius honori conſulere, qui malè detortis D. Thomæ locis quæ pro talibus prædeterminationibus ferreis allegant, armant Caluinianos; inter quos Ameſius & Ferrius, verbi puri & non diluti pincernæ, apud Batauos & Gallos, haud obſcuri, conceptis verbis tradiderunt, quæ Aluares & ſymmiſtæ tanquam D. Thomæ placita producunt, planè ſua & Magiſtri ſui Caluini ſenſa eſſe. Id quod firmauit ſynagoga eorum pariter potantium, collecta Dordraci approbans gratiam irreſiſtibilem, & bruto anathemate feriens eos qui dixerint, humanam libertatem poſſe abjicere tactum & excitationem Dei quæ effectum ſortitur. Quem eſſe S.Thomæ & Thomiſtarum nouorum ſenſum, ſibi paſſim gratulantur Bataui ac Geneuates Theologaſtri; Non ex alia pharetra, petiere tela Ianſeniani: quos propterea F. Ioannes Baptiſta de Marinis Magiſter ſummus Ordinis, ſuis Pariſienſibus impensè commendabat, tanquam veris S. Thomæ aſſerlis; ac ne damnarentur, egit quanta potuit ſollicitudine, cauſatus, damnandum cum eis fore S. Thomam, (ſcilicet.) Eum autem fructum diligentiæ ac laboris tulit, vt ſe, ac ſuos, fuliginis Ianſenianæ exortes non eſſe, demonſtraret. In aliis pleriſque materiis & Philoſophicis

&

& Theologicis, iidem plus iuſto liberales Thomiſtæ, dum nimium adhæreſcunt aliquorum verborum cortici; & quod ſemel tanquam merum à D.Thoma propinatum combiberunt; tenaciſſimè retinent, non mediocriter ſancti Thomæ luminibus offecerunt. Exempla proximè ſignabo. Hæc igitur eſt ſcriptorum Cyriacorum erga ſanctos Cælites obſeruantia; pro qua ſi libris eorum debetur immunitas, verendum eſt, ne Hagiomachi, id ad ſuam cauſam trahant, & ſe immunes quoque eſſe debere conteſtentur.

DIATRIBA IV.

Sitne Cyriacorum doctrina adeò ſolida, vt libri eorum, ex hoc capite, ſortiri immunitatem debeant.

QVæ euincant doctrinam Cyriacorum ſæpè numero deſtitui ſoliditate, proferri poſſent omnino multa. Nunc dabo duntaxat nonnulla ſpecimina, nec dilatabo philacteria, aut magnificabo fimbrias; ſed obiter pauca attingam quæ communiter apud omnes Cyriacos ſunt rata, vel ſingillatim à primariis eorum Magiſtris traduntur. Ordiar à prioribus, quæ continentur placitis quibuſdam ſiue Theologicis, ſiue Philoſophicis quibus ipſi vt polypi ſaxis adhæreſcunt, quia putant eſſe tradita à D.Thoma, pro cuius vel minimo

mo dicto sunt inter eos, (vt supra retuli,) qui parati essent subire martyrium. Extra eorum tamen scholam, propositiones nunc appendendæ, habentur inanes & rejiciuntur, quia D. D. nullius addicti iurare in verba Magistri; nec passi eum seruilem & (vt Seneca appellabat) pecuinum spiritum, quo aliqui velut muta pecora in sentiendo feruntur, quæ cum manifesta ratione pugnare vident, abjiciunt; nec volunt sicut aues oscines recinere absque intelligentia, quæ priùs cantata, nec penetrata inaudiuerint.

Specimen placitorum Theologicorum omnibus Cyriacis probatorum, quia putant ea esse S.Thomæ.

Res futura, iam nunc, non tantùm objectiuè, sed etiam realiter, coëxistit Deo in æternitate. Ex 1.p.q.14.art.13.

Dari potest ens aliquod extra Deum, quod non potest non esse; & est planè necessarium. Ex 2. contra gentes c.30.

Pater & filius (ex S. Thoma in 1.d.11. art.4.) dici possunt duo spiratores. Contrarium definiuit Gregorius X: in Concilio Lugdunensi.

Dici potest absque hæresi, *iste homo cœpit esse Deus*, & *Deus cæpit esse iste homo*. Cum S.Thoma in 3.dist.6.q.2.

Deus in eadem specie, non potest producere plura indiuidua Angelica: sed quilibet Angelus constituit speciem suam particularem. Ex S.Thoma 1.part.q.50.artic.4.

Non potest Deus, de potentia absoluta, separare albedinem à subjecto, & conseruare in eodem subjecto.

Non

Non potest Deus assumere instrumentum creationis.

Angelus in primo instanti, non potuit peccare.

Angelus est in loco non per suam substantiam, vel per suum vbi, sed per suam operationem. 1.p.q.8.art.7.& q.52.& 53. & in 2.dist.37. q.3. artic.1.

Plures Angeli non possunt esse in eodem loco. ex 1.p.q.52.art.3.

Habitus charitatis, non intenditur per actus æquales, multo minùs per remissiores.

Habitus charitatis elicit vltimam dispositionem ad iustificationem.

Peccatum veniale, est in sensualitate.

Præcisè in primo diluculo vsus rationis, homo nisi conuertatur ad Deum, peccat mortalirer.

Primum adulti peccatum, non potest esse veniale.

Qui sordet peccato mortali, etiam si occulto, peccat mortaliter, si alij impendat correctionem.

Omnia verba vulgatæ formæ, secundæ consecrationis, sunt de essentia; ita vt non fiat consecratio, si ea tantùm verba dicantur, *hic est calix sanguinis mei.* Ex S.Thoma 3.p.q.78.art.3.Dicere contrarium, Barthol.Spina, damnat hæreseos.

Benedictio panis & vini, non est actio peculiaris, præuia consecrationi.

Corpus Christi viuum, est planè diuersum à mortuo.

Christus non existit, nisi per existentiam increatam.

Abſque profeſſione ſolemni, nemo poteſt eſſe verus Religioſus. Contrarium definiuit Gregor. XIII.

Dominium, eſt indiſpenſabiliter incompoſſibile cum vero ſtatu Religioſo. Et hoc quoque, à Gregorio XIII. reprobatum eſt.

Papa non poteſt diſpenſare in matrimonio rato. Contrarium habet vſus Eccleſiæ.

Papa non poteſt diſpenſare in voto ſolemni, quia ſolem nitas eſt de iure diuino, non ex conſtitutione E ccleſiæ. Contrarium definiuit Bonifacius VIII.

Eſt irreguluris qui occidit alium, vitam ſuam tuendo cum moderamine inculpatæ tutelæ.

Virtutes morales, (dempta prudentia & iuſtitia,) ſunt tantùm in appetitu ſenſitiuo.

Specimen placitorum Philoſophicorum Cyriacis probatorum, alibi exploſorum.

Materia priuſquam forma illi adueniat, non habet exiſtentiam. S. Thomas 1.p.q.4.art.1.

Implicat dari materiam abſque forma. F. Ioannes Butauant in theſibus. Ex ſancto Thoma.

Implicat contradictionem, dari aliam terram. Ex 1.p.q.47. att. vltimo.

Zona torrida, eſt prorſus intolerabilis. Ex S. Thoma 1.p.q.102.art.2.ad 2.

Impoſſibile eſt duo accidentia eiuſdem rationis ineſſe ſimul eidem ſubiecto. Ex S. Thoma, 1.p.q.94.art.3.& 1.2.q.63.art.4.

Impoſſibile eſt, dari plures albedines, à ſubſtantiis ſeparatas. Ex 1.p.q.47.art. vltimo.

Intenſio

Intensio qualitatis non fit per additionem nouæ entitatis; sed per maiorem radicationem præiacentis, ac veluti penitiorem infixionem tanquam claui malleo adacti in eodem subjecto. S.Thomas in 2.d.34.art.5.& d.42.q.1.art.1.

Quantitas recipitur in toto composito. An etiam in anima rationali compositum humanum constituente?

Brutorum animæ sunt indiuisibiles, æquè ac anima rationalis.

Absque quantitate, substantia caret partibus entitatiuis, F.Ioannes Butauant in conclusionibus ex S.Thoma.

Principium indiuiduationis est materia, eique adiungitur multiplicabilitas indiuidualis.

Cœli non sunt alij ad alios contigui; sed inter eos datur spatium diuisibile. S.Thomas in 2. dist.2.q.2.art.2.ad 5.

Non sunt plusquam decem cæli. Idem in 2. dist.14.art.1.

Implicat, vnum corpus esse circumscriptiuè in duobus locis. Ex S.Thoma in 1.dist.37.q.3.art.2. & in 4.d.10.art.1.ad 5.

In generatione & corruptione, fit resolutio vsque ad materiam primam.

Essentia & existentia, distinguuntur realiter.

Motu cœlorum cessante, omnia sublunaria cessarent.

Habitus scientiæ est simplex qualitas,& tamen intenditur.

Hæc ſat ſunto, pro ſpecimine doctrinæ malè materiatæ cui omnes communiter Cyriaci adhærere debeant; Cum ſint effata D.Thomæ, quem illi habent pro Deo doctrinæ Theologicę ac Philoſophicæ, æquè ac Secundinus vocabat Auguſtinum, *Deum eloquentiæ.*

Venio ad aſſertiones quibuſdam Cyriacis ſingulares. Nec adducam Durandum, aut Catharinum, qui maluerunt ſegreges eſſe. Vnde apud alios Cyriacos non benè audiunt: ſed eis Cenotaphium ſtatuerunt, ritu Pythagoreorum in Magiſtri deſertores. Exiſtimo quod Cyriaci, æquè eiurabunt F.Thomam Campanellam, quia tametſi viſus ſit per aliquod tempus Cymbalum mundi, tamen reuera eſt ignorantiſſimus; ita vt ne ipſos quidem terminos, ſiue Philoſophicos, ſiue Theologicos intelligat; ſententias autem inuehit non modo à S.Thoma, ſed etiam à ſenſu cuiuſuis ſani hominis adeò abhorrentes, vt deſipere potiùs videatur, quàm diſſerere. Hæreſes craſſæ, in eius libris tam multæ & tam inexcuſabiles occurrunt, vt mirum ſit, adeò pinguem ſcriptorem, ſuperioribus annis inuenire potuiſſe laudatores. Etiam poëſim attigit; ſed adeò infæliciter, vt Tyrones in prima Grammatices, proſodiam ligula dimetientes, non cantillent peeriliùs. Verùm ſcriptorem adeò ſtrumoſum, quem non dubito à ſuis Cyriacis eiurandum tanquam ſegregem, ne omnia eius opera cogar exſcribere, malo prorſus præteritum. Cæterorum itaque nonnullorum, quos Cyriaci pro ſuis in doctrina Magnatibus habent, paucas è multis

multis doctrinales gemmas sublego.

Thomas de Vio Caietanus inter Thomistas Corypheus, scatet doctrinis non modò parum solidis, sed etiam aperta materiali hæresi sordentibus. Dico *materiali hæresi*, quia aliquæ reprobæ propositiones à Caietano traditæ, nondum tunc erant damnatæ. In aliis bona fides, & perpetua cum Romana Ecclesia conjunctio, potuit eum à formali hæresi excusare, vt propterea non satis consulto Gabriel Prateolus, secutus Alphonsum de Castro, locum Caietano dederit inter hæreticos. Fuisse tamen eius pleraque pronuntiata, materialiter hæretica, nemo eat inficias. Videsis errorum Caietani plenam messem, apud Catharinum iusto volumine in sex libros distributo. Eam messem sub vnum conspectum objicit in calce operis. Echius quoque, ad calcem locorum suorum communium, vltra centum reprobæ doctrinæ tubera, ex Caietano eruta, proposuit. Quàm verò peruersè ac periculosè scripturas exposuerit Caietanus, latè & concinnè rethoricando monstrat Canus lib. 7. de locis c. 3. *pag. mihi* 446. Ne linum fumigans extinguere velle videar, nihil sigillatim adduco.

Ioannes de Neapoli, ablegauit à Christo intellectionem creatam, censens eum res cognouisse, per solam cognitionem diuinam; qui est error exploratus, & iisdem refutandus argumentis, quibus ab Ecclesia excisus est error Monothelitarum. Videsis Valentiā 3. p. d. 1. q. 9. p. 1. Suarem Tomo 1. 3. p. d. 24. sect. 1. Lessium l. 2. de summo bono c. 2. Dolendum verò est, sanctam Virginem Cathari-

nam Senensem, ab aliquo malè solido Cyriaco, hausisse eam reprobam doctrinam, vt patet ex eius orat. 17.

Ioannes Capreolus vocatur *anima D. Thomæ*, nec est inter proletarios, apud Cyriacos; sed tenet gradum senatorium. Is tamen in 4. dist. 49. q. 4. ad 1. Scoti contra 2. conclusionem, & ad 3. Aureoli contra eandem, de visione beatifica admodùm præposterè philosophatur; distinguens in actu visionis, substantiam actus prodeuntem ab intellectu; & formam addititiam, ratione cuius solius, est beatitudo, à Deo solo efficienter causatam. Quo absurdo philosophandi modo, visio prout beans formaliter hominem, non esset quid vitale: & substantia intellectionis Deum attingentis, non esset quid supernaturale. Messem errorum in his paucis Capreoli dictis colligere liceret, si vacaret. Videsis Suarem tract. 2. l. 2. & Vasquem 1. p. d. 47. Alios Capreoli huius transultus, circa prædestinationem & gratiam, exhibebit index vniuersalis ab libros Cyriacorum.

Franciscus de Syluestris, cognomento *Ferrariensis*, ad 4. contra gent. c. 66. tenet quando ex speciebus sacramentalibus putrefactis generantur vermes, manere quantitatem specierum cum sola substantiali forma vermis adueniente; nullam autem ibi materiam primam reperiri; atque adeò existimat vermes illos differre specie à cæteris vermibus: quod putat se habere ex D. Thoma ibi, & ex 3. p. q. 77. art. 5. & in 4. d. 12. q. 1. art. 2.

Melchior Canus l. 2. de locis c. 18. *pag.* 169. ait S. Stepha

S.Stephanum in ea præclara dissertatione, quam Lucas descripsit Actor. 7. confudisse & miscuisse nonnulla; in quibusdam item leuiculis errasse per lapsum memoriæ; nec plus in eo locutum esse Spiritum sanctum, (quo plenus fuisse à Luca dicitur,) quàm in S.Ambrosio.

Idem Canus, matrimonia solis nutibus contracta, negat esse Sacramenta l. 8. de loc. cap. 5. *pag.*479.

Verum Sacramenti Matrimonij ministrum, affirmat Canus esse Parochum; quem doctè id defendere, ait perpetuus eius adorator Combefisius, ad orationem Damasceni in Constantinum Caballinum num. 8. Ex quo habetur; Matrimonia absque parocho clandestinè contracta, in locis in quibus decretum Concilij Tridentini cassans ea matrimonia non est promulgatum, inualida esse, cum desit verus Matrimonij Minister; hoc tamen ab eodem Concilio, intorto anathemate, confoditur.

Christi voluntatem, idem Canus l. 12. de locis cap. 14. tempore passionis caruisse gaudio beatificam visionem consequente asseruit licenter de more; nec satis attendendo, eodem iure fingi posse, Christum eo tempore caruisse visione beata. Alia in hoc Caninum placitum vrgent Suarez T. 1. 3. p. d. 38. sect. 3. Vasquez 3. p. d. 73. Ragusa tom. 1. 3. p. dist. 84. & Iustinia. 1. Petri 4. v. 1. n. 4.

Dominicus Soto, ex suo cerebro constituit terminum commorationis animarum in Purgatorio; negans vllam ibi hærere vltra decennium. Et non

nulla habet alia, (ait Antonius Senensis in bibliotheca Dominicana,) quæ iure optimo possent & deberent limari, vel à libro tolli.

Idem, negauit Episcopatum esse ordinem, aut Sacramentum. Ita habet in 4. dist. 24. q. 1. art. 2. quod Michaël Medina l. 1. de contin. c. 15. censet periculosum. Imo Petrus Soto lect. 4. de Sacram. ordinis; affirmat, contrarium certa fide esse tenendum.

Iuxta eundem Dominicum Sotum l. 10. de iust. q. 5. art. 3. chorus videtur esse de substantia religiosi instituti: cùm iuxta eum dicenda non sit religio, quæ nòn canit in choro.

Petrus Soto lect. 11. de confess. censuit, Sacramentum pœnitentiæ in necessitate, consummari posse per literas: quæ sententia fuit olim inter Cyriacos valdè recepta: ita enim Paludanus, Antoninus, Syluester, Ioannes de Friburgo, Fumus, Tabienna, Raynerius, & alij apud Fagundem in 2. Eccl. præceptum l. 2. cap. 10.

Dominicus Bannes, negat reuiuiscentiam meritorum, valdè commodè ad injiciendam lapsis desperationem.

Meritum essentiale soli charitati tribuit.

De correctione fraterna, post sedis Apostolicæ constitutionem, dixit quæ spongia indigeant.

Libertatem collocat in objectiua indifferentia. Videsis eum 1. p. q. 19. artic. 10. dub. 1. in 3. documento ad Nouitios. Qua doctrina nulla potuit Caluinistis accidere optatior, ad euertendam libertatem expeditam.

Censet,

Censet, calumniatorem posse præueniri ab eo qui inde sibi timet. Qua in parte, vrgente Fratre Baptista de Marinis, contigit Francisco Amico, quod cani qui Sacerdotem Catholicum propè lacerauerat, & impunè tulerat. Cum autem allatrasset PoppamCaluinianum, affixus patibulo pœnas dedit solius latratus, absque damno dato; vnde illud vernaculi Poëtæ de Cane à Fratre de Marinis (quippe πολυγλώττῳ,) satis percipiendum absque lexico.

Voyez Messieurs mon piteux estre;
Pour auoir abbayé l'Huguenot.
Ie mordis n'agueres vn Prestre,
Et personne ne me dit mot.

Hoc non incommodè sic expresseris latinè, Cane per prosopopeiam dicente.

Aspicite heu! Quò me sententia iudicis egit,
Quia allatraui nescius sectarium,
Ante, Sacerdotem populo inspectante momordi.
Nemo vel vna vocula increpuit ferum.

Dixerat Amicus, aliquos (& in his Bannem;) censuisse præueniri posse calumniatorem; se tamen nequaquam id asserere, & propterea agentibus Cyriacis, damnatus est. Bannez verò qui explicatè eam præuentionem esse licitam docuit, nihil molestiæ est perpessus.

Idem Bannez, prædefinitiones mouentes, ac prædeterminationes diuinas, voluntati creatæ ineluctabiles, quoties in actum prodit, pronunciauit esse ex fide credendas; vnde dicentes, se non intelligere quomodò motiones illæ adamantinæ,

cum expeditione libertatis cohæreant; elisit illo ex suo tripode oraculo; *si non intelligunt, credant.* Ludouici autem Molinæ opus contra huiusmodi plusquàm aheneas voluntatis creatæ deuinctiones, habuit pro pestilente, & primus ad macellum detulit, indito partiariis eodem zelo amaro. Fructum verò delationis adeò luculentum retulit, quod ne apex quidem Molinæ, violatus est, quantumuis annitente Banne, & post eum Cyriacis vniuersis, & Iansenistis, qui ante damnationem ad vexillum prædeterminationis conuolarunt; cum omnibus qui Iesuistis Stomachum facere voluerunt. Talibus enim, prædeterminatio Cyriaca, est refugium miserorum, aiebat grauis Doctor Augustinianus; cum audiuit suum Basilium Poncium Legionensem, ex quo causa cecidit, & Fagundes reuocationem decreti in librum suum ab Inquisitione Hispanica, agente Basilio lati, obtinuit; iniuisse fœdus cum prædeterminantibus Cyriacis, illúdque typis vulgasse. Et idem poterat dicere de Elianis & Elizeanis; qui dejecti opinatione illa sua quod essent primi Religiosorum, longè ante Christum & Apostolos; & quod B. Virgo non vouisset prima virginitatem, sed Elias; damnato ab Hispana Inquisitione opere Francisci Sanctamariani de historia prophetica, & damnatione Romæ confirmata; cum aliud non superesset perfugium, ad azylum prædeterminationis ineluctabilis se receperunt; odio Ioannis de Pineda Iesuitæ, qui primus historiam Propheticam damnauerat, vt censor particularis à S. Officio Hispanico delectus.

Ioannes

Ioannes Vincentius relectione de gratia Chriſti *à medio proemij vſque ad finem*, adeò inebriatus eſt amore gratiæ nos ſanctificantis, vt dixerit, eſſe qualitatem creatam, ſed continentem participationem diuini eſſe, ſecundùm eam rationem qua eſt ipſum eſſe per eſſentiam, imparticipatum, & independens, omnem præhabens eſſendi plenitudinem; vnde mirum non eſſe quod faciat hominem diuinæ conſortem naturæ. Quam malè fundata ſit hæc hyperbole, vix eſt opus exponere. Legeſis Suauem l.12.de grat.c.1.à n.24.

Nicolaus Ricardius, à corporis conformatione Therſitica, (ni mauis ab ingenij præcellentia,) *monſtrum* appellatus; tam monſtroſæ fuit in doctrina ſoliditatis, vt dixerit ac ſcripſerit, in formula Litaneutica, idem eſſe dicere *Chriſte audi nos*, atque dicere *S. Maria audi nos.* Et loci illius Actorum, *Viſum eſt Spiritui ſancto & nobis*, ſenſum eſſe voluit; *Viſum eſt Maria Deipara, & nobis.* Item Beatiſſimam Virginem, vt aliquid mõſtroſum diceret, vocauit *Deum creatum, Deum mediterraneum, Deum dimidiatum, quaſi quartam perſonam, quaſi diuinam ab Incarnata Triadem, non ſecus habitam quàm ſi diuina perſona eſſet.* Et vt huiuſmodi ſexcenta, prodigioſa & monſtroſa vix per hyperbolas quantumcumque exaggeratas excuſabilia prætercam; ait, non modò omnia Deiparæ merita ſimul ſumpta, qualia in fine ſanctiſſimæ eius vitæ fuerunt, æquaſſe, aut etiam ſupergreſſa eſſe ſanctorum omnium, hominum ſimul & Anglorum ſimul ſumptorum merita, in vnum faſcem aceruata; (quod aliquis

non ita pridem trepidè dixerat; ſed etiam ait operationem quamlibet Deiparæ, certo mortalis vitæ tempore, dignitate ac conſequente in virtutibus actualibus merito ſuperaſſe omnes actus comprehenſorum omnium & Angelorum. Nec ibi ſtetit monſtroſa auxeſis; Ait inſuper minimum quemlibet & quamuis minutum actum ſupernaturalem amoris à Deipara ante mortem elicitum, æquaſſe, aut etiam exceſſiſſe, dignitate ac merito omnium hominum ſimul ſumptorum vniuerſas actiones meritorias, congeſtas in vnum cumulum; quaſi quæ de quocunque Chriſti actu veriſſimè dicuntur ob infinitũ valorem à Verbi perſona refuſum; ſint extendenda ad quemcumque actum Deiparæ, cuius perſona huic Theologaſtro monſtroſo, eſt quaſi diuina, & dimidia ex parte increata. Apage, Apage.

Dominicus Grauina, aſſeruit Robertum Bellarminum intolerabiliter erraſſe, cum ſcripſit, aliquas religiones laxatæ diſciplinæ, eſſe vnum fontem lachrymarum. E contrario Grauina, contendit nullam eſſe religionem quæ ſit laxatæ diſciplinæ. Sed de hoc infra, Idem Grauina omnem congregationem humanam cui interſint delecti à Pontifice adminiſtri, ait potiri infallibilitate: atque adeò iuxta hunc palponem, Rota auditorum Sacri Palatij, Congregationes S. Inquiſitionis, Indicis, Abundantiæ, &c. omnes ſunt lapſus incapaces, & nullo modo errare poſſunt; cum ſint ſtillicidia fontalis ac plenæ poteſtatis, Petro & eius ſucceſſori conceſſæ, quæ eſt infallibilis. *Selah.* Neque

tamen

tamen tantus Assentator, ad purpureum decus euasit.

Sixtus Senensis adorator Origenis, variorum Conciliorum anathemata, quibus Origenes contritus est, ignorantiæ adscribit eorum, qui non aduertunt quæ in scriptis eius damnanda videbantur, fuisse ab hæreticis deprauatoribus infarta, ipso Origene innoxio. Videsis l. 4. bibl. V. *Origenes.* Idem Sixtus post Concilij Tridentini definitionem contrariam, negauit integrum librum Esther, esse canonicum, truncans illum sex capitulis. Ita ille lib. 1. eiusdem operis sect. 2. V. *Esther.* Quod Eusebium Cæsariensem Arrianorum signiferum, habet pro sancto, error erat in ordine communis, cum inter cælites habererur adscriptus, in Cyriacorum Martyrologio.

F. Ioannes Maria Brasickelem, tunc Magister Sacri Palatij, quinquaginta & duas Emanuelis Saa propositiones ex Aphorismis eius decerptas, danmauit, tanquam vel intolerabiles, vel in praxi non ferendas. Sed adeò liberalis Censor, Censuræ suæ censuram passus est, reprobata eius damnatione tanquam inscitiæ, vel malignitatis, vel vtriusque referta. Nam duæ supremæ Inquisitiones, Hispanica & Lusitanica, quinquaginta ex improbatis propositionibus restituerunt in integrum; duabus aliis tantùm, expunctis. Nempe illa quæ post Manuelem à Clemente octauo fuerat damnata, de Absolutione Sacramentali per literas, cui cum Manuele multi Cyriaci ante Clementem subscripserant; & altera qua idem Saa, benedictionem

Theologorum ſententia. Solus Frater Ioannes Baptiſta DE MARINIS, in gratiam aliquarum Petegolarum, & Achatis vel palponis ſui Auguſtini de Bellis pro communione feriæ ſecundæ apud S.Andream à Valle ſolliciti, contendit, communionem etiam ex opere operato, prodeſſe iis defunctis pro quorum ſubleuatione dictæ Petegolæ aliàs *Beghinæ* communicant. Proh doctrinæ profunditatem & ſoliditatem, nullis præconiis adæquandam; Audiuit ſe vbique terrarum, pro hac aſſertione ſua ludibrium doctis debere; & videtur in aliena vitula araturus, ad ſtabiliendum quod ipſe per ſe præſtare non poteſt, præ latinitatis inopia.

Ex his ſpeciminibus, liquere puto, Cyriacorum libros non eſſe adeò ſolidæ doctrinæ, quin poſſint cum ſiligine latere furfures, cui ſit opportunum incerniculum. Non debent ergo ſtatui immunes à cenſura, ex hoc capite.

DIATRIBA V.

Nullæne in libris Cyriacorum, gerræ, ineptiæ, ignorantiæ; vt propterea quod ad has labes aetinet, immunes eſſe à cenſura debeant.

HIc contrahendæ erunt habenæ, ne ſi omnia perſequi velim, excreſcat nimium voluminis moles; & faſtidium lectoribus creetur. Carpam

igitur ex ampla meſſe, paucas ſpicas.

Alanus de Rupe, in roſario Chriſti & Mariæ, necnon Andreas Coppenſtenius, Cyriaci ambo, & ex eorum autoritate ſcriptor libri de corona Mariana Campitellenſi *pag.* 18. aſſeruerunt, B. Virginem recitaſſe roſarium, & quidem tanquam orationē. Cum autem difficile videatur, B. Virginē direxiſſe orationem ad ſeipſam; Reſpondent B. Virginem eam orationem direxiſſe ad ſeipſam, prout ſpectatur ſecundùm ſuum eſſe Ideale, ab æterno abditum in Deo. Sub qua ratione B. Virgo, eſt ipſa diuina eſſentia; ad quam perſpicuum eſt, dirigi poſſe orationem. Et in hoc dicunt B. Virginem fuiſſe ſimilem Chriſto, qui ſecundùm humanitatem, orabat ſe prout Dei filium. Verum hoc ipſo Theologicæ ſubtilitatis arcano, quauis ariſta acutiore, quilibet fidelis, poterit orare ſeipſum, prout eſt in diuinis ideis. De hac aſinitate, plura alibi.

F. Elizeus Maſini à Bononia, Inquiſitor Genuenſis Ordinis Prædicatorum, inſigne peritiæ exemplum præbuit, anno 1612. quo exhibitus eſt ei Catalogus librorum in ſcholis prælegendorum, vt poſſet de more prælo ſubjici, atque vulgari. At homo in cuius cognomine ſtoliditas Arcadici Pecuarij deliteſcit, vbi vidit pro ſchola Matheſeos proponi prælegendum librum, prænotatum hoc titulo, *Euclidis Geometria practica*, eradi iuſſit illam vocem *Geometria*; quippè (vt aiebat,) Magicam, cum terminetur in *ia*, ſicut aliæ pleræque voces caliginoſæ, ac furuæ, *Necromantia*, *Geomantia*, *Goëtia*, *Chiromantia*, *Pharmaceutria*;

Vrgenti

Vrgentibus pro exoranda facultate cudendi eum titulum *Geometria practica*, librum eſſe adhibito eo titulo cuſum Romæ; reſpondit ſe velle librum videre. Allatus eſt liber ex editione Romana, munitus diplomate Pauli V. tunc ſedentis ad Eccleſiæ clauum. Vbi librum aperuit, ſcientiſſimus bonarum literarum Inquiſitor, incidit in figuras Mathematicas in pleriſque libri paginis expreſſas, cum multis lineis ſe interſecantibus. Exclamat illico Inquiſitor. En magicas delineationes, quas mihi vultis obtrudere. Non fiet, Non fiet quod petitis. Et quanquam ingeſto volenti nolenti Priuilegio Pontificio, quod ad libri principium extabat, & conceſſione M. S. palatij, & Vices gerentis; tamen ſtetit immotus, nec flecti potuit, vt vocem illam *Geometria*, mandari typis ſineret; ita vt oportuerit, reliquo catalogo typis vulgato eam lacunam calamo explere in ſingulis pro grammatis. Spectatum admiſſi, riſum teneatis amici?

Pari ſapientia alius, doctum Philoſophum cui nomen *Conſtantio*, morte poſtea apud Sinas in miniſterio Apoſtolico obita, claro; negauit Parmæ facultatem, quippiam edendi de Arithmologia; eo quod ſyllaba terminalis *ia* Magiam reſiperet. Eiuſdem Ord. & poteſtatis Dicaſta Romæ è ſcripto ad exorandam cudendi facultatem porrecto, iuſſit expungi illa verba, *Sic fata eſt*, Deleatur (inquit,) vox illa Antichriſtiana, ſapiens Ethniciſmum. Nam inter Chriſtianos, authore Auguſtino, qui fatum agnoſcit, fatuus eſt. Sanè; ſed tu non minùs fatuus, qui fatum cogitas, vbi

nemo

nemo illud eſt fatus, & aſtrologiam fatariam ſubolfacis vbi de ſimplici locutione ſermo erat.

Fratribus Cyriacis, pleroſque ſuſpectos fuiſſe hæreſeos, tantùm quia Græcè ſciebant, demonſtrat Angeli Politiani Prologus in Plauti Menechmos; amaris & acribus ſalibus defricans eam ſupinitatem; de qua ſunt etiam expoſtulationes Eraſmi Chiliadi 4. Centur. V. Adagior. Budæi, in opere de ſtudio literarum rectè inſtituendo *ſub initium*, quos deflorauit & aliis additis locupletauit, vir Eruditus, Benignus Santey in opere de recta pronuntiatione vocis *paracletus* c. 44. Nec parum his & aliis peritis ſcriptoribus laborandum fuit, in conuellendo eo fratrum effato; *Cauendum eſt à Græca lingua, ei qui nolit eſſe Hæreticus*; Quid mirum deſpuere Græcas literas, homines miſerrimè Græcantes? Liquet ipſos tales eſſe, ex illis apud eos crebris grammaticalibus ineptiis, quod *Diabolus* dicatur à *δια* id eſt *duo*, & *bolus* quod *morcellum* ſonat; quia Diabolus facit de homine duos bolos, vnum de corpore, & vnum de anima.

Imago lenibus typis celanda, calamo tantùm delineata, Fratri Serrono, Romæ pro Magiſtro S. Palatij Typographicis curis inuigilanti, oblata eſt, à viro cuius laus eſt in Euangelio per quaſcumque primarias Italiæ Eccleſias. In ea imagine, ſigna cœleſtia; & in his Virgo, inter Scorpium ac Leonem media, ſpectabatur; ſuppoſita cuiuis ſigno ſua nomenclatione, *Scorpio*, *Virgo*, *Leo*, Infremuit ad eius imaginis conſpectum, Serronus. Et quæ malùm (inquit) iſta vecordia, Virginem Dei-

param

param, collocans inter bestias, Scorpium, atque Leonem? Quantumcumque ingereret qui imaginem delineatam obtulerat; non Deiparam ea Virginis nomenclatione signari, sed signum cæleste; homo astronomiæ scientissimus, contestans etiam Virginem Deiparam (iuxta S. Bernardum,) esse signum magnum in cœlo; perstitit immotus in sententia, nec potuit flecti, vt tantum, (sic aiebat,) Beatæ Virginis inter bestias collocatæ probrum, sua adscriptione firmaret.

Eiusdem farinæ est, quod ibidem Romæ contigit. F. Hyacinthus Pandulphus, fatebitur nihil hic affingi. Dicandarum cuidam Eminentissimo conclusionum, consilium injerat in meta philosophici curriculi, vnus quidam Marchio. Conclusionum Epigraphe hæc erat. *Eminentissimo & Reuerendissimo Domino, D. Ioanni Delugo &c. Marchio Petrus, &c.* Lustrans oculis eam inscriptionem F. Cyriacus, cuius erat conclusiones edendi facultatem concedere, iussit eradi illud *Marchio*, quod censebat esse in in casu dandi, & pertinere ad titulos Cardinalis. Contra morem est, (inquit,) S.R.E. Principem; *Marchionis* titulo donare, dicendo, *Ioanni Cardinali Marchio.* At ô bone Frater, *Marchio* est casus nominandi; estque titulus clientis dedicantis, non patroni Cardinalis; quem tamen titulus *Marchionis* non plus dedeceret, quàm titulus Comitis, aut Ducis. Et reipsa inter titulos Cardinalis Francisci Dietristenij, Olomucensis Episcopi, hic quoque appenatur, sic eum compellando. *Eminentissimo Domino D. Francisco*

S.R.E. Cardinali, Episcopo Olomucensi, Marchioni Morauiæ. Audin. *Marchioni,* non *Marchio!*

Non ita multo post, ibidem Romæ, laudatus proximè F.Hyacinthus Pandulphus, cū recognoſceret ſcriptionem aduersùs dogma Ianſenij,iuſſit eradi vocem *dogmatis,*quia vt magnus hic Doctor aiebar, ea vox non poteſt adhiberi niſi ad ſignificandam aſſertionem Catholicam; qualis non erat quæ in Ianſenio refellebatur. Hoc fecit Pandulphus, non quia de Ianſenio pertineret ad eum, quem Cyriaci habent pro collactaneo; ſed ne ſcriptum illud abiret intactum, & expers ſugillationis. At poterat ſcire, S. Cyrillum ſcripſiſſe librum hoc titulo *dogmata Neſtorij.* Num Neſtorius Sancto Cyrillo eſt Catholicus?

Actus eodem Spiritu, Cyriacorum Triſmegiſtus F.Nicolaus Ricardius, clarus præſertim in Eccleſiaſtica hiſtoriâ, emiſſo Tomo vno ſex circiter pagellarum, in quàm minima fieri poteſt forma, (24.appellant;) de Geſtis in Tridentina Synodo, cum aliquis in ſcriptione ad recognoſcendum oblata dixiſſet de Magno Conſtantino Auguſto, malè S.Athanaſium tractante; *Conſtantine fidem petis, cum Athanaſium inſequeris*; petitionem fidei interpretatus poſtulationem initiationis in Chriſtianum; iuſſit ea verba expungi, tanquam ſordentia Anachroniſmo; eo quod Conſtantinus quando S.Athanaſium inſequebatur, iam eſſet imbutus nôſtris Myſteriis, & inter fideles cooptatus; ac proinde non expeteret fidei noſtræ doctrina imbui, ac fidelibus accenſeri. Hanc ſupinitatem,

tem, iste & alij proximè adducti præstitere Romæ in Theatro orbis amplissimo; in oculis Pontificis & purpuratorum Principum. En quos orbis habet doctrinæ arbitros, & librorum in Catholica Ecclesia recognitores atque censores, quorum iudiciis stent aut cadant Lucubrationes peritorum, ad eos Æacos, nulli innocentiam debentes, vndecunque delatæ; qui quidquid per ignorantiam aut subitum æstum semel dixerint, irretractabiliter est exequendum. Nam maiores surdi sunt ad omnes reclamationes, nec est qui de eorum iudiciis ad incudem reuocandis cura aliqua tangatur.

De alio inter Romanos scriptorum Mastygas, non dixeris, hic niger est, hunc tu Romane caueto, cum sit totus Candidus. Eius tanta est sapientia, vt aliquando repulerit Baptistam Giatinum insignem planè & Theologum & Philosophum, ab omnigena literatura instructissimum. Repulit autem, quod nollet fateri, ***Filium in diuinis, esse Patri similem in natura.*** Hoc perinde est, ac si diceretur; Romæ à primario è Pontificiis circa sacram doctrinam administris, repulsum esse insignem Theologum, eo quod refugeret subscribere hæresi Semiarianorum, cusæ à magno Diaboli emissario, Eusebio Nicomediensi; qui vt excluderet ὁμούσιον Catholicorum, (referente Niceta Choniate, lib. 7. thesau. c. 12.) subinduxit vocem admodùm affinem; vnico quidem, eóque minutissimo elemento literario grandiorem; sed tamen detestabiliter impiam, & hæresi nefaria sordentem; ideóque Constantio Imperatori Catholicæ

veritatis indefeſſo hoſti, probatam, nempe *ὁμοιούσιον* quæ vox Latinè ſonat *ſimilem in natura*; qualem dici Filium per comparationem ad æternum Patrem, volebat is quem dixi candidus Cyriacus; à quo Giatinus, quod eodem modo blaſphemare nollet, repulſus eſt. Adeóne albet & candicat primarij Cyriaci, alienorum ſcriptorum Iudicis Sapientia? Malitiam veriſimile eſt abfuiſſe, ſed ignorantia tegi non poteſt.

Quis verò ille fuit, qui Bellarminum adegerit ad lituram, quia dixerat diuites teneri *Eleemoſynam erogare*, ſiue *poſcere* Eleemoſinam; quod cenſebat ſignari voce *erogationis*? Idem furuus ac niger, nec albus niſi prout Æthiopes vocantur *argentei*, obfirmatè renuit admittere, Chriſtum de potentia abſoluta, potuiſſe in Eccleſia inſtituere duos, qui ſimul gererent Vicariam Chriſti præfecturam; vt erant Conſules. Qua obfirmatione, quid imperitius? Volebat etiam agnoſci, B. Virginem fuiſſe Præſidem in Concilio Hieroſolimitano, & autorem qui id negarat, voluit ad id è ſuo libro expungendum adigere: quæ eſt aſſertio periculoſa & apta ad muniendam viam primatui Elizabethæ Anglicanæ in Eccleſiam.

Criminatus acriter eſt Ioannem Sancium, Ioannes Baptiſta de Marinis, quod dixiſſet, fas eſſe communicare feria VI. in paraſceue. Quod Cenſor iſte contendebat eſſe contra Canones, inter dicentes celebratione Sacramentorum ea die, vt videre eſt c. *Sabbatho* de conſecrat diſt. 3. & in Concilio Rothomagenſi apud Ordericum Vitalem

l.4.

l.4. histor. Normannor. Verùm hic homo Marinus & alter piscis *Colaus*, præ sacræ latinitatis ruditate, non aduertit, per *celebrationem Sacramentorum*, in Canonibus, non significari perceptionem. Vnde opus S. Ambrosij de Christiani sacrificij confectione, inscribitur *de Sacramentis*: Et opus de ritu missæ à S. Gregorio exaratum, inscribitur *Sacramentarium*. Cœteroqui, qui negarit fas esse percipere Eucharistiam feria VI. in parasceuè, suam inscitiam prodet; quasi non legerit S. Gregorium qui de ritu officij feriæ VI. in parasceue agens, sic præscripsit; *communicent omnes eum silentio. Et expleta sunt vniuersa.* Ioannes Lorinus, qui paulo meliùs quàm F. Ioannes Marînus euoluerat Canones, & scita Pontificum ac Conciliorum, semper dum vixit, pastus cælesti cibo est, ea sexta feria. Item Robertus de Abruscellis fundator coetus Fontebraldensis vir Sanctitatis eximiæ, nec sacræ doctrinæ rudis vt eius Acta nuper edita produnt, imò Doctor Parisiensis egregius, maximi suo tempore nominis, sacram communionem suis edixit ea die obeundam. Et Cœnomanis, paroecia integra, dicta die satisfacit communionis Paschalis præcepto, ex vsu antiquo. Contigit hoc Fratri Marino, secundùm consuetudinem ignorantium; quia dedignatus erat consulere Suarem tom.3.3.p.d.80.sect.2. Vasquem 3.p.d.232.n.21. & Scortiam lib.4. de missa c.29. num. 10. sed eos authores, Fratrer Marinus & Mineruìj, non euoluunt, quippè alienos à prædeterminatione ineluctabili, & à Iansenianis.

Goffridum Viterbiensem suis Cyriacis accenset Bernardus de Luxemburgo, in opere de hæreticis non semel; quamuis Trithemius presbyterum duntaxat fuisse asserat, & aulæ Imperialis Sacellanum, vt addit Posseuinus in apparatu. Sed Bernardo rem domesticam scribenti procliuius est assensum præstare. Godefridus, ergo scripsit opus cui titulus est *Panheon* libris duodeviginti contentum, fartum ineptis commentis: quale illud de paruula Christi veste è cælo submissa, & crescente semper cum ipso. Sed & modus scribendi apertè ridiculus est; in texit enim versus leoninos, orationi solutæ, quam mox resumit; mox denuo abjicit; conficiens stroma multicolor, & quasi vestem sponsæ variegatam. Ipse operis titulus *Pantheon*, ridiculus est, & ignorantiam scriptoris præferens. Cum enim ea vox sonet in vsu communi ac recepto, templum omnibus diis sacrum, ipse vocem *Panthei* vsurpat, ad designandum Chronicon vniuersale. Totus liber scatet ineptiis, non minùs quam *Gesta Romanorum moralizata*, opus in eadem incude fabrefactum.

F. Gabriel de Barlette Cyriacus, tractans quomodò Samaritana, potuerit cognoscere quod Christus esset Iudæus; (dixit enim, *quomodò tu Iudæus cum sis*;) respondet, Samaritanam cognouisse Christum esse Iudæum, videndo eum esse Circuncisum. At quomodò hoc videre poterat mulier? Non enim Christo per incogitantiam excidit, vestem reducere, & monstrare velanda corporis. Oportuit ergo iuxta Fratrem Barlettam,

vt

vt Christus meditatò objecerit visui Samaritanæ, &c. Proh effrontem Chamum; non minùs hac in parte ineptum, quàm impium & impudoratum. Hic est insignis ille Magister Noster *De Barlette*, qui hostibus fidei Catholicæ, vberem sannarum materiam suppeditauit. Henricus Stephanus qui Camarinam ludibriorum in Ecclesiam Catholicam emisit sub titulo *preparationis ad Apologiam Herodoti*, ad onerandos omnibus probris Clericos & Religiosos, vix habet ludionem quem crebriùs in scenam aduocet, sempérque cum elogio *sapientissimi magistri*, vel *Nobilis Ecclesiastæ*, cum maximè contendit eùm ineptire. Quod vrget inexcusabiliter ab eo factum cum tractat quare Spiritus Sanctus, Christo iam per decem dies in cælum subuecto, distulit descendere, & exoluere promissum Christi. Causam enim refert F. Barlette Cyriacus, in dissensionem ortam inter Patrem & Spiritum Sanctum, (eo quod iste procrastinaret & differret descensum, veritus tractari, sicut Christum conspicabatur tractatum. Tametsi tandem (vt ait F. Barlette, Spiritus Sanctus statuit descendere, alia forma quàm humana; ne malè haberetur, sicut Christo sub humana forma contigerat. Itaque assumpsit formam Spiritus vehementis & ignis, vt indemnis ac tutus veniret. Vah Cyriaci iudìcium!

F. Iacobus de Losanna Cyriacus, qui denominatur in fronte operis *declamator peritissimus*, sermone *de Passione Domini*, cum maximè seriò agendum est, ac ineptiis abstinendum; statum Christi

in cruce, coquinaria comparatione adhibita, ſic expreſſit. [Nota hiſtoriam, & expone in Gallico. Vnde iſti peſſimi Iudæi fecerunt de Saluatore noſtro, ſicut faciunt homines de Capone; primò depilant eum, poſtea ponunt in veru, & tandem perforant eum de Cultello, vt probent ſi benè ſit coctus, an non. Sic fecerunt iſti peſſimi Iudæi, Saluatori noſtro. Expoliauerunt eum nudum; affixerunt eum Cruci clauis ferreis; Expoſuerunt eum feruori Solis; Et tandem, vt probarent eum, ſi benè coctus eſſet, lancea perforauerunt latus eius; & tunc exiuit pinguedo gratiæ, ſcilicet ſanguis & aqua de latere Saluatoris noſtri: Benè debemus ſuſtentari in vita ſpirituali. Et ideò Saluator noſter, dicitur verus Pelicanus, qui pro pullis ſuis fouendis, ſeipſum interfecit. Sic &c.] Vt cōparatio quadret, oportet hunc *meritiſſimum declamatorem*, accipere *Pelicanum*, pro *Capone*: Eſt enim ſimilitudo non parua; quia in vtroque vocabulo, eſt ſyllaba *ca* & *P*. cum litera *N*. Vt ergo benè nutriremur in vita Spirituali, Chriſtus paſcit nos ſuo *pelicano*, id eſt *capone* Corporis ſui, toſto in veru Crucis, atque perforato per lanceam, vnde exiuit *pinguedo*, id eſt ſanguis & aqua. Euge bone Nabuzardan; cur prætermiſiſti citrium malum aureum, cuius ſucco per compreſſionem affuſo, Capo meliùs ſaperet? Poteras ſanè æque acetum in mali citrij ſuccum mutare, ac Pelicanum in Caponem.

Sancius à Porta Cyriacus, cum vbique altè ac latè ineptit, tum nominatim orationē latinam lingulis vernaculis, vt Capum ſectilis lardi turundulis

configens;

configens; tum magnificè ſerm. totius operis vltimo, qui eſt de Annunciatione, habito coram ſummo Pontifice, propter quem ſermonem, gloriatur ſe factum Magiſtrum S. Palatij. Eſt autem ſermo, ab initio ad finem, ineptiſſimis conceptibus fartus. Nam vt monſtraret in verbo *AVE* contineri tres perſonas Auguſtiſſimæ Triadis; ait, ſecundam literam verbi illius, hoc eſt *V.* denotare ſecundam perſonam; cuius nomen *verbum*, ſimiliter inchoatur ab *V*; quæ litera, eſt etiam nota numeralis, ſignans quinarium. Quo ipſo, inſinuat quinque Chriſti plagas. *E* autem, quia eſt vltima litera verbi *AVE* ſignat Spiritum Sanctum, qui eſt poſtrema Trinitatis perſona. Pari ſubtilitate ac lepore, paulo poſt in voce *Dominus*, quam protulit Gabriel, dicens B. Virgini *Dominus tecum*, profundè ſcrutatus hic ſeminiuerbius, inuenit ſeptem Eccleſiæ Chriſtianæ Sacramenta, conſequenter ad titulum illum *gratia plena*, immediatè præmiſſum. Ad quod allegat ſuum ſodalem Holcothum. Ait ergo. [Iſta pars *Dominus tecum*, ſequitur ex parte immediatè præcedenti *gratia plena* Vnde apud eum, (Gabrielem,) iſta eſt bona conſequentia, *gratia plena*; Ergo *Dominus tecum*, & è conuerſo. Probo conſequentiam, dicit ipſe (Gabriel.) Nam tota plenitudo fontis gratiarum, per ſeptem Sacramentorum flumina, in ſeptem literis, quæ continentur in hoc termino *Dominus*, clariſſimè adaptantur Prima litera *D* in quo dimiſſio peccatorum; Ecce pœnitentia. Secunda *O* in quo Ordo Clericorum; Ecce Sacramentum Ordinis. Ter-

tia *M* in quo matrimonium coniugatorum; Ecce Matrimonium. Quarta *I* in quo initium Christianorum; Ecce Baptismus. Quinta *A* nexus Confirmatorum; Ecce Sacramentum Confirmationis in quo ligantur. Sexta *V* Vnctio extremorum; Ecce Sacramentum Vnctionis. Septima *S* Sanctum Sanctorum; Ecce Eucharistia.] Si quis meditatò vellet ineptum agere, non posset aptiùs quàm iste fecit, ineptire; præsertim collato studio cum sodali Cyriaco, & abortiones cerebri vtriusque ipsorum, attribuendo Gabrieli Archangelo. Et propter has gerras, ais te factum Magistrum S.Palatij! Non Credo, Fratrem caput cucurbitæ assensurum. Nisi vererer rumpenda ilia Codro, adducerem ex sermone 17.de Assumptione Missam Pharisæi, collatam cum Missa B.Virginis Sacerdotissæ, dicentis *Confiteor*, coram B. Petro curato suo.

F. Bernardus de Luxemburgo Ord. Prædicat: confecit Catalogum Hæreticorum; sed adeò ineptè, & cum tot hallucinationibus crassis, vt sæpissimè ludibrium debeat Alfonso de Castro: qui frequentissimè in eius supinitates concitatur, & misellum stimulat ad piè recitandam orationem pro ignorantiis, quæ apud Abacuchum legitur. Est verò præter cætera insignis Ethymologicus; vt cum in prologo libri, ait, *vulpes* dicitur à *volando*. Est peritissimus Chronologiæ, vt cum ait, Antropomorphitas cæpisse anno Domini 549. sub Berengario Imperatore. Et tamen subdit, Theophilum Alexandrinum & Cassianum

num scripsisse contra eos. Arnaldistas quoque, fatetur se nescire quinam fuerint: & tamen de Arnaldo multa subjicit. Nam quod *Gaianitas*, putat esse *Gabaonitas*, stultum est & nimis pingue.

F. Albertus Vaquerius, ignarus in quæstione scholastica argumentationes pro parte contraria ab iis quibus postea scriptor inhæsurus est, primùm proponi, tum dilui, magnos conciuit rumores, contra scriptorem innoxium, qui in disputatione de appulsu S. Mariæ Magdalenæ Massiliam, contra quendam Launoyum, à quo is appulsus tanquam fabula explodebatur; proposuerat primò ratiunculas ipsius Launoyj pro parte negante; subjuncturus quas pro veritate appulsus, contra aduersarium, excogitauerat. F. Albertus Vacquerius, paulo minùs versatus in qq. scholasticis quàm Albertus Magnus, pro suis Sanmaximitanis à Launoyo laceratis sollicitus, adiudicauit eidem cum Launoyo furcæ, impugnatorem eius; tanquam ambo idem sensissent; quia hic, primo loco retulerat rationes partis negantis. Qua sapientiæ in quæstionibus pertractandis profunditate, S. Thomam Atheismi insimularet: idcirco quod initio articuli, ***an Deus sit***, præmiserit rationes apparentes, contra existentiam Dei; contrarias mox adducturus, & priores reiecturus.

F. Paulus Grysaldus, in compendiosa hæreticorum historia, præfixa operi de decisionibus fidei, grauatus est lapsu oscitantis librarij; qui cum suppeteret charta pura in columna Doctorum sacrorum, descripsit in columna hæreticorum, Methodium,

dium, Isidorum Hispalensem, Remigium Rhemensem, Gregorium Turonensem, Cassiodorum, Eligium, Bedam, Antiochum, Victorem Vticensem, Rabanum, Anastasium Sinaitam, Proclum, Ferrandum, Andream Cretensem, Paulum Diaconum Hac ignorantissima exerratione, quæ haud dubie cadere non potuit nisi in Asinum bipedem, perperam videtur grauari Grysaldus, sed non potuit nisi per autoris ignorantiam contingere, illa alia adeò absona consignatio temporum, qua S. Methodius collocatus est post Anastasium Sinaitam; & Paulum Diaconum ante Proclum & Theophilactum adscripsit anno 538. Pueriles isti anacrhonismi non librarij oscitantiam, sed Griseam Grisaldi peritiam in ratione temporum produnt.

Abrahamus Bzouius in opusculo de Sanctis Medicis, S. Ioannem Mansur, transformauit in Ioannem Mesue, Sarracenum & Pharmacopolam, tantum ob nonnullam cognominum affinitatem, & nominis, ac patriæ Damasci communitatem. Idem adeò conscius fuit historiæ æui sui, vt historiam Concilij Tridentini ab Impio Apostata Paulo Suaui, ex omni capite reprobam, vni Tomo suo immissam voluerit. Et iam recognitus erat Tomus, adeò reproba merce fartus; iam publici comeatus iure à M. S. Palatij æquè Cyriaco, donatus fuerat; cum subiit Abrahamum cupido, nouæ recognitionis quærendæ, quam aliquis nominatim à summo Pontifice delectus præstaret. Interpellauit ea de re Vrbanum VIII. initio morosum

roſum ad concedendam nouam recognitionem. D.Hilarion Rancatus Vicarius Generalis Ciſmontanus Ciſtercienſium, denique ad id delectus eſt à Pontifice. Is vix paucis foliis euolutis, putorem operis, & pro ſuaui odore, autoris exſcripti fœtorem illicò odoratus, de morte in olla Pontificem admonuit, à quo alij inſuper recognitores ſunt adhibiti. De tanta obeſitate ad veritatem pronunciaturi, de omnium ſententia, factum eſt Codici Bzouiano, Pauli Suauis peſtifera ſcriptione ſaginato, ita vt Paulus ſuauis ſub nomine Bzouij edendus eſſet, ſi codex Bzouij prodiiſſet; factum inquam eo eſt, quod à S.Ephremo olim eſſe præſtitum circa librum hæreticum, retulit Gregorius Nyſſenus. Mutuo namque per ſanctum ſumpto impio volumine, omnia folia interpoſito glutine ſimul ſunt compacta; ita vt deinceps explicari ac euolui paginas, vt ad legendum neceſſe fuiſſet, impoſſibile fuerit. Eia bone Cyriace, ſodales tui pro paucis Vermilij locis, ſubjuncto ſtatim antidoto exſcriptis, Rangolium Virum Doctum, proſcripſerunt; & tu puro ac puto veneno peſſimi ſeplaſiarij, ſe Suauem ementientis, abſque Alexipharmaco, lectoribus tanquam ex tuo narthecio ad certam perniciem propinando, tuorum facultate non contentus, etiam Pontificem per ſuum delegatum adciſcere in maleficij conſortium ſtatuebas. Deus peſſimum conſilium diſturbauit per virum optimum.

In quodam Cyriacorum Hiſpaniæ cœnobio, cujus nomen conſultò reticetur, obiit F.Cyriacus,

abſque

absque Sacramentis. Magna inde concitatio in Priorem Cyriacum in Prouincialibus Comitiis, & non leuis in omnibus Prioribus timor, ne quid tale domi suæ accideret. Aliquo post tempore, Frater quidam media æstate peruenit ad aliud eiusdem prouinciæ cœnobium; æstuans & facie rubens præ vrente Syrio. Vix mulo exscenderat, cum accurrit ad hospitem Prior, & pro haustu ad sitim temperandam, præcipit hominem in valetudinariam deduci, ac incœnatum lecto componi. Et nequicquam reclamantem, séque sanum & valentem contestantem, vrget & adigit minis ad sumendam pro Viatico Eucharistiam. Quod vbi factum est, ad extremam luctam, inungi oleo infirmorum, hominem mandat; & vix Sorbitiuncula ad sustentationem impertitum, noctem sub cura valetudinarij exigere præcipit. F. Hospes, eam tractationem, postridie tumulatione ac inferiis excipiendam veritus, nocte concubia euolans ad stabulum quo mulum suum adueniens incluserat, tentato egressu, è cœnobio clam omnibus, se festinus proripuit; & fatuum Prioris zelum supra paratos suscitare Leuiathan proscidit. Euge exquisitam, laborantium procurationem.

Ad ipsum ignorantiæ verticem, pertigerat Cyriacus ille qui Ioanni Pico, Mirandulæ Principi, ingeniorum æui sui Phænici, negotium præ cæteris facessiuit, emotus mente, præsertim ad nomen *Cabalæ*. Sic enim lego de eo in Apologia q.4. quæ erat de Cabala & Magia naturali. *Interrogatus quidam ex eis* (ex Cyriacis qui negotium Pico

Pico faceſſebant eo quod Cabalæ meminiſſet;) *quid eſſet ea Cabala; Reſpondit fuiſſe perfidum quemdam hominem, & diabolicum, qui dictus eſt,*Cabala, *& hunc multa contra Chriſtum ſcripſiſſe, inde ſequaces eius dictos eſſe Cabaliſtas.* Exclamat ad eam ſupinitatem Picus, & meritò. *Quis quaſo hîc riſum teneat!* Præmiſerat verò; *horrendum iſtis Patribus videtur hoc Cabala nomen, & ex ipſo penè ſono timendum, ita vt fortè ſint ex ipſis, qui Cabaliſtas, non homines, ſed hirco ceruos potiùs, vel Centarurum, vel omnino monſtruoſum aliquid eſſe ſuſpicentur.* Videſis Bonfrerium, in præloquiis ad ſcripturam c.21. ſect.1.n.2. has offucias depellentem.

F.Thomas Valois, adiutore F.Nicolao Triuet, conſcripſit commentarium in opus D.Auguſtini de Ciuitate Dei, tam multis ignorantiis, ineptiis, gerris, anilitatibus, figmentis fartum, vt videatur vna perpetua ſomniantis exerratio. Ludouicus Viues in præludiis, ad ſuam eiuſdem operis Auguſtiniani illuſtrationem, aggreſſus ſertum ex hiſce ludictis carpere; abiecit haſtam, videns ſi quis ſuſcipiat ludicrorum illius Fratrum Commentarij colligendorum Prouinciam, totum opus fore exſcribendum.Itaque Viues ſpecimine nugarum parcè decerpto & exhibito,dimiſit earum plenitudinem. Ego pariter vna & altera, ex innumeris quibus integer Commentarius redundat,nugacitate & craſſa ignorantia repræſentata, cœteras præteribo.

Ad libri ergo ſecundi caput 4. de Berecinthia differentes commentatores Cyriaci,tradunt; Atyn fuiſſe

fuisse speciosum puerum, Berecinthiæ oblatum vt voueret castitatem, & seruiret sibi in templo suo. Itaque factus est Sacerdos, sed postmodùm votum suum fregit; propter quod Dea irata immisit ei furorem quo penitus se exsecuit dicens. *Ah pereant partes quæ nocuere mihi.* In eius Deæ cultu, alter ex iisdem Commentatoribus eiusdem libri c. 26. ait, *Symphoniacos* dictos esse, qui Deæ Imaginem Syphonibus in eam à posteriori parte intortis reuerebuntur: *Syphon* enim vnde *Syphoniacus*, dicitur, à Sybilo *b.* in *f.* commutato. Vnde sonitus quo oppedentes in Deam perstrepebant, *Syphon* dicebatur, & ipsi Deæ Ministri *Syphoniaci.* Sic enim iuxta F. F. Valois, atque Triuetum c. illo 4. habet lectio probatior; cum ea quæ protritior est, habeat *Symphoniaci.* Iidem dicebantur *Corybantes*, Et dicebantur etiam *Scenici* à Scena, quæ propriè est domuncula in medio Theatri, quales sunt domunculæ tabernariorum, vel mercatorum in nundinis. In ea domuncula erat pulpitus, quem ascendebant illi qui fabulas recitabant, & quot erant carmina, tot reputabant apposuisse fercula. Ad hanc Deam quando eius imago erat in Pessunio, Consules, Prætores, ac similes, victoriam aliquam consecuti, adibant, vota sua persoluturi, & eidem Deæ, Domitianus templum *Pantheon* construxit. Hæc & alia de Berecinthia F. Valois, suffragante F. Triuet, collato studio; Nam ad tantæ eruditionis fruges aceruandas in hoc commentationis horreum, non suffecisset eorum vnus. Sicut nostra ætate, ad explanandam caliginosissimam Ezechie-

lis

lis prophetiam, duo insignes viri, collato studio in conscribenda eius interpretatione collaborarunt. Neque tamen (quamuis plus videant oculi quàm oculus,) videre hîc fratres, si nugari vacabat; aptiùs syphonem, accipiendum fuisse de aqua pedum,quam in Deæ aram; allegato Iuuenale sparsam à micturientibus; (imò à mingentibus,) volunt, sic exponentes Poëtam; quàm de bombo postico, in Deæ faciemdisplosо. Cauendum est, ne rumpantur ilia Codro, si in talia legendo inciderit.

Dignum verò videtur, non præterire quæ de sacris addunt; quibus nomen *phyg alia*, vel *phrygalia*, siuè *Bacchanalia*, in quibus viri & mulieres adunabantur, & *faciebant totum*: Et dicebantur *phrygalia*, à Phrygia in qua ista Dea colebatur. Quia verò omnes Poëtæ, vocant Phryges timidos, propterea D. Augustinus vocauit ea sacra *fugalia*, à fuga quam ineunt qui timent. Ludos illos scenicos, Berecinthiæ Deæ faciebant poëtæ: & illis seruientes, in dicto pulpito recitabant; sub eis thymelici instrumentis Musicis canebant. Mimi autem ac histriones ea motibus corporis effigiabant; vt Commentatores aiunt ad c. 8. eiusdem libri, vbi subdunt, Poëtas alios fuisse Comicos, sic dictos à *comis* id est *pagus*, & *odos*. id est *cantus*; quasi *cantus villanus* quia circa pagos & villas consueuerant cantari: vel certè dicti sunt *Comici*, à *comestione*; quia post comestionem indulgebatur talibus. Poëtæ hi Comici non agebant nisi de factis hominum priuatorum: sicut Tragici

id eſt alter ille ſanguis qui per ejectionem alterius purgatur. Sic illi. Tot verba, (& hîc & ſuperiùs) tot errores; nec poſſent vlla Arcadiæ pecuaria rudere inconcinnius. An non ipſi hominum *Apices*, & *Germanè* loquentes? Ita ſanè iuxta iſtorum Gloſſam. Nam ad lib. 2. c. 13. Cùm D. Auguſtinus dixiſſet. *O animum germanè Romanum!* ipſi ſic Gloſſant; *Germanè id eſt altè, vel immaniter. Nam Germani habent alta & immania corpora*, Et eodem lib. c. 15. cum D. Auguſt. dixiſſet de *lino* vel *lanula* capiti flaminum adhibita, *Flaminem apice teſte in Romanis ſacris excelluiſſe.* Gloſſa iſtorum habet. *Apex nomen eſt cuiuſdam hiſtoriographi Romanorum.* O miram metamorphoſim. Deus è limo hominem finxit; iſti ex lino aut lana (ea enim erat apſi materia,) hominem formant, qui teſtetur, hominem geſtatorem apſi, vel apſus, in Romanis ſacris excelluiſſe.

Ignorantiæ nota eſt, præproperè damnare, vt etiam Ariſtoteles obſeruauit. At hoc ſolemne eſt Cyriacis, fuítque iam olim. Cum primùm aliquid audiunt ab alio prolatum, quod apud ſuos non ſit protritum; illicò inlidunt anathema maranatha. Dixit vnus Minorita, in Sanctonibus, in quodam ſuo cœnobio, haberi guttas aliquas ſanguinis Chriſti patientis, inſperſas alicui materiæ è terra ſancta aſportatæ. Confeſtim it Cyriacorum clamor cœlo, & confeſtim decernitur damnanda ſententia, admittens aliquem Chriſti ſanguinem eſſe interris reſiduum. Turrecrementa ad c. *Inuitat.* de conſecr. diſt. 2. ei ſententiæ inurit notam erroris in

 fide,

fide suum faciens virulentū sensum Ioannis de Poliaco. Sed Ecclesia per Pium II. nigrū illud theta erasit. Scripsit Suarez, probabiliter defendi posse, Christum conceptum fuisse ex materno semine. Conuolant in eum tanquam in cadauer Hæreticum, Cyriaci. Scripsit Cosmas Philiarcus, in apparitionibus Sacramentalibus abscedere Christum, cum aliquid carneum aut cruentum æquè omnibus obijcitur ad longum tempus; id quod etiam anteriùs in Germania dixerat quidam Theologus. Hunc confestim, F. Henricus Institor, Ord. Cyriacorum, fungens munere Inquisitoris, hæreticum pronunciauit; & sub excommunicationis interminatione eam assertionem retractare mandauit; præpropero & casso mandato, cum sit contra torrentem Theologorum de quo alibi. Nec aliter Philiarco contigisset, nisi Florentia esset in Tuscia, procul à Germania; & nisi Franciscani essent in Tuscia Quæsitores. Scripsit Ludouicus Molina, se non posse capere quomodò prædeterminatio voluntati ineluctabilis, cohæreat eum expedita libertate. Succlamatum statim est à Fratribus Cyriacis; Tolle, Tolle, crucifige eum: Semipelagianus est, eradatur de terra viuentium, & cum iustis non scribatur. Ægidius de Coninc, contra receptum apud Cyriacos sensum, dixit aquam vino admistam immediatè verti in sanguinem; & aquam non posse à vino ita subigi, vt vinum fiat. Confutatis hisce scriptis, flammis acribus addictis, Petronius & Coquetius, Cyriaci, (vterque sub nomine *Hyacinthi*, Paliurus,) de autore;

tore statuunt, quod de suspecto hæreseos esset decernendum. Hinc patet quod assumebam, Cyriacos attendentes ad pauca, facile pronunciare, euidenti ignorantiæ suæ argumento.

Videat verò lector, Cyriacorum ignorantiam malignitate commistam. Passim cum ad eos defertur liber, aut scriptum quodcumque, commendans Conceptionem passiuam Deiparæ à puritate; dicendo, *purissima conceptio* vel *pura conceptio*, iubent has voces expungi, quia Ecclesia docet nihil esse definitum ex fide circa conceptionem. Hoc vltimum verum est; sed ista cauda ad quem vitulum pertinet? Quanta ignorantia est, existimare, simplicem assertionem puritatis siue nitoris à labe peccati, esse affirmationem eiusdem nitoris, tanquam ex fide definiti? Et tamen S.Thomas (qui Cyriacis est pro Deo scientiarum,) apertè cum S.Anselmo lib. de conceptu Virginali cap. 18. agnoscit in 1.dist.44. q.vn.art.3.ad 3. puritatem Deiparæ; (audin? *puritatem.*) fuisse huiusmodi, vt maior non possit sub Deo intelligi. Et ibidem conceptis verbis agnoscit, conceptionem illam caruisse peccato originis. Neque tamen idcirco affirmat, hoc esse ex fide diuina credendum; alioqui Væ Cyriacis nitorem illum inficiantibus: nam iudice S.Thoma, essent hæretici: Hæc tamen non tam est nuda ignorantia notionis vocum, quàm malignitas in obtrudenda priuata ordinis doctrina, & excludenda piissima sententia, prætextu non violandi decreta Ecclesiæ.

Similem ignorantiā notionis vocum, cum non-

nulla mixtura pugnæ pro domo sua, cernere est in decreto quod horum artificio extortum est circa auxilia diuinæ gratiæ. Cum enim initio cautum duntaxat esset, ne inter tractandum de auxiliis, quisquam alterutram partem sugillaret acerbiùs; sed quisque partem quam amplexus esset, modestè & salua charitate propugnaret; Cyriaci videntes magno cum cordolio, se in dies obrui molibus scriptionum; prætexentes pacem, extorserunt secundum decretum, ne ea materia de diuinis auxiliis efficacibus eluctabilibus, vel ineluctabilibus, tractaretur libris editis; cuius decreti, ipsi ob munus quod apud S. Inquisitiones gerunt, curam habent. Sed ita cum amicis suis, qui post decretum scripsere, se habent, vt gratiam edendi faciant, vel si ediderint se inconsultis, dissimulent violationem decreti. Testes qui post decretum secundum, vulgarunt tractatus de eo negotio, & impune tulerunt, quia stabant pro prædeterminatione & auxiliis ineluctabilibus, *Gibieusus* in opere de libertate Dei & creaturæ; *Didacus Alvares* libris quatuor responsionum ad objecta sibi & suis. *Michaël Zanardus* in 1. p. & ibidem *Nazarius* ad q. 23. *Theophilus Mentius* disp. 6. Theolog. *Albelda* de discrimine auxiliorum, Gregorius Martinez 1. 2. q. 11. *Guilelmus Camerarius* in antiquitatis victoria. *Philippus à sancta Trinitate* 1, 2. tract. 3. disp. 3. & 4. aliique permulti, post interpositam prohibitionem vulgati; & tamen quia amici erant Cyriacis, irreprehensi. Si autem pro contraria parte dicatur verbulum, vel si præcisè dicantur hæc

verba,

verba, *gratia efficax non prædeterminat*; vel *gratia efficax potest abjici*, illicò ſpongia Cyriaca iſta inducit. Contendunt enim Cyriaci, hoc eſſe contra decretum de non tractando. At ô boni, *tractare* non eſt ſimpliciter aſſerere; ſed eſt diſputando agitare; & hinc & inde vltrò citróque diſcutere aliquam quæſtionem. Videſis D. D. ad leg. 11. §. vltimo *ff. ad l. Iuliam.* vbi *tractare*, exponitur *diſcutere*. Diſcuſſio autem non poteſt fieri per ſimplicem aſſertionem. Eſt ergo maligna ignoratio terminorum, vt faſtidium creetur aduerſario cuius Cyriacus quæſitor Pars ſimul & iudex eſt, vnicum verbum, vel ſimplicem propoſitionem, vocare *tractationem*, & idcirco eius vulgationem prohibere. Audaciùs verò fecerat, qui ſtrangulaturus ſententiam Ieſuitarum, voluit ea prohibitione tractationis de efficacia auxiliorum, comprehendi tractationem de libertate expedita; & tractationem de ſcientia futurorum ſub conditione; ſine qua ſcientia, excluſis prædeterminationibus, tolleretur infallibilitas diuinæ prouidentiæ circa electorum ſalutem, & tota doctrina Ieſuitarum rueret, magno Cyciacorum commodo. Iamque mollitudo vitellica manus dederat, contenta vt tractatione de ea ſcientia abſtineretur, ne Crabrones Cyriacos commoueret; ſed ſapientiorum curis, artificium illud Cyriacum diſiectum eſt; monſtratúmque, aliud eſſe tractare de auxiliis; aliud tractare de ſcientia illa.

Pro Coronide, ad abſtergendum amarorem ex tot Cyriacorũ gerris, ineptiis, ignorantiis, ſubjicio

facetum paradigma concinnæ ineptitudinis, quod ſubminiſtrat Dominicus Soto in ſenatu Cyriacorum haud quaquam pedarius, ſed de primoribus vnus. Is volumen ſcripſit *de Iuſtitia & iure*, decem libris comprehenſum, Indicem librorũ & quæſtionũ adeò affabrè tornauit Sotus, vt quod ad libros attinet, decies; quod ſpectat ad quæſtiones, ſeptuagies eòque ampliùs, commutarit phraſim qua numerus articulorum vel quæſtionum eſt exprimendus: Et quaſi peccatum foret in confeſſione exprimendum, iterare verbum in hac oratione ſua, ad ſingulos libros, & ad ſingulas quæſtiones, fatigauit collectores phraſeon, vt haberet vnde declinaret Tautologiam, ſuámque locutionum eodem ſenſu fœtarum peritiam oſtẽtaret. De libris ſic habet. Liber primus, *in ſeptem quæſtiones ſecatur.* Liber ſecundus, *in quæſtiones finditur nouem* Liber tertius, *quæſtiones ſibi ſumit ſeptem* Liber quintus, *quæſtionibus locupletatur duodecim* Liber ſextus, *in quæſtiones diſtrahitur ſexdecim.* Liber ſeptimus, *quæſtionibus adornatur ſex.* Liber octauus, *quæſtionibus tribus perficitur.* Liber nonus, *quæſtionibus ditatur octo.* Liber decimus, *quæſtionibus abſoluitur quinque.* Papæ, quanta multiplicium phraſeon de eadem re ſubjecta feracitas!

At multo magis fæcunda Soti vena ſe prodidit circa quæſtiones, quibus contentorum articulorum numerum ſic exprimit, ſemper ad gloriam Dei euariando. Prima quæſtio *amplectitur articulos quatuor.* 2 *articulos ſortitur duos.* 3. *articulis abſoluitur quatuor.* 4. *articulos ſibi vindicat quinque.*

5. *articulos*

5. articulos habet quatuor. 6. articulos comprehendit octo. 7. articulos continet tres. 8. articulos tenet quatuor. 9. articulis 11. superbit. 11. articulis conficitur sex. 12. articulis est contenta quatuor. 13. articulos habet non plus duos. 14. articulis donatur quatuor. 15. articulis perstringitur duobus. 16. articulis est prædita tribus. 17. articulos possidet quatuor. 18. articulos complectitur octo. 19. articulis tribus expeditur. 20. articulos sibi vendicat sex. 21. articulos vult quatuor. 22. articulos sibi poscit septem. 23. articulis constat duobus. 24. articulis explicatur tribus. 25. Vnici est articuli. 26. duorum est articulorum. 27. articulis instruitur quatuor. 28. articulos continet quinque. 29. quatuor est articulorum. 30. articulis dotatur nouem. 31. trium est articulorum. 32. articulos continet sex. 33. articulis peragitur quatuor. 34. articulos possidet quatuor. 35. articulis fulcitur quatuor. 36. articulis pertractatur quatuor. 37. articulos exigit quatuor. 38. articulis declaratur tribus. 39. articulos postulat quatuor. 40. articulorum tantùm est duorum. 41. articulis adornatur tribus. 42. articulis exornatur sex. 43. articulis enucleatur tribus. 44. articulorum est duorum. 45. articulos sortitur duos. 46. articulis enodatur tribus. 47. articulis est contenta duobus. 48. articuli est vnius. 49. articulis perficitur duobus. 50. habet articulos duos. 51. gaudet articulos vnico. 52. articulis præfulget quinque. 53. articulis finitur duobus. 54. articulis excolitur tribus. 55. articulos vult quinque. 56. duorum est articulorum. 57. articulos capit tres. 58. articulos occupat quatuor. 59 duobus duntaxat articulis absoluitur. 59. articulis decem or-

uatur. 60. articulos quatuor complectitur. 61. articulos retinet tres. 62. articulis fruitur quatuor. 63. vnum atque alterum habet articulum. 64. articulos obtinet quatuor. 65. articulis quatuor perficitur. 66. duorum tantùm est articulorum. 67. articulos est nacta duos. 68. articulos est adepta tres. 63. articulos est sortita duos 70. articulis est contenta quatuor. 71. articulos sibi vsurpat quatuor. 72. articulos exposcit quatuor. 73. articulorum quinario concluditur. 74. articulis concluditur feliciter plus minùs septem.

Quid ais lector? Quàm vberi vena Latinitatis, locupletatur, superbit, ornatur, extollitur, Soti de eadem re locutio? Obstupuere omnes ad vnicum illum versum, *Tot tibi sunt dotes Virgo, quot sydera cœlo*, millesies ac vigesies bísque replicatũ, ex iisdem vocibus variè collocatis. Nec, minor fuit admiratio, ob vnum illum versum de S. Agatha, *Quis det me sacros Virgo tibi fundere versus?* ex iisdem vocibus reuersatis, multiplicatum in versus vltra ter mille, à Petro Herrera in Catanensium historia. Soto si huic versuræ se addixisset, & reuersandis hisce subcinerciis panibus dedisset operam, supra omnes micuisset; vt ex hoc indice coniectatur, qui simul prodit cordis in hoc Cyriaco inopiam.

* * *

DIATRI

DIATRIBA VI.

Adeóne exulet à Cyriacorum libris fermentum imposturæ atque mendacij, vt iure ex hoc capite, sortiantur à censura immunitatem.

HÆc causa immunitatis à relatione in indicem, non potest verisimiliter proferri: quia Cyriaci sunt homines;atque adeò scripta & verba eorum, falsiloquiis sunt obnoxia; præsertim cum agitur honor ordinis, vt testatur versatus diu inter eos Ambrosius Catharinus. Pauca commenta per Cyriacos obtrusa, signatum venio.

Reuereri tamen placet Albertum Magnum, tametsi satis constat legi apud eum commenta multa, huic loco apta. Antonius Bernardus Episcopus Casertanus l. 29.euers.singular. certam. sect. 2.aliter cum Alberto egit, refellens Pomponacium, qui nixus Alberto l. 3. de motu anim. asserenti se vidisse duos pueros, quorum vni si deferretur iuxta ostia clausa, aperiebantur; si dextrosum sita essent; sicut alteri contingebat quoad ostia clausa sinistrorsum; inferebat causas naturales posse agere absque contactu. Hoc ergo Pomponatij placitum refellens Bernardus, ait quoad pueros illos ex Alberto teste oculato adductos. *Videret hæc Aristoteles, diceretque; Albertum narrare*

rare somnia, & qui dixerunt hæc se vidisse; eos quoque fuisse deceptos, & ita nihili faceret Alberti autoritatem; præsertim eum is sit qui suo tempore viderit plura in rebus naturalibus miracula, quam cæteri omnes, à principio mundi, vsque ad hoc tempu. Quæ quidem cum rationi consentire non videantur, rationi consentaneum est, vt opinemur, eum sibi finxisse illa quæ narrat vidisse præsertim enm sint supra naturæ ordinẽ; ipse verò non referat ad causas supra naturam; in quo sanè eo magis videtur esse reprehendendus, cum esset ex iis qui Christi Sanctissimam Religionem sectantur. Reuereor (vt iam præmisi) Albertum; proptereáque nolo adscribi Antonio Bernardo, mendacitatis eum arguenti; malo autem quæ apud eum leguntur incredibilia atque fictitia, tribuere inrerpolatoribus operum Alberti; siue fuerint domestici, in hoc genere admodum naui; (vt mox patebit;) siue fuerint externi: Sicut quæ de capite æreo apud Albertum responsa dante, & per D. Thomas confracto iactantur: & quæ de vere, media hyeme in gratiam Imperatoris inducto, circumferuntur, commenta sunt, non ipsius Alberti sed otiosorum. Deinde hæc, nimis remota sunt: propiora attingamus.

F. Ludouicus Vrette Cyriacus, satis spissum volumen vulgauit de rebus Abbassinorum, totum commentis refertum ab initio ad finem; ita vt hic autor sit supra Ctesiam, fabulosus, & mythologus supra Lucianum in vera historia. Censuit enim posse se de oris adeò dissitis & rarò aditis per Europæos securè mentiri; *De longas vias, luengas*

luengas mentitas, (vt habet Hiſpanicum adagium à Cano memoratum 11. de locis, c. 6.) Inter alia ait F. Vrettè, per Abaſſiam vniuerſam, eſſe multa Ord. Prædicatorum cœnobia, ſed duo præ cæteris celebria; quæ, *de plurimanis* & *Alleluia* nominantur. In priore, ait degere nouem millia Religioſorum Ordinis Prædicatorum; In poſteriore, ſeptem millia. Addit eſſe ibidem in Abbaſſia, tertium eiuſdem ſui Ordinis Cœnobium cui nomen *Bedenagli*, in quo degunt fœminarum Deo addictarum quinque millia. Item addit, de cauſa fundationis illorum cœnobiorum; quæ iuuerit legere, cum quis fuligines bilis atræ excutere, & in effuſum riſum ſolui amauerit. Legi autem poſſunt apud illum, vel quia liber Luſitanicè conſcriptus eſt, & infrequentius occurrit, legi poſſunt apud Nicolaum Godignum l. 1. de rebus Abaſſinorum c. 34. qui conuincit manifeſtis argumentis, & oculatorum teſtium relatione, omnia prædicta & ferè quæcunque in Fratris Vrettæ volumine continentur, ſordere continuo mendacio. Sed illud impium ac pernicioſum, & cum graui peccato mortali coniunctum, vt benè ſtatuit Beſſerus l. 6. de conſcientia c. 21. n. 284. quod cum multos Cœlites fictitios ex ora illa & ex ordine ſuo inferat cœlo, factum eſt, vt aliqui Improuidi; per eum acti in fraudem, non aliter quàm Iudæi illi in l. 1. Machabeorum c. 1. dicentes *homo de ſemine Aaron venit, non decipiet nos*; retulerint in indices ſanctorum, & aut colendos aut imitandos propoſuerint hos Cœlites

Vrettanos

Vrettanos; hoc eſt, *Chimaras ſanctorum*, qui in rerum natura nunquam fuerunt. Fecit hoc ſyluanus Razzius, fecit etiam Antonius Balinghen,& congeſtor exemplorum ad ſacras Cathecheſes. Benignè faciat Deus benignitati nimiæ Nicolai Godigni, qni adeò noxium blateronem, ſpongia potiùs, tentauit eluere, quam ſtrigili (vt par fuerat) defricare; Et in cauſa fortaſſis eſt, cur Congregatio ſacrorum rituum, ad tantam Impietatem hactenus ſiluerit.

Contermina eſt, fictioni cœlitum, fictio cœleſtium operum; puta miraculorum, ac reuelationum. Non fuere parci huiuſmodi mercium adulterinarum, Cyriaci; ſed ea maximè celebris in hoc genere mendacitas fuit, quam deſcripſere Trithemius, Surius, Baſelius, Petrus Martyr Anglerius, ac Henricus Spondanus, aliíque. Frater inter Cyriacos Laicus, Ioannes Ietzer, Zurzaco oriundus, profeſſione ſartor, implanatus eſt à quatuor primariis Bernenſis cœnobij Patribus, Ioanne Vetter Priore, Stephano Bolthoſt concionatore, Franciſco Vleti Supperiore, Henrico Stenieckeo Procuratore, ad confingendum miraculum contra immaculatam Deiparæ conceptionem. Sed veritate retecta, Bernates nondum tunc Zuingliano mero inebriati, egerunt apud Iulium Secundum Romanum Pontificem, vt Lauſanenſis Epiſcopus, in eos inquireret. Quod cum Epiſcopus, rite ac ex iuris præſcripto feciſſet; quatuor primarij Dominicani, (Vt ait Surius,) degradati ſunt, poſteáque flammis abſumpti,

ob

ob falsa miracula, ad falsitatem asserendam, conficta.

Tametsi nihil videtur necesse, post tam luculenta miraculorum ac reuelationum figmenta per Cyriacos obtrusa, alia eam in rem exempla quærere; tamen non ibi stetisse artem *poetandi* Cyriacorum (retineo Emphaticum poëtandi verbum, à Lucifero Calaritano l. 2. pro S. Athanasio adhibitum pro verbo *fingo*;) docet Eleutherius Bizenus in Apologia metrica pro Reuclino, quam inscripsit *Triumphum Capnionis*, *siue Reuclini de Fratribus* quos Capnio, siue Reuclinus domuerat, ac ne sibi nocerent obstiterat. Post adductam ergò Stropham Bernensem, addit, eam narrationem iam esse antiquam; sed nouas ac recentiores suppettere.

Iam Vetus historia est. Quod Galla Lutetia narrat
Vnius est anni; Quoddam de plebe Cadauer
Restituisse animæ, vestrasque, vt crederet artes
Decepisse rudem populum, pœnásque dedisse.
Vestra hæc, sunt. Et adhuc alios deposcitis igni?

Affatur Cyriacos, exprobátque eis, (vt paulo post nominat) *Parrhisium nefas.* Hoc quale fuerit Annales Gallicani pleniùs produnt; Tametsi Eleutherius satis expressit. Addamus alia.

Plenam miraculi, Caroli secundi Siciliæ Regis & Prouinciæ Comitis liberationem à captiuitate qua apud Arragonios detinebatur, factam interuentu B. M. Magdalenæ, narrant plerique Cyriaci, ex quibus Syluester Prierias, in Rosa aurea tract. 2. Sermone in feriam v. Octauæ Paschatis.

Res

Res breuiter iuxta eos ſit habet: Carolus nauali pugna cum Rege Arragonum congreſſus ſub annum 1279, Vincente Aragonio, captiuus Barchinonem ductus eſt, & duro carceri mancipatus; cúmque indubitatam mortem operiretur, monitus eſt à F. Guilelmo de Ionnaij Ordinis Prædicatorum qui ei erat à confeſſionibus, vt B. Magdalenam quæ in Prouincia Salyum ipſi Carolo ſubdita prædicauerat, & in ſpecu ad S. Maximinum triecenariæ pœnitentiæ ſolitaria perfuncta labore obierat, in patronam aſſumeret, eíque cauſam ſuam & libertatem commendaret. Dictum factum: & Ecce pridie feſti B. Magdalenæ, apparens Carolo per noctem, beata; vt ſe ſequeretur admonuit; cúmque aliquantulum progreſſus Carolus ſibi videretur, audiuit de eo ſciſcitantem ductricem ſuam, vbinámſe eſſe crederet: illo reſpondente, intra muros Barchinonenſes Falleri (inquit,) nam non niſi vna leuca abes Narbone; & ſupra triginta Leucas iam emenſus, calcas terram tibi ſubiectam. Reponente Carolo, & quid pro tanto beneficio poſſet referre; reſpondit ſancta Latent in S. Maximini ora, reliquiæ meæ. Subſtituto enim alio cadauere deluſi ſunt, qui eas Vezeliacum aſportare quærebant; & vbi primùm condita fuerant, remanſerunt. Tu eas honorificè colloca; & fratribus meis Ordinis Prædicatorum Religioſis, aſſeruandas committe, aſſignato cenſu annuo pro centum fratribus, vt ſemper ibi vigeat ſtudium generale. Sic fata Magdalena, diſparuit. Et Carolus eo ipſo loco

crucem

crucem figi iussit, cui hodieque nomen est *Crux de Leuca*. Móxque super Gabellas Niciensis ciuitatis, & alias, præscriptum annuum censum fratribus Sammaximitanis constituit; & duodecim cœnobia Ordinis Prædicatorum, vel etiam plura in Neapolitano regno erexit. Sic Syluester, mox totam visi cœlestis narrationem retexens & aliter describens. Historici autem Galli, totam de Carolo per Magdalenam liberato narrationem, & translationem Caroli adeò subitam, & commendationem Fratrum, ac pinguis redditus præscriptam à Magdalena assignationem, ablegant ad Deum Fabulinum. Carolum autem ad suos inita pace cum Aragonio, liberum remeasse absque miraculo, vt exploratum ponunt. Neque sanè in Chronicis vulgatis, & in actis S. Magdalenæ, extare aliquid eorum quæ retulit, fatetur Syluester.

F. Ioannes Vincentius Ordin. Prædicatorum, quomodò dementata per confictas reuelationes plebecula, in Ciuitatis Bononiensis dominatum se insinuarit, & septus armis, ciues pro libito ex vrbe pepulerit; vel in ea retinuerit; Narrat Baptista Fulgosius l. 1. tit. de Religioso cultu c. 1. ex Guidone Bonato, res sui temporis describente. Et addit Fulgosius, de Hieronymo Sauonarola, qui per triennium, Florentiæ sparsis multis reuelationum figmentis, exercuit dominatum; & tandem iussu Alexandri VI. non sine tumultu & sanguine captus, ac post solemnem exautorationem, viuus flammis combustus est, fassus sua

K commen

commenta. Qui hunc Æthiopem dealbare conati sunt, operam luserunt vt monstrat Delrio 4. magic. c.5.q.3.sect.6.

Confictam à Cyriacis reuelationem de maculata conceptione passiua Deiparæ, factam S. Catherinæ Senēsi, euincit Delrio ibidem sect.4.post Catharinum lib. 3. de immacul. concept.*sub initdem.* Quod enim Fratres, vrgerentur reuelatione B. Birgittæ, de nitentissima & prorsus maculæ experte conceptione B. Virginis, vt clauum clauo truderent, reuelationi veræ qualis fuit Birgittana, falsam ex sua incude obiecerunt. Dolus an virtus, quis in hoste requirat?

Binas reuelationes pro astruenda sublimitate doctrinæ S. Thomæ, retulit Lucas VVadinghus in additionibus ad Tom. 3. quas adiunxit tomo 7. pro anno 1308. Prior est, quam narrat Baltazar Aruis serm. de S. Thoma, de quodam Minorita, indefessè Scotum euoluente & absque fructu; interpellato autem ea in re S. Francisco; ait apparuisse illi S.Franciscum, hærente lateri eius S. Thoma. Tunc S. Franciscum supplici dixisse de S.Thoma, *hunc lege, hic enim dicet tibi quid te oporteat facere.* Posterior reuelatio est ea quam narrat F. Ioannes de Mata serm. de eodem S. Thoma. Exhibeo breuiculum. Franciscano in quadam Theologica difficultate implexo, apparuit B. Virgo media inter SS.Franciscum & Thomam, dicens illi Minoritæ; monstrato S. Thoma, *huic inhære; eius enim doctrina semper permanebit.* Vtramque hanc narrationem, esse meram fabulam,

fabulam, à Cyriacis concinnatam ad extollendam S. Thomæ doctrinam, quasi exrra eam non sit alia, prosequitur idem VVadinghus. Commenta ista sua obtrudentes in concione prædicti Fratres non considerarunt quàm graue scelus sit, reuelationes falsas aut miracula conficta inter prædicandum obtrudere: in quam rem agit efficaciter Ioannes de Anania in c. *Fraternitatis* de Hæreticis. Videsis item de scelere affingendi sanctis miracula Petrum Damiani, initio vitæ S. Dominici Loricati.

Vrgebatur Canonizatio Pij V. ex Ordine Prædicat. Assumpti & negotium belle procedebat, pro insigni illius Pontificis sanctitate, & multis operibus supra naturam quibus Deus mirificauit sanctum illum suum. Nescio tamen quis Cyriacus, censuit splendori illorum operum aliquid deesse. Itaque suppleuit pro costa carnem. Sed Auditores Romanæ Rotæ, qui in negotio Canonizationum omnia penitissimè ad intimas vsque fibras discutiunt, aduerterunt sutelam, vnde iniecta est negotio remora; ita vt cum per breui conficiendum putaretur, dilatio sit interposita; vt discant Commentores, in huiuscemodi rebus, nec figmento, nec fermento, locum vllum esse debere. De veritate huius querelæ, locuples testis esse potest F. Baptista Marinus. Nam aderat. An etiam intererat?

Confictam à Cyriacis Iunioribus, in cœnobio S. Mariæ supra Mineruam degentibus, magnam copiam miraculorum Thomæ de Lemos;

anima ſimplex Hyacinthi Coquæi libro ſuo de viſceribus maternis B. Virginis erga Ordinem Prædicatorum, immiſit. Implanatus enim eſt Coquæus, Literis hudionum illorum ſenili ſimplicitati illudentium, vt retulit, nec ſine deteſtatione, grauiſſimus Antiſtes ex Cyriacis aſſumptus. Librum Coquæi cuſum in Belgio, fartum commentis, legere memini. In eo, Thomas de Lemos, aſſertor prædeterminationum ineluctabilium, & monſtrorum contra robuſtiſſimam & adactricem Dei gratiam bellantium, Hercules; depingitur iis notis, quæ in doctrinæ ab eo propoſitæ confirmationem redundant. Quoties Lemos cauſam ſibi concreditam pro auxiliis adamantinis acturus, adibat Pontificem (& adibat non in frequenter) facies eius veluti Moſis, cornuta & vndique radiis micans obuerſabatur; id quod Vrbanum VIII. de ſe falſum eſſe, habet Coquæus: addit verò, Lemoſium integro ante mortem triennio, cæcitate plena fuiſſe occupatum; niſi quod ad altare Sacrificatum ritu Chriſtiano accedens, viſum recuperabat; quem rediens ab altari, amittebat denuò; ſícque factum eſt triennio integro, renouata quotidie miraculoſa oculatione & cæcatione, donec anno 1628. conceſſit fatis Lemos, eſt elatus in ædem B. Mariæ ſupra Mineruam, cum immenſa populi Romani multitudine quæ cum ſe ſe ad contingendum corollis precatoriis, & æneis icunculis corpus in feretro iacens, manúſque demortui piè fixo oſculo contingendas comprimeret; accedente cum Cæteris,

teris, Lemosij quondam auditore Nicolao Ricardio Monstro accessu autem ad osculandm manum prohibito, non quia statura pusillus erat; sed quia præpinguis eum esset ac perobesus, confertæ multitudinis ad pium officium constipatæ septum perrumpere non poterat; Lemosius charo alumno è feretro Brachium procul exporrexit, & manum ei osculandam miraculo præbuit. Omnia ista & alia ad fabnlæ ornatum à samnionibus ipsi imponentibus conficta, bonus Coquætius tanquam verè gesta vulgauit. Vrbanus VIII. mendacitatis notauit, quod diceretur vidisse radiantem Lemosij faciem, in confirmationem doctrinæ de auxiliis ineluctabilibus in sensu composito, ab ipso Lemosio propugnatæ. Tota narratio, Romanis omnibus, conficta & digna plagis est habita.

Suppositiones fictitias, falsationes, & adulterationes alienarum scriptionum Cyriacis fuisse non infrequentes, multi notarunt F. Nicolaum Eymericum 2.p.directorij q.26.confinxisse diploma sub nomine Gregorij XI. contra Raymundum Lullum, suadent quæ proferunt Vasques, .1p. d. 133. c.4.Dermitius Thadei in Bzouio expostulato ad annum 1372. *pagina* 478. & Lucas Vadinghus ad annnm 1315. Idem Eymericus conuincitur finxisse bullam Clementis V. circa sanguinis Christi controuersiam, definitam (scilicet,) in fauorem Ordinis prædicatorum contra Minoritas. At hanc esse apertam Eymerici imposturam, inde liquet, quod Pius II. indiplomate

Anconæ dato biduo ante mortem, teſtatur, neminem ſuorum prædeceſſorum quicquam in ea cauſa definiuiſſe. Diploma Pij eſt penes Lucam VVadinghum.

Libellus Athanaſij (fortè iunioris,) de ſanguine qui manauit Berytti, ex imagine ſaluatoris transfixa; adulteratus recens eſt per Cyriacos, appoſito in calce libelli, aſſumento, quod neque eſt in Græcis codicibus, neque in antiqua libelli verſione Latina, adornata ab Anaſtaſio Bibliothecario. Detexere hanc adulterationem, Baronius in Martyrologium Romanum ad 9. Nou. & in Annalibus ad annum 765. Bellarminus l. de ſcriptor. *in Athanaſio* ac Martinus Breſſerus l.6.de conſcientia cap.22.*ad finem* Ringitur contra eos Frater Combefiſius, in notis adorationem de imagine in puteum merſa. Eſto autem, demus gratis quod Combefiſius leuibus argumentis contendit; nempe eum libellum eſſe magni Athanaſij. Nos de hoc non ſumus ſolliciti; ſed tantùm dicimus, limbum libelli, habere aſſumentum appoſitum à Cyriacis quorum intererat. Contendimus inquam; eam fuiſſe infidelem & indignam libelli adulterationem pro domo ſua.

Magnus Albertus adducitur ex 3. ſent.per Cyriacos notatos à Catharino l.2.pro immacul. concept. *pag. mihi* 50. dicens [Eſſe ſanctificatam Mariam ante animationem, concluſum fuit hæreſim eſſe, in Pariſienſi Gymnaſio; quia contraxit peccatum Originale.] ſubdit his adductis Catharinus.

tharinus. [Sed certè apud Albertum, verba hæc, *quia contraxit peccatum Originale*, non leguntur, sed addunt de suo.]

Scriptorum S. Thomæ variæ falsationes & adulterationes, ac affictorum ei alienorum operum suppositiones à Cyriacis factæ, non latent. Intrusionem Commentarij Petri Veronensis in Matthæum, inter S. Thomæ opera, factam malitiosè à Bartholomeo Spina superiùs altigi, ex VVielmio spinæ discipulo. Dixerat S. Thomas 1. 2. q. 102. artic. 4. ad 6. propitiatorium fuisse lapideum. Hoc Thomas de Lemos (Beatus ille Coquetianus, prædeterminatorum vexillifer, de quo paulo superiùs;) in Romana editione summæ, absque vlla veterum codicum fide, ex suo cerebro mutauit, facta *lapidis* mutatione in *lignum*; contra quàm, Tibure & alibi lignum lapidescit Videns ergo Lemos, esse contra scripturam, quod propitiatorium dicatur lapideum, falsauit textum, ne D.Thomas diceretur ignorasse veram propitiatorij materiam. In quo comprobatur verum, quod dixit S. Augustinus, posse aliquem, etiam dicendo verũ, mentiri. Nam quamuis quod Lemos erasit, falsum esset, & quod ipse substituit sit verissimum; tamen mentitur, qui ait S. Thomam in re proposita dixisse veritatem, vt ei Lemos falsarius attribuit. Densæ aliæ falsationes circa passiuam Deiparæ conceptionem, à variis obseruatæ sunt, & nominatim à Baptista Poza in elucidario l. 4. tract. 4. & seqq, cui carò stetit tam accurata perspicuarum falsationum anno-

tatio; Nam emouit aduersùs se Crabrones, qua de re aliàs. Antiquiores S. Thomæ hac in parte falsationes, obseruauit Pineda in c. 7. Ecclesiastæ *ad versum* 29. Sanè 3. p. q. 27. artic. 2. textum esse corruptum, patet ex titulo articuli, & responsione subiecta; quibus S. Thomas tantùm inducitur quærens, *an B. Virgo fuerit sanctificata ante animationem*, & nihil tradens, siue ibi, siue in reliqua quæstione, de eo quod præcipuè quærendum erat, nempe de sanctificatione in animatione prima. At D. Thomas non est adeò impertinens, vt tractans aliquam difficultatem, omittat quod est in ea præcipuum. Itaque textus ille fuit manu adulteratrice contactus. Et apud F. Ioannem Bromiardum, qui florebat anno 1260. (vt habet Chronicon Ordin. Prædicat.) locus ille legitur vt par est. Videsis Bromiardum in summa Prædicantium V. *Maria* artic. 2. adducit enim Bromiardus, S. Thomam eo loco dicentem; Beatam Virginem fuisse sanctificatam non ante animationem, sed in ipsa prima animatione. Ex quo sequitur exclusio peccati originalis à Deipara. Fratres autem, ne ibi hoc S. Thomas diceret, & sibi contradiceret in 1. 2. adulterato textu effecerunt. Sed quid quærimus antiquas adulterationes textuum S. Thomæ, quoad conceptionem, cum in diebus nostris F. Cosmas Morelles textum apertissimum S. Thomæ in 1. d. 44. q. vnica artic. 3. ad 3. impudoratè adulterauerit anno 1613. in editione Antuerpiensi operum S. Thomæ, cui ipse præerat emaculator: sed perfidè munus suum gessit, tantam

tantam maculam fœdiſſimè illinens textui, & affingens Sancto Thomæ, quod ibi tradiderit conceptionem maculatam, cum diſertiſſimè in omnibus retrò editionibus, etiam Romana Pij V. contrarium aſſerat; & diſcurſus S. Doctoris id neceſſariò ferat. Teneo te falſarie effrontiſſime, adulterator impudentiſſime. Sic S. Thomam dehoneſtas, vt puriſſimam Virginem violes?

Cysiacos in S. Thoma falſando adeò non parcos, quis miretur falſare ſcriptiones alienas, eáſque vel corrumpere vel truncare, vel ſuis aſſumentis grauare, vel ſubiicere alienis authoribus? Strenuitas F. Vincentij Bandelli à Caſtro Nouo, in falſandis, & vitiandis, vel contorquendis locis Patrum, vt viderentur ſtare contra immaculatam conceptionem, à tam multis eſt euicta, vt puduerit reliquos Cyriacos. Itaque cum Bandellus, ex deprauatis, truncatis, adauctis, & quomodolibet corruptis Patrum libris, plenos aggeres protuliſſet; Capreolus in 3. d. 3. eam molem ad quadragenam reſtrinxit; Caietanus autem proprio hac de re opuſculo, videns eam quadragenam teſtimoniorum à Capreolo adductam, & multo magis Bandelli Chiliades, eſſe ſaltationes extra chorum, vel apertas detorſiones, vel corruptelas, arctauit allegationes Patrum conceptioni immaculatæ aduerſantium, ad quindecim. Ac ne iſtæ quidem ſunt rectipedes, vt egregiè conuicit vir in B. Virginem egregiè addictus, Hyppolitus Maraccius in quem idcirco F. Caput cucurbitæ

bitæ coniſcauit, de quo alibi. Itaque qui loca Sanctorum Patrum, ne honori Ordinis incommodarent, toties corruperunt, (honori enim ordinis præcipuè ſeruitum in tota hac mangonia, refert qui aderat, & domeſticus fidei erat Catharinus;) cui alteri parcent, aut à quo continebunt manus interpolatrices & adulteratrices?

F. Ioannes Annius Ordinis Prædicatorum, confinxit libros quos nomine Beroſi, Metaſthenis, atque Philonis Biblici emiſit, ſcatentes erroribus contra ſcripturas & ſeculares hiſtorias; ideóque Annium quantumuis iuratum aſſertorem antiquitatis illorum Codicum è quibus ſuam editionem adornauit ſuppoſitorum illis antiquis ſuorum commentorum, arguerunt, Volateranus l. 14. Anthropol. Canus 11. de locis. c. 6. Poſſeuinus in Bibliotheca ſelecta lib. 16. ſect. 4. c. 1. Antonius Auguſtinus Dialogo XI. antiq. Pineda l. 7. de Salom. cap. 25. à n. 4. Cui vacauit integra volumina fingere, & pro laboribus antiquorum Autorum à ſe refoſſis, venditare, quàm liberaliter mendax fuit? An F. Petrus Iammi qui nuper præfuit editioni Turcicæ Alberti Magni, cum Codex M. S. antiquus hiabat, lacunas non exiguas de ſuo expleuerit, (quod à non nemine inſuſurratur,) nolo definire. Viderint qui referunt.

Damnauerat Academia Pariſienſis varios errores F. Ioannis de Monteſono Cyriaci. Is ea damnatione perculſus, appellauit Pontificem, porrecto libello ſupplici in quo ferè tot ſunt mendacia,

quot

quot verba, aiebat qui tunc nomine Academæi Parisiensis, iustam fuisse Montesoni damnationem, comprobabat, libello qui extat ad calcem. Magistri sententiarum.

Non exiguum argumentum mendacitatis mlutorum Cyriacorum, ducitur ex iactatis per annos circiter quadraginta, rumoribus de Molina, per Clementem VIII. & Paulum V. damnato, confectis ea de re diplomatis, quæ tamen ex commiseratione in Iesuitas tunc Venetiis expulsos ob sedis Apostolicæ obsequium, suppressa ad tempus fatentur, horum rumorum satores Cyriaci; & ex eorum informatione F. Ioannes à S. Thoma, in Chronologica quæstionis de auxiliis historia, concinnata ex fide presertim Francisci Peñnæ Hispani, Romanæ Rotæ Decani. Sed omnes illos rumores esse fictitios & mendaces, neque vnquam à Sede Apostolica, aliquid siue paruum siue magnum definitum esse contra doctrinam Molinæ, nuperrimè suprema Inquisitio Romana coram Pontifice declarauit, obstruens os loquentium iniqua. Franciscus autem Peñna, hostis professus Iesuitarum, remouetur à testimonio ferendo in eorum causa, quia omnibus manifestum est, eum inimicitias erga ipsos continuasse per annos complures; nec constat, an cas in morte deposuerit; cum etiam in morte, supremo testamento, discipulos Iesuitarum voluerit esse extorres cuiusdam benignitatis à se pauperibus Scholaribus in perpetuum constitutæ. Non sanè Christianè. Vnde etiam iudiciali sententia, ea conditio reiecta est, & habi-

bita

bita pro non apposita. Itaque citare hostem in testem, cum sit ridiculum, deprehenditur aperta mendacitas Cyriacorum circa diplomata adducta. F. Ioannes à Sancto Thoma qui Diaria Francisci Peñæ habet ferè pro Euangelio, & inde conflat bullas damnationis Molinæ, videat cui crediderit: & post declarationem Authenticam quod bullæ istæ numquam fuerint in rerum natura, desinant quos iste implanauit, vocare ea quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt.

Frater Piscator (cognomento *tela subtilis*, quod primæ notæ linum apud mercatores sæpè sæpiùs quærere deprehensus sit;) in Molinam feruentissimus declamator, præsertim Cularone apud Gynecœum *Montis floridi*, quod ei est pro theatro bacchationum in Molinam (non secus ac Arnaudo Iansenistæ, Partheno portus Regij;) debuit non semel ludibrium versificatoribus Gallicanis, quod adeò sonanter in Molinam conclamaret, adeò vt eorum vnus acuto Epigrammate luserit in Asellum hunc bipedem, adeò auersum à pistrino; Gallicè *le Moulin*. Hic Cyriacus, cum effractis omnibus modestiæ repagulis in Molinam multa creparet, & eius tanquam Semipelagiani hæretici, damnationes Romanas, (scilicet,) passim effutiret; tandem pectoris cacochimiam emisso typis libro contra Molinam, copiosè profudit. Liber fuit adeò crassis calumniis & pinguibus erroribus differtus, tantæ verò aduersùs decreta Romana petulcitatis, vt Præsul integerrimus ac excubitor in causa Dei vigilantissimus, Illustrissimus,

mus, Episcopus Petrus de Scarron, adactus sit, & librum proscribere, & autorem suggesto quod in Ecclesia Gratianopolitana tunc occupabat, exturbare; omnibúsque ad populnm Sacris muniis excludere. Data fide quod deinceps saperet, & librum illum pestiferum, planè addiceret libitinæ omnibus exemplaribus Amplissimo Domino Roux, Regio Consiliario fideliter depositis, in Episcopi gratiam adrepsit. Sed haud ita multo post, contra fidem datam, librum denuò typis subiecit, apud *Charuis* Typographum: clam quidem vt tenebriones solent, tamen ita vt loquacitate famuli Typographici, deprehenderetur; Fratri Piscatori, cum de lacerando Molina agitur, fidem datam ac iuratam, esse non iam setabicum carbasum lineum, cuius est curiosissimus; sed telam aranearum: Nec vllis interdictis Pontificiis, aut Episcoporum præscriptis, sperari posse frænationem deblaterationum & falsiloquiorum, ex segestri linteo & tela crassà, ab eo consarcinatarum in Molinam.

Sed in hoc genere fingendi contra Molinam & eius socios, nullus fuit liberalior Cyriaco illo qui anno 1644. emisit libellum hoc titulo. *Quæstio historica & Theologica & Iuris Pontificij, quæ fuerit mens Concilij Tridentini circa gratiam efficacem, & scientiam mediam. Venetiis anno* 1607. Ridebat Hincmarus senior, iuniorem, quod ipso in titulo scriptionis impegisset coniectans ex ægro capite, qualenam futurum esset corpus reliquum. Idem huic bambalioni occini potest.

Nam

Nam cum ea quæstio edita primùm sit Tolosæ, mentitur autor editam esse Venetiis: & cum primùm prodierit anno 1644. fingit prodiisse 1607. Totus contextus quæstionis, est vna perpetua Gangræna mendacitatis. Constat ea quæstio triginta punctis; In quolibet puncto, est aceruus mendaciorum, è quorum vel nuda relatione posset contexi plena & iusta lucubratio. Sed præripuere hunc laborem sibi, Gabriel Enao in Mantissa ad tractationem de scientia media, & Franciscus Annatus qui ad calcem operis de scientia media, & ipsam quæstionem Theologicam F. Antonini Regmaldi Cyriaci Tolosani exhibuit, & subiuncta breui dispunctione, quantis falsiloquiis ea quæstio scateret, demonstrauit. Mihi cum primùm eam quæstionem legi, (hoc est cum primùm prodiit; nam quaquauersum illicò disseminata est à Frattribus;) visum est, eam quæstionem esse qnale illud quod Athenienses apud Pausaniam vocabant *forum mendaciorum*; præ tanta vbertate falsiloquiorum circa gesta & personas, cum nihil planè autor quæstionis attingat, quin illud luculento, imo lutulento aliquo mendacio, sæpè etiam pluribus conspurcet atque contaminet.

Non igitur debetur immunitas libris Cyriacorum, ex eo capite quod careant falsiloquiis mendacibus, & deprauationibus, ac suppositionibus, & similibus corruptelis; non per incogitantiam sed mala fide factis. Vnde ergo est quod tanta cœnositas plerasque eorum scriptiones inficiens,

ficiens, nullius foriarij detergentis curams est nacta?

DIATRIBA VII.

An nullus acor, nulláve mordacitas, occurrat in libris Cyriacorum; vt propterea eis ob nullatenus violatam mordendo siue charitatem siue iustitiam, nulla sit timenda grandinatio, sicut libris cæterorum.

ADeò feruent Cyriaci in tuenda Charitate, vt cum Constantinus Caietanus, homo semi insanus, (compertissima dico,) alios fœdè nec obiter, sed ex instituto proscinderet; Tamen F. Caput cucurbitæ, de eo cum moderamine inculpatæ tutelæ obiter repulso, magnos conciuerit rumores. Ioannes autem Rho, hoc solo titulo Victima Belliani liuoris ceciderit (vt postea dicam:) Bella charitatis larua cum lubet. Nam Leo Allatius qui fatuum illum discerpsit, quia patrono nitebatur Eminentissimo; non est existimatus violasse charitatem, & indemnis abiit. Ipsi verò Cyriaci, quia sciunt sécurè se posse mordere; quoscunque libuerit conscerpendo, non violant charitatem iudicio sodalium; & idcirco lacerationes aliorum impune ferunt. Pauca de innumeris exépla annoto

F. Bartho

F. Bartholomeus Spina, homo fuit nominis ſui: Rhamnus inquam & paliurus, non ſcriptor. Opus ſpiſſum *de vniuerſali corruptione generis humani* emiſſum poſt Sixti IV. extrauagantem, eſt vna perpetua lepra maledicentiæ, aduersùs agnoſcentes conceptionem paſſiuam Deiparæ fuiſſe immaculatam; quam Spina contendit eſſe apertam hæreſim, à Satana excogitatam. Atque adeò manifeſtè incurrit ex communicationem à Sixto latam. Alibi vbique, ſemper crepat conuitia; opiniones probabiliſſimas, & aliquando certas ſententias, ſi minùs arrideant, confodit illicò vt hæreticas. Ex eius ſentibus in Scotum, & Antonium Andream, atque Mauritium Hibernicum, ac reliquos Scoti aſſeclas, facilè confici poſſet faſcis magnæ molis, percurrendo perfunctoriè digreſſiones quas ſubtexuit lectionibus S. Thomæ in metaphyſicam, Aureopeplo, craſſam telam & verè maſtrucam Sardoam ſubtexens. Si ſeriò & accuratè agendum eſſet, opus vniuerſum eſſet repræſentandum. Sertum tamen modicum ex carptis hinc inde ſentibus apponere, omnino decreueram. Sed auſpicatus aliqua legere ac decerpere, vidi eſſe abſiſtendum. Nam tanta ruſticitate & ſpinoſitate, per ſingulas digreſſiones agit cum Scoto & Scotiſtis, vt nihil ſit quod ſeligi poſſit. Vbique crepat delirationes Scotiſtarum, ingenij hebetudines, iudicij imbecillitates, chimæras, phantaſias, ſtultitias, mentem emotam; & quid non? Sunt ſemper, (ſi Spinæ creditur,) Scotiſta in tenebris & profunda caligine; & neſcientes quid dicant, quídve impugnent,

aut defendant, palpant ſicut cæci in meridie. Solus Spina & qui cum eo ſunt, luce in tenebris fruuntur, ipſo quidem iudice. Diceres reueniſſe tempus, quo filiis Iſraël luce ſerena potientibus, miſeri Ægyptij tenebris attrectabilibus offundebantur. Quàm religioſa ſit hæc cum Religioſis agendi ratio, ſuperuacuum ſit exponere; cum luce Meridiana clarius ſit, Religioſi eſſe, temperatè ſemper ac verecundè cum talibus agere. Nam ſi Patres etiam cum hæreticis agentem; vetant efferari; & verbis amarulentis aut ex impetu vibratis, ferire aduerſarium, tametſi à fide alienum, prohibent; quanto magis neceſſariò eſt habenda agendi ratio temperata, cum Chriſtiani & Religioſi laceſſuntur? Concitatio eiuſdem Spinæ in Pontzibinium, & verborum aſperitas qua in eum fertur abſque vlla moderatione; tribui fortaſſis queat, iuſtitiæ cauſæ quam Spina tuebatur. Sit ſanè ità. Sed tamen hominis Religioſi eſt, cum perſona ſua loqui, & nihil vnquam indecorum gerere. Quid verò miramur horrere Spinam, nec niſi aculeos præferre, agentem in Religioſos, aliaſque priuatas perſonas? Spinæ aculei in Patres Tridentinos, extant in præfatione eius ad opus Turrecrematæ Magiſtri ſui, de conceptione, quod interpolauit & inſerſit pro libidine. Ibi leguntur hæ rabioſæ ſpumæ. *In Concilio Tridentino non fuerunt docti Theologi; ſed homines audaces & vani, qui popularem auram captantes, decretum in fauorem immaculatæ conceptionis Beatæ Virginis edendum curarunt.* Petulci pecoris beſtialitatem

ſciens dimitto. Audaciorem & amariorem ſcriptorem non eſt reperire.

Aceruandis ſpiculis verborum quæ intorſit F. Melchior Cano, in quoſcúmque agit, exigeretur Pharetra admodùm capax. Ex quo enim occupatus eſt œſtro in aliquem, non parcit, nec pœnitudine flectitur; ſed ſagittas ſuas ardentibus efficit.

F. Dominicus Grauina verba amarulenta fundit aſſiduè. Ex acidis eius vocibus, lexicon ſpiſſum confici poſſet, tametſi plerunque mordet non in ſibilo, lentè in ſpeciem incedens, ne ſcandulas in ornithonem contingeret durior calcatio.

F. Abr. Bzouius Ordin. Cyriacorum per exigui iudicij ſcriptor, nec tam autor quàm conſarcinator; emiſit multa volumina continuationis Eccleſiaſticæ hiſtoriæ poſt Baronium, cui ſuccedaneam in eo argumento operam nauauit; vt obiectu contrarij, magis eluceſceret Baronij accuratio, iuxta Philonis obſeruationem lib. quis rer. diuinar. hæres. Tomi Bzouiani ſunt potiùs annales Dominicanorum quàm Annales Eccleſiaſtici; Eſt enim totus in rebus domeſticis efferendis, ac dilatandis; niſi cum aliquid ordini probroſum, quod conuellere non poſſet, malis auibus in hiſtoriæ ſeriem incidit. Tunc enim ſupra piſcem tacitus abit. Et cum agitur de mordendis & riſui omnium exponendis Fratribus Minoribus, probat exquiſitè diligentiam; Arripit omnia, ſiue apertè falſa, vt quod de rabie Scoti morientis exarauit; ſiue è ſolis rumoribus inanibus hauſta,

vt

vt cum F. Berthodum infamat ob inuentas bombardas, & aliis sexcentis locis consimilibus. Fratricellos hæreticos, nullo iudicio confundit cum FF. Minoribus. Nihil prætermittit scurrile, quo FF. Minores possit ridiculos reddere. Hęc est modestia, & mordendi abstinentia, notáque charitatis in Cyracis.

F. Franciscus Combefis, velut austerus Orbilius sic se hactenus gessit, vt pauci eius ferulam effugerint. Quomodò SS. Chrysostomum, Martinum ac Maximum exceperit, dictum est superiùs. Qui in viridi ligno hæc fecit, in arido quid præstabit? Balthasarem Corderium, & Petrum Lansselium, vocat *præsumptores*, qui multa *temeritate, erroribus nonferendis, S. Maximi Scholia contaminarunt.* Sic ille modestè tract. de causa Honorij c. 3. §. 3. In notis ad Asterium, vnguibus & rostro Andream Schottum lacerat, & *desipientiæ ac infantilitatis in Græcis* arguit; *cuius ἀσυστασία* id est, à Scopo aberrationes *inter vertendum latinè Græcum opus, sint perpetuæ.* Fronto Ducæus, Combefisij iudicio, tract. pro actis 6. Sinodi c. 1. §. 3. *ridiculus est in recognitione Nicephori*; (si ipse Auctor,) *& æquè feliciter operam recognoscendo Nicephoro nauauit, ac Chrysostomi omnibus, in Parisiensi editione.* Omnes ferè Belgæ, sunt *oscitantes & rudes Græcanici contextus Interpretes*, vt ait Combefisius ad Anastasium Sinaitam orationem in Psalmum 6. Vincentius Richardius Procli interpres scatet næuis, iuxta eundem superciliosum censorem. Albertus Pighius, (vt ait Combefisius agens

pro actis 6. Synodi c. 1. §. 2.) *Cæcante affectu, sic absona locutus est, quæ nec vix ebrius, vel delirans possit*; subiungitque; *lenis ea censura, quidquid videatur habere auri.* Qui sic mitis & lenis est, in virum bonum, & catholicum, & (velit nolit) non indoctum, qua lenitate agit, cum aliter se habentibus? Retexo quod dixi. Nam verè illa absynthialis de Pighio pronunciatio, suauis & expers acoris atque amaroris videri poterit, præ tractatione alterius supra Pighium eminentissimi.

Baronius est, quem dico. Adagium est Italicum, persecutionem omnium teterrimam, & virulentissimam, eam esse quam inferunt Adelphi. Combefisius verè se fraterno Spiritu agi probauit, grassatus atque bacchatus petulantissimè, non vno loco, vel obiter, sed vbiuis ferè, in hominem qui non Catholicis tantùm omnibus admirationi fuit præ doctrinæ vbertate, & iudicij emunctione, ac diligentiæ miraculo; sed etiam plerisque Allophylis, qui rei euidentia victi, luculenta elogia panxere Baronio; *stuporem mundi, patrem sacræ historiæ* indigetantes. Sepono purpuram & gradum in Ecclesia eminentissimum; Nam vt benè aiebat S. Hieronymus l. 1. in Iouin. *commissa pugna, omittuntur nomina dignitatum, sola fortitudo quæritur.* Eius tamen doctrina adeò redundat, vt non fuerit, cur à Religioso homulo, scriptor tam benè de Ecclesia meritus, cuius nomen apud hæreticos non vilescere per Catholicos, permagni prorsus intererat, tanta ferocitate protereretur, ad omnem

nem datam vel acceptam occaſionem. Neque hoc dico, fuiſſe Baronium ſupra hominem, ita vt nuſpiam ceſpitauerit, nuſpiam impegerit. Hoc in nullum niſi Canonicum ſcriptorem cadere, S. Hieronymus Epiſtol.67. & S. Auguſtinus epiſto 79. rectè monuerunt; ipſéque Baronius ea appendice quam ad emiſſos anteriùs Tomos, immiſit Tomo decimo, hominem ſe eſſe, & humani à ſe nihil alienum putare, tantorum Patrum exemplo, modeſtiſſimè eſt conteſtatus. Itaque in tot & tam vaſtis voluminibus tanta varietate differtis, alicubi hallucinatum eſſe Baronium, non debet mirum videri. Quod enim de Euſebio Cæſarienſi ait Canus X I. de locis c. penultimo. *Nihil omni ex parte beat im. In opere (vt ita dicam) immenſo, rarò peccaſſe, fœliciſſimum fuit*; de Baronio iuſtiùs dictum volo; à quo proinde, cùm res fert, modeſtè diſcedere, (quod fieri poſſe, inſulsè & abſurdè negabat quidam Nicolaus Viſinghus;) innoxium cuiuis eſto. Vt tamen perpetua propè acerbitate, verbis adeò mordacibus ac vilibus impetatur, quibus vile quodpiam caput ferire, non haberetur moderatum; hoc verò eſt, quod in F. Combefiſio erga Baronium petulantiſſimè verſato, repreheudo, nec ferendum cenſeo ab vllo, vel docto, vel benè morato.

Sertum horridum ac putens carptum ex Combefiſij ſenticeto, abſque diligentia, ſubiicio lectorum oculis ac naribus. In hiſtoria Monothelitarium pag. 15. *Non ſibi conſtat Baroniuſ, malè in Heraclio laudans, quod poſtea reprehendit, ac nec de*

Sergio agens, sibi ipsi cohæret pag. 16. *Equidem magnus mihi sit qui sibi ipsum Baronium in his & similibus concordem inuenerit ac præstantem quod est accurati scriptoris.* pag. 19. *Baronium res implicantem, sibique multa contraria scribentem omnino inueneris,* pag. 26. *quod ipsum Baronius verbis initio relatis, nec videns quid loquatur, agnoscit.* pag. 35. *Importunè excusat, absona congerit Baronius.* pag. 40. *falsam causam confingit Baronius.* pag. 58. *Calumniam struit Baronius actis sextæ Synodi.* pagina 1x1. *Baronianum commentum est, nullo teste qui dicat, vel ex quo probabili saltem ratione colligat.* pag. 112. *Baronij mala correctio. Quot periodi, tot graues lapsus & mirabiles.* Obstinato Baronius *errore, bonus illustrato falsi, tribuit Theodoro.* pag. 115, *Baronius ad libitum fidem detrahit, additque actis Synodicis.* pag. 118. *Grauis lapsus Baronij. Sunt omnia Baronio arbitraria. Haud scio, vbi hæc ita Baronius, aut quibus oculis legerit.* pag. 127. *inconsona Baronij argutatio & in consideratio; In eo ridiculus Baronius.* pag. 77. *Leui Baronius fundamento, Constantem calumniatur.* pag. 140. *fiingit Baronius.* pag. 14. *alia omnino commentitia, Baronij deprauatio.* pag. 153. *leuis Baronij argumentatio,* pag. 159. *male Baronius inuertit verba Patrum, magna planè licentia vt quis illa suo quæque proposito, inuita accommodet.* pag. 188. *Baronius incautior Epistolæ Honorij primi laudator.* pag. 189. *Baronius procacior in Synodum. Quibus vt Baronius interminetur Paulinum anathema,* valdè *audax est, & cui illud ipsum anathema sit timendum.* pag. 662. *Sanè miror historiæ patrem, tam*

futilibus

futilibus argumentis ſtabilire opinationes ſuas, ſic potius ridiculas facere, vt quis earum vim ad amuſſim exigat. 1031. *portentoſa Baronij hallucinatio, & inconſonantia.* Adhuc hæreo in volumine primo; Secundum volumen non minùs frequentem Baronij de ſtercore boum lapidationem præfert. Qualis enim eſt fimus ille ex pag. 740. poſt varias minutas Baronij vellicationes? *Hæc obiter, ex ſufflandis, tot ſub vna ferè periodo contentis.* & pag. 991. *nimia Baronij oſcitantia, & craſſus error.* Abeo, malens indiligentiæ notari qui tam pauca ex tanta vbertate decerpſerim; tametſi confirmo ne ex primo quidem volumine, repræſentatam à me eſſe, partem centeſimam, probrorum, ſannarum, conuitiorum, proſciſſionum, quibus Fraterculus iſte, in ſcriptorem immortali memoria dignum bacchatus eſt.

Non poſſum diſſimulare ſenſum meum. Quis crediſſet, ſcriptorem à Deo prouiſum Eccleſiæ, vt phalangas centuriatorum profligaret, & Chriſtianæ hiſtoriæ plenam lucem affunderet, tanto ad hanc diem Doctorum omnium plauſu exceptum, etiam extorribus ab Eccleſia, (ſi paucas muſcas morientes excipias,) laudatiſſimum; tam propudioſè ac petulanter ab homine Eccleſiæ, & Religioſi otdinis alumno, habendum? Scripſit in Baronium Caſaubonus, nundinatitius agnitæ veritatis impugnator; ſed præ Combefiſio ſcripſit temperatè, abſtinens lædoriis ac probris. Quanto iuſtiùs homo Religioſus, erga vnum ex Eccleſiæ Principibus idem metrum tenuiſſet? Num ignorabat

rabat illud à Paulo quoque vſurpatum, *Principem populi tui non maledices.* Sunt verò Cardinales in Dei Eccleſia Principes : vnde veſtimentum eorum è purpura conficitur. Sed errauit & impegit Baronius. Eſto. Vt tamen in vnum ex Eccleſiæ Catholicæ cardinibus, tam ſæua & dira probrorum grando toties detonet, vt plurimum ob minutias, quas diſpellere ſi præſens inſtitutum ferret, haud magnæ eſſet operæ, hoc ſanè eſt quod me ſtupore defigit, Et auget admirationem, tantæ concitationis cauſa, quam ex fide profero. F. Melchior Canus eiuſdem Cyriaci inſtituti, & ingenij præfidentis, ac mordacis, cuiuſmodi eſt iſtè Vaſco obfirmatè impegit illi notam hęreſeos Monothelitarum; & tanquam damnatum in pluribus Synodis, magna infamia onerauit. Verſans poſtmodùm idem argumentum Bellarminus, Honorium purgauit, nec niſi falſatione Græcanica adiunctum damnatis hæreticis, demonſtrauit. Ab acto Cano, Bellarmini veſtigia relegens Baronius, pro Honorio item ſtetit ; & Canum notauit temeritatis, ex præſagio Franciſci Victoriæ per ipſum Canum eius diſcipulum literis prodito. Occaſione item S. Gregorij Magni, malè à Cano demorſi, affectum ſuum pro Eccleſiæ Rectoribus expreſſit Baronius; dixítque, Canum *non niſi nomine tenus Canum; reipſa immaturum ac præcipitem ſe præbuiſſe in his Pontificum lacerationibus* Hinc ille Combefiſij Lachrymę: Hinc Baronius *Calumniator, falſarius, inconſtans, imperfectæ veritatis* audiuit. Legeſis beneuole lector, quæ Combefiſius Tract. pro actis ſextæ Synodi c. 2. §. 3.

de

de Cano scripsit, donans eum Canonismo literario, & calces Baronio illidens; & illico penetrabis ad veritatis cubilia.

Fas sodes sit, exhaurire quod mihi reliquum est admirationis. Appetiit Baronium Casaubonus; appetiit Goldastus, priùs quàm saperet reddens se Ecclesiæ Catholicæ; appetiuere pauci illi sectarij, qui vt muscæ morientes, quæsierunt exterminare suauitatem vnguenti. Accurrerunt illicò pro Baronio, Andreas Cydonius, Gretserus, Rosuedius, Bullengerus, Spondanus, alij. Nunc vno Fraterculo tantum virum adeò imfrunitè lacerante, nemo mouetur; Nemo purpuratorum de tegendo collega cogitationem suscipit. O mucro, mucro, vsquequo quiesces? Euagina te ad occidendū, lima te vt fulgeas. Gladius tā multos per longos syllabos quotannis confodiens, hæret in vagina. Stertunt Vallicellani, & quasi emarcuisset neruus eorum, nemo de tanta luminis sui obscuratione, & contundendo obscuratore, solicitudine tangitur. Pontificij Censores, & sacrorum tribunalium in hisce causis administri, muti omnes. Quid mirum? Secretarius Indicis, qui silentibus omnibus ex officio summi scriptoris lanium deferre tenebatur, eiusdem est cum eo instituti. Vterque Cyriacus est, æquè ac Magister S. Palatij, & S. Inquisitionis Commissarius; nec moris est, in hara, pecudem congeneri pecudi infestam esse, nisi si de pabulo aut sede meliore agatur, vel de lucello in ludo nocturno; qualis ille in quo Auenione ante annos quadraginta, cum F. Stephanus

Dulcis eas insulas tenere, vnus improuidus & malè sanus, in calore (veriùs œstro) ludi Serotini, socium Cyriacum collusorem, ludi legum contemptorem, adacto cultello longo quo erat præcinctus pluribus annumeratum fecit. Heu heu! Premantur talia horrifica ac ne in seculo quidem toleranda. Sed quis dissimulet aut premat, quod est Sole ipso clarius?

F. F. Cyriaci indemnitatem sibi omnimodam in tribunalibus concreditis, & malè admissorum impunitatem debent. Hæc est causa germana cur F. Ioannes Baptista Marinus, cum extremis annis ageret Secretarium Indicis, monitus de hac sodalis sui in Baronium petulantia, egit Harpocratem & mucronem Apostolicum silere voluit. Euge Euge.

Theatrum Iesuiticum, liber est ex felle & aceto commixtis concretus. Vix aliquid fœdum aut tetrum, ex Geneuensi aut Batana incude, in Patres illos fabrefactum malitiosè est, quod ibi non repræsentetur, etiam cum superpondio atque auctario. Is liber Hispanicè est exaratus, Goliathi (vt volunt) spurij manu, sed admistis densis Italicismis, ac idiomate non prorsus exprimente Castellanam Maiestatem; Cusus verò est anno 1653. & 1654. per otium. Vbinam? Euge calame? Quid hæreo credere famulo ad prelum Typographicum collaboranti, qui retulit, cusum in cœnobio Romano S. Mariæ supra Mineruam? Firmat referentis fidem, quod liber ille cusus est, adhibita non Hispanica, sed Italica charta, signo Florentino notata,

notata, Romæ familliari. Nihil abſconditum quod non ſciatur. Reperiuntur itaque etiámnum famuli domeſtici, delatores Apollonij, abſque crurifagio per Perennem irrogato. Itaque liber Ieſuitas luculenter conſcerpens ac lacerans, auſpiciis Reuerendiſſimi Patris Ioannis Baptiſte de Marinis, in prædicto cœnobio, Typis Fraternis, hoc eſt domeſtico prælo, ad vſum Sancti Officij conceſſo, vulgatus; in Hiſpaniam vix vno aut altero exemplari Romæ relicto, eſt tranſmiſſus. Nam tametſi aliis ægerrima eſt librorum Roma exportatio; tamen Fratribus eo quod exportationi incumbent iqſi, & Syngrapham liberi commeatus aliis largiantur, vacat difficultate exportatio. Vix in Hiſpania liber diſtrahi cœperat, cum ad tribunal ſacrorum Quæſitorum delatus eſt, & 24. Februarij anni 1655. *Tanquam impius, & hæreticus, ac innoxiorum malignus, virulentúſque lacerator* proſcriptus eſt. Tapia verò IlluſtriſſimusAntiſtes qui ex Ordine Fratrum Predicatorum in ſedem Hiſpalenſem aſſumptus eſt, tam acerbæ malignitatis perfecto odio motus, Hiſpali publicè per Carnificem, librum tam peſtilentem, ſubiecto igne conſumpſit. En quàm mites ſint, quámque acoris expertes, lucubrationes Cyriacorum.

Quod ſnbiicio, eſt ignorantiæ ac ſupinitatis refertum; viſum tamen eſt huc referendum, quia in eo Virus maledicentiæ ſupra ignorantiam eminet. Ioannes Euſebius Nierembergius, vir doctrinæ nomine orbe vniuerſo clariſſimus, ex his vocibus, ***Sanctiſſimus Pater & Dominus, Alexan-***

der

gioso quotannis nitorem Conceptionis B. Mariæ veneratur. Si luberet huic atrocitati maledicendi, reponere *veriora anagrammata*, dicere liceret. *Pater Carolus Ionius*; Anagramma. *Tu orci lues*; *Par Asino*. Vel certè. *ustori Caluino, par es.* Aut *usto Caluino, par eris*. Si quidem Caluinus Orbis bustuarius, liliato stigmate inustus fuit. Liceret quoque ex his verbis, *Pater Carolus Ionius, Dominicanus*, conflare hoc anagramma. *Pol Asinus cum caro Iansenio rudit*. Hoc est sanè amentem esse; contra Pontificum scita, Iansenio Caluino infulato, ad labantem prædeterminationem fulciendam inhærere. Non est autem *amentem* esse, honoribus Deiparæ, fauente Ecclesia, & suffragantibus miraculis, ac idoneis rationibus, astipulari, & ex eorum suprema per Pontificem stabilitione, pacem orbi conciliandam augurari. Vt sanè non semel conciliata est, nouo aliquo honore B. Virgini delato. Ex paucis hisce speciminibus maledicentiæ & acerbitatis Cyriacorum scriptorum, in autores omni laude superiores; liquere puto, quàm non sint eorum libri digni immunitate à censura, ex eo capite quod acore & felle careant. Plenum verò senticetum ac Rubicetum Cyriacum, Index vniuersalis ad singula eorum opera, qui sub incude est, exhibebit.

* * *

DIATRI

DIATRIBA VIII.

Sapientiâ præſtantibus, quàm non licuerit per Cyriacos, immunitate à ſuorum librorum cenſura gaudere.

COnſtat, zelum amarum viris bonis malorum multorum ſementem facere, ſi qui poteſtatem ei zelo adiunctam habent, vel genio ſint ad nocendum prono, ac ſcabie notandi pruriant; vel quæ ſua ſunt quærant, non quæ Ieſu Chriſti; non iuſtitiæ, ſed cauſæ ſuæ velificantes. Iudaicum id vitium eſſe, notatum eſt à Iuſtino in dialogo. Acti enim cacozelia Iudæi, naſcentem Chriſti Eccleſiam, ſpecie honoris Dei, & tuendorum Moſis inſtitutorum inſequebantur; peruersè ac malignè in Chriſtianis criminantes omnia, velut muſcæ ad vlceroſa(ſi alicubi occurrerent,)aduolantes; & feſtucas in trabes mendaciter amplificantes;cum ne vmbra quidem noxæ inerat,conclamantes in innoxios, labiſque puros.

Scabioſus hic genius, mentis corruptæ ac liuentis fœtus ad carpendum & alienum ſplendorem præſtinguendum factus, pleroſque Cyriacos pudem occupauit. Et acuit pruriginem dominatus longa poſſeſſio, & longo vſu proritata euectionis ac Primatus captatio.Narrabat Abbas Vallumbroſanus, ex ſui cuiuſdam domeſtici, diu inter

Cyriacos

Cyriacos verſati, teſtificatione, Cyriacorum à ſupremo ad imum, & à primo vſque ad vltimum, cogitationes, verba, & opera, promotionem ac primatum redolere. In eo Spiritu adoleſcunt minores, conſeneſcunt maiores; nemo huius curæ & ſollicitudinis exſors. Itaque Schola humilitatis, facta eſt Schola captandorum honorum, & ambitiosè erepedi ad celſiora. Inde contentiones cum reliquis omnibus ordinibus de præcedentia, Contiloriano ſcripto aſſertæ: & anteriùs quoque ab Archidiacono *in cap. de decimis* in 6. & à Felino *in rubr. de maiorit. & obedient.* & in *c. cum dilecta* verſ. *Ordo ſcripturæ.* Præter nundinatitios calamos Bononienſium, Patauinorum, & Ferrarienſium, à Fratribus ad id conductos, & Baptiſtam Caccialupum, quem ad hoc cum cæteris adducit Barthol. Chaſſaneus in Catalogo p. 4. conſider. 73. Ex eodem fonte prodiit, Canonicorum Clericorúmque Regularium tentata depreſſio: & ſedes ante quoſcunque Generales in Concilio Tridentino; & in ſupplicationibus publicis prærogatiua in procedendo.

Ex eodem pariter fonte manauit, indictio ſilentij, omnibus qui quoquo modo velint obſtrepere receptis apud Cyriacos placitis, etiam ſi inexplicabilibus; cuiuſmodi eſt, cohæſio prædeterminationis diuinæ homini ineluctabilis, & libertatis expeditæ. Quomodò enim liber eſt, qui non poteſt aliter facere, ob prædeterminationem ineluctabiliter adigentem ad vnam partem? Si quis dicat, hoc eſſe inconceptibile & in intelligibile. Re-

ſpondent

ſpondent cum Banne & Cabezudo, *ſi non intelligunt, credant.* Contra hanc (vt vocat,) idololatriam, figmentis ſuis à Thomiſtis exhibitam, pugna fortiſſimè Diego Alarcon Tract. de viſione Dei diſp. 2. c. 11. n. 20. & Didacus Ruis diſp. 59. de ſcientia Dei ſect. 1. Et benè quoque Ægidius à Præſentatione, dicens non eſſe Theologi, niſi Captioſi, fingere myſteria, & imperare vt præſtetur fides iis quæ Eccleſia non præſcribit eſſe credenda. Ita tamen mandat admodùm præſidenter Bannes 1. p. q. 23. artic. 5. *in examine tertiæ opinionis, quæ eſt Iauelli cum ſecundo eius principali.* Ita inquam pro poteſtate arrogata & arrogante mandat Bannes, per audaciam ex eo quem notabam fonte vitiato manantem: nec diſpar gregalium ſenſus in pleriſque. Exempla inſignium virorum; quos Cyriaci quia ſecum non erant peſſimè habuerunt, ſubiicio ex innumeris nonnulla.

Raymundus Lullus, cuius memoria in benedictione eſt apud Baleares, domino cooperante & famam eius, (vt referunt) confirmante frequentibus ſignis; à pleriſque Cyriacis, nominatímque ab Eymerico & Bzouio, malignè traductus eſt, & multorum in fide errorum in libris eius abditorum infamatus; ac decretali Gregorij XI. in Lullum intorta granatus. Sed eam decretalem, nunquam à Gregorio manaſſe; fuiſſe autem è F. Nicolao Eymerico nequiter confictam; multis argumentis euincunt, Dermitius Thadæus in Spongia Bzouiana ad annum 1375. n. 15. Et Lucas Vadingus ad annum 1315. à n. 10. Et vt aliquis obfirmatè

vicari

tricari vellet Gregorij diploma non fuiſſe confictũ; de eius tamen ſubreptione non liceret ambigere; quia articuli eo diplomate damnati, & ab Eymerico recenſiti, non ſunt Raymundi Lulli ſed ab ipſo Eymerico malignè deprauato textu, per additionem, detractionem, interruptionem, truncationem, ſenſus extranei ſubiectionem, diſtorti atque luxati, vt Dermitius loco allegato confirmat.

Franciſcus Petrarcha, rarum ſui æui lumen, per Cyriacos exagitatus eſt, tanquam hæreticus, eo quod Pcëſim calleret. Ita refertur in vita, primo oqerum eius volumini præfixa. Excultiſſimi enim hi Cenſores, præ fidei tuendæ ardore, omnia tuta timentes, Poëtices notitiam inſimularunt hæreſeos. Sic igitur de Perrarcha, habet in vita ipſius Hieſonymus Squarciaficus. *Fuit illa tempeſtate nomen Poëticum ita inuiſum, vt qui ea ſtudia ſequeretur, magum, ſortilegum, & hæreticum eſſe dicerent. Erat tunc hæreticæ prauitatis Inquiſitor, quidam Marcus Picenus de Solipodio oriundus*, Frater Rudis, *& omnium bonarum literarum omnino expers, qui temerario auſu in nonnullos iniicere manus tentauit; & ni prouiſum fuiſſet, maxima hinc oriri videbantur ſcandala. Sed cognita illuſtriorum hominum ſcientia, & fratrum auaritia, quæ à falſo Zelo vera Religionis proueniebat; Solipodius tanquam ſtolidus & bonarum diſciplinarum ignarus, exploſus eſt: non tamen ſine labore ſe purgauit Petrarcha.* Hanc calumnioſam ruditatem, Fratres qui profundius deſipiebant, præ multiplici lectione viſi

sibi sunt bellè fundare in decreto Gelasij Papæ dist. 15. his verbis concepto. *Venerabilis viri Seduly Paschale opus, quod hæreticis versibus descripsit.* Ain? *Hæreticis versibus*? Ita quidem vulgata illius Canonis per annos plurimos lectio, quæ Fratres Cyriacos implanauit. Sed genuina, pro *hæreticis*, legit *heroïcis*. Nam si versus essent hæretici, minimè collaudaret eos Gelasius; quod tamen ibidem facit verbis amplissimis. Itaque cæcutiebat, qui primùs pro *heroïcis* legit *hæreticis*. Quo pacto cæcultasse Adrianum VI. Pontificem, malignè nimiùm scripsit Ioannes Pierius Valerianus, in Apologia pro sacerdotum barbis, agens de alia corruptela in Canonem quendam Cathaginensem inducta circa barbas Clericorum. Sed Adrianus vir perquàm doctus & pius, tametsi Poëtastros parum castos ac pios, (quales plurimi tunc erat,) ditare noluit (& meritò;) tamen Poëtas (vniuersè loquendo,) neque pro impiis neque neque pro hæreticis habuit, vt Fratres fecerunt. Miserrima profectò Poëtarum apud Rupices ac Barbaros conditio. Venit aliquando Apuleius in suspicionem magiæ, argumento inde ducto, quod Poëticam calleret. *Quid ad magica maleficia* (inquit Apologia. 1.) *quod ego pueros Scribonij Locei, amici mei, carmine laudaui? An ideò Magus, quia Poëta? Quis vnquam fando audiuit, tam sinistram suspicionem? tam aptam coniecturam? tam proximum argumentum?* Idem ad criminationem Petrarchæ irrogatam, dixerim *Hæreticus est, quia Poëta.* Sunt enim criminationes affines; sicut

Germanæ

Germanæ ſunt (iudice Tertulliano lib. de præſcript. cap. 48.) Magia & hæreſis. Profundo ignorantiæ nunc diſcuſſo , & æuo nunc excultiore , tetra viri pereruditi & ætate ſua celeberrimi , criminatio per Cyriacos offuſa euanuit.

Thomas Valdenſis, dictus à Martino V. *Eccleſiæ enſis* , Iudicio Andreæ à Vega, fons doctrinæ vberrimus , a quo puros Latices hauſerunt, quotquot deinceps hæreſes ſunt inſectati : à F. Melchiore Cano , & aliis Cyriacis , exagitatus eſt. Canus I I. de locis c. 7. Valdenſem notat iniuriæ erga præſentem Eccleſiam ; quaſi ei negauerit autoritatem definiendi ſuborientes de fide controuerſias , deferens eam autoritatem ſeriei Apoſtolorum ac poſterorum Apoſtolicorum , laicis non excluſis. Ita quidem ex mente Valdenſis, Canus. Et affinia in eo carpit F. Petrus Soto in lectionibus ; addens inſuper , Valdenſem locaſſe Pontificem ſubtus Concilium ; & autoritatem Eccleſiæ; ſtatuiſſe minorem , autoritate ſcripturæ: cui proinde proniùs aſſentiendum ſit quàm Eccleſiæ , de Valdenſis ſententia. Denique F. Dominicus Soto Valdenſem tundit , eo quod negauerit , præſentem Eccleſiam poſſe nouos articulos fidei condere. Nihil horum à Triumuiratu hocce Cyriaco in Valdenſem intortum , tanti viri decora deterit , vt fusè ac validè euincit F. Ioannes Baptiſta Rubeus , ſubiunctis ad Valdenſis elucidationibus. Sed Valdenſis , quia inſignis ſua ętate vir fuit, Cyriacarum Harpiyarum vngues

effugere non debuit.

S. Bernardinus Senensis, vir & sanctissimus & doctissimus; melleæ verò in dicendo facundiæ, delatus est à Cyriacis ad Martinum V. tanquam hæreticus; eo quod nomen *Iesu* radiatum, in tabella proponeret adorandum; & suaderet populo sanctissimum illud nomen ante ostia domorum depingere, malorum auerruncum. Incurrere eum cultum in diuinæ Eucharistiæ adorationem, causabantur Cyriaci; eo quod ea adoratio nominis depicti, eam imaginem cum diuina Encharistia æquaret, vt ipsi quidem criminabantur. Ita intelligitur ex Ænea Syluio l. de viris illustribus; qui subscribente S. Antonino 3. p. histor. titulo 14. c. 5. §. 2. addit Martinum V. vrgentibus Cyriacis & saltem alicuius superstitionis timorem incutientibus; principio prohibuisse vsum inductum à S. Bernardino. Eo tamen postea audito, Martinum V. probasse vsum illum, & reuocasse priorem suam prohibitionem, habetur in Actis S. Bernardini c. 30. Et rectè sanè Martinus, priorem suam sententiam retexuit. Nam nomen *Iesu* esse adorabile, rectè probat Gabriel Vasques 3. p. disput. 108. c. 21. Videsis etiam quæ pro S. Bernardino habent Molanus l. 3. histor. imag. c. 1. Henricus Sedulius in historia Seraphica ad Acta S.Bernardini c. 30. Et quos in Martyrologio Franciscano signauit ad diem 20.Maij F. Arturus à Monasterio.

Alfonsus Tostatus Abulensis Episcopus, stupor mundi, & cuiusuis scibilis scientissimus discussor;

cussor; quia præ multitudine doctissimorum voluminum vt sol fulgebat in templo Dei, Ecclypsim nonnullam visus est subire, interponentibus opacitatem suam Cyriacis, Duce F. Ioanne de Turrecremata tunc in minoribus constituto. Insimulatus est Tostatus variorum errorum. Sed ille; quâ erat doctrinæ vbertate & ingenij vi, *defensorium* emisit, quo aduersariorum conatus infregit, & honorem suum sartum tectum seruauit apud posteros; quamuis tunc temporis, (vt ipse Abulensis in defensorij præfatione testatur,) visus est causa cadere, ob negatam defensionis copiam; quod ipse ad iniquitatem planè summam, & iuri naturæ aduersantem refert; quãuis sit praxis perpetua Cyriacorum. Sanè in prima nominatim conclusione, quæ Cyriacis videbatur corruptissima, vix erat cur tanto astu feruerent, cum ex libello supplici Tastati ad Eugenium IV. subiecto post clausulam primæ partis defensorij, manifestissimum sit Cyriacos tricatos esse circa voces; & salebras in plano quæsisse, vt esset viro doctissimo notando, & denigrando locus,

Ioannes Picus Comes Mirandulanus, ingenij ac doctrinæ æuo suo Miraculum, quod supra ætatem, & præter morem gradus illius hominum, laude reconditæ doctrinæ, etiam Theologicæ, supra quoscunque Fratres micaret; & Romæ inprimis, Cyriacorum regnum literarium sibi arrogantium, luminibus officeret, variis eorum artibus & criminationibus patuit, apud Innocentium VIII. Eóque processit criminationis acritudo, vt

homo ea conditione, iisque natalibus, ſolum vertere & apud Gallos & Allobrogas liberius cœlum captare ſit adactus, vt teſtatur Reuclinus l. 1. de arte Cabaliſtica *pag. mihi* 758. ſic de Pico ſcribens. *Noui ipſum olim, domo exulantem apud Gallos & Allobrogas pulsúmque patria, & fugatum acerrimè ab Inuidis, quadam deteſtabili perſecutione, propter eximia Philoſophica ſtudia ſua, & nobile ingenium. Eſt adeò genus hominum (ait Terentius) qui eſſe primos ſe omnium rerum volunt, nec tamen ſunt. Ex coruò fortè nati, quæ auis vſque ad Coronei annos, (vt eſt in fabulis,) veſtita priùs albis plumis, poſteriùs nigris, colorem indumenti eis præbet; candidi & atri, vnde Fratres* atrati *dicuntur; quippe volucris ea ob impiam delationem ſemper odioſa Phœbo. Hi tunc fuerunt obſtrum, hi Maſtyges, hi Canes tam generi, & tam eruditi Chriſtiani noſtro ſæculo.* Diſſeminati ex huius turbinis impetu rumores, effecere, vt inſignis nebulo Foxus, Ioannem Picum in ſuum Calendarium, cum illius æui hæreticis impudentiſſimè retulerit, atrocis calumniæ reuictus à credito Alano Copo, dialo. 6. c. 27. Benè item pro Pico Bonfrerius in proloquiis ad ſcripturam, Pentateucho præfixis cap. 21. ſect. 2.

Ioannes Capnio aliàs *Reuellinus*, primus Hæbraicæ Linguæ (quam Lutetiæ à Ioanne Lapidano Illuſtri Theologo didicerat,) apud Germanos Profeſſor, Trithemio in Catalogo ſcriptorum Laudatiſſimus; à Cyriacis duce Fratre *Iacobo de Hocſtraten.* Siue *Hogoſtrato*, variè primùm diuexatus eſt, concitatis in eum Fratribus per Ioannem

nem Pfesferthori, Apellam Neophytum, pro librornm omnium Thalmudicorum abolitione ſatagentem. Ei obſiſtens Reuclinus, & eſſe in illo ſtercore gemmas ob quas libri illi cum cautela retineri poſſent, demonſtrans; incurrit in odium Cyriacorum, qui barbarie, ignorantia & inuidia ſtimulantibus, (ait Euleutherius Bizenus,) multiplicatis intra & extra Germaniam calumniis, & ſcriptis Reuclini, non ſecus ac perditiſſimi ſycophantæ omni fœda nota inuſtis, miſerrimè hominem diuexarunt; donec Cæſare & variis Magnatibus excitatis, tantum lumen literarum, extinctione eſt prohibitum. Quod longo carmine Epico, cui titulus *Triumphus Capnioni:*, deſcripſit Eleutherius Bizenus, de artibus & malignitate Cyriacorum in doctos, addenſans pleraque. Additio ſecunda ad librum Trithemij de ſcriptoribus, habet, Petrum Galatinum Ordinis Minorum, opus ſuum *de Arcanis* idcirco emiſiſſe, vt conſtaret, quàm inanis eſſet excitata iu Reuclinum tempeſtas; nec dubitaretur, poſſe cum Hæbraicarum literum cognitione, & prudenti Talmadicorum librorum verſatione, profeſſionem fidei catholicæ cohærere, quod negabat Hogoſtratus Cyriacus.

S. Ignatius Loyola in primo pietatis tyrocinio, rudis in ſpeciem rerum Theologicarum, exarauerat aureolum libellum *Spiritualium exercitiorum.* Sed Vnctio eum docuerat de omnibus. Itaque vt eſt apud Maffieum, c. 17. vitæ Sancti viri, in Salmanticenſe S. Stephani cœnobium, adhuc

ſæculari pro Chriſto pauper, per ſpeciem prandij allectus; poſt prandium à Priore variis circa eum librum percunctationibus agitatus; quamuis nihil niſi pium & ſanum reſpondiſſet, arrogata autoritate, tentus per triduum eſt; nec dimiſſus niſi vt ad publicum carcerem, implanato per Fratres, Epiſcopi Vicario abduceretur. A Vicario, adhibiti ad eum libellum recognoſcendum plures docti & graues Cenſores, nihil in illo niſi ſanctum ac nitens deprehenderunt. Neque tamen Fratrum in eum librum intemperiæ ita ſunt ſedatæ, vt non recruduerint: vnde poſtulatione Franciſci Borgiæ, tunc Gandiæ Ducis, Paulus 3. auditis Cenſoribus librum exercitiorum ab Ignatio conſcriptum, tanquam omni ex parte ſanum & pium, autoritate Apoſtolica approbauit. De eo libello, per ipſam Deiparam commendato, ſummáque eius inter Aſceticas ſcriptiones præcellentia, videndi Philippus Alegambe in fronte Bibliothecæ Societatis I. Nicolaus Orlandinus l. 13. hiſtor. ſociet. à n. 33. & Daniel Bartoli *in Ignatio*. Inuentus tamen eſt, qui eum librum autoritate Apoſtolica approbatum, & tot doctiſſimorum hominum ſuffragiis communitum, non allatraret tantúm, ſed etiam Canino rictu morderet, *tanquam continentem multa, temerariè effutita; non pauca quæ piæ ac Catholicæ aures reſpuerent; quædam etiam perſpicuè hæretica.* Cenſura hæc fuit F. Melchioris Cani, qui multis ſugillationibus margini illitis, librum de honeſtauit. Eas ſugillationes cum Mancius Profeſſor Complutenſis, vrgente

gente Ioanne Siliceo in Ignatium & suos malè affecto legisset; quærenti eidem Siliceo, ecquid de libro videretur; respondit, omnia in eo esse sancta & pura, præter Cani sugillationes; quas solas sordere, & expungendas esse, pronunciauit.

Ioannes Ludouicus Viues, Philippi secūdi Hispaniarū Regis quondam pręceptor, magno vir ingenio, eóque amęno; nocatus est vrgentibus & Cyriacis, quia de Fratre Thoma Valois, & Nicolao Triu & F. Iacobo de Passauant minùs honorificè locutus fuerat, in præfatione ad suos Commentarios in libros Diui Augustini de Ciuitate Dei. Scripserant enim tres hi Cyriaci in eosdem Diui Augustini libros Commentarium, supra quàm dici potest in sulsum; atque præ Ignorantiis quibus scatet ridiculosissimum. Et cum contigisset, Ludouicum Viuem ad idem opus illustrandum se accingere, resciuere hoc nonnulli Cyriacorum; & deridentes Ludouici laborem, tanquam qui actum ageret, eo quod tres illi fratres ad miraculum erudi, tèdexrrè, exactè, fœliciter, & ita vt nihil supra, in illud opus scripsissent, infœliciter cessurum n quam in illud opus operam sunt hariolati; ídque vt Viues resciret, curarunt. Accepto Viues eo nuncio trium illorum Fratrum ineptias, ignorantias ac (si simpliciter dicendum est,) asinitates, ingenuè ac nitidè aperuit; non quidem colligens accuratè omnia; sed tamen attingens quædam illius generis notabilia. Hoc illi reputatum est, non ad iustitiam (vt verè erat im-

putandum,) ſed ad grande piacculum. Itaque tota præfatio cuius titulus erat, *de veteribus interpretibus huius operis*, recisa eſt & libitinæ addicta.

Reliquum verò opus, iuſſum caſtrari. Scio alia quædam in ea præfatione reprehendi, & ob quæ præterea admotum eſſe cultrum cauſati ſunt Fratres; Nempe quod Eraſmi ſe amicum profeſſus ibi, ſit Viues; & quod eidem laudes nonnullos panxerit. Hoc tamen ad reciſionem præfationis non potuit ſufficiens videri: Nam S. Leo, ſe profeſſus eſt Eutycheti beneuolum; eúmque collaudauit. Videſis Facundum l. 7. c. 3. Zozimus Papa fouit aliquando ac collaudauit Pelagium ac Cæleſtium, nondum tunc compertos hæreticos. S. Paulinus Epiſtola 1. & alia ad S. Hieronymum exarata, collaudauit Vigilantium. Ipſe S. Hieronymus, tantus poſtea Vigilantij aduerſarius, eum valdè celebrauit Epiſtola 13. extrema. S. Maximus apud Photium Cod. 194. Pyrrhum poſtea detectum Hæreticum, laudibus extulit. Quid igitur mirum, Viuem laudaſſe Eraſmum, qui nunquam ſe geſſit pro apertè hæretico, & in ea barbarie morum ac doctrinæ quæ tunc orbem occupabat, habebatur celeberrimus? Ipſi Romani Pontifices, Leo X. & Paulus III. datis ad Eraſmum literis, gratias agentes pro dicata ipſis Paraphraſi in Nouum teſtamentum, quæ multo morboſior videri poterat quàm Commentarius Viuis in Auguſtinum; adeò effuſi ſunt in Eraſmi laudes, vt præ his Pontificibus, Viues ſiluiſſe de Eraſmo videri poſſit. Quid ad hæc effetati in Viuem Cyriaci,

prætextu

prætextu laudati Eraſmi? Cætera ob quæ Viues in hoc Commentario notatus eſt, proſtántque apud Poſſeuinum in Sacro apparatu V. *Aurelius Auguſtinus* non fuiſſent expeditu aut expolitu difficilia, niſi Fratres commemoratione inſulſitatum & ignorantiarum in ſociis à Viue obſeruatarum, cenſuiſſent eum vſquequaque inexcuſabilem. Quæ verò iſta agendi ratio eſt? Vt Fratrum Supinitates lateant, diſpareat Viues? Vnum aut alterum illarum inſulſitatum ſpecimen multiceps, retuli ſupra diatriba V. Sunt autem adeò inſipidæ, vt nullo quantumuis accumulato pipere adhibito, defatuari queant. Mihi facile eſſet, è Commentario illo Trium Fratrum, nunc quidem infælicitate ſua, vel Fratrum de tot ſtultilogiis erubeſcentium ſtudio, ægerrimè in manus peritorum veniente, decerpere iuſtum volumen ineptiarum atque gerrarum omnis generis, intactis iis paucis, quas attigiſſe carò ſtetit Ludouico Viuesjo. Nam humanitate viri doctiſſimi in eum Commentarium incidi; & eundem per otium percurrens, hæſi non ſemel, & obſtupui ad tantas ſupinitates quibus ſipario obducendis, Viues Eunuchizandus fuit. Sed quod tam malè collatæ operæ in euoluenda tam miſera Fratrum lucubratione pigeat ac tædeat, abſiſto pluribus;

Leonardus Leſſius rarum æui ſui Sydus, Doctor ſoliditate & Chriſtallina pelluciditate celeberrimus; in Vniuerſali per Europam applauſu, non euaſit Cyriacorum, dentes. Quod enim adamantinas prædefinitiones æternas actuum om-

nium humanorum, ex mera Dei voluntate, inconsulto quomodocunque homine, cusas, non probaret; & ferreas prædeterminationes, tactæ diuinitus hominis voluntati ineluctabiles, non admitteret; Pelagianismi notatus est; & vrgentibus Cyriacis, peregrinitatis Doctrinæ, ac periculosæ nouitatis damnatus. Adeò enim inoleuerat apud Cyriacos prædeterminatio Physica voluntatis, vt quisquis aduersùs eam mutire auderet, compertus fuliginis Pelagianæ pronunciaretur. Igitur quod Lessius, traditiones Cyriacorum de Deo ad quæuis opera, (etiam scelera,) prædeterminante reiiceret, & gratiæ efficacis tactum, si homo vellet, abiici posse doceret; graui censura, agentibus Cyriacis, pro Humanæ libertatis deuinctione sollicitissimis perculsus est; etiam priusquàm Molinæ discors concordia prodiret, & tot Decumanis, turbinibúsque Bannesianis, in Hispania impeteretur. Præludia ad Lessij librum de gratia, postea cusum, malè recisa ex editione Parisiensi, anni 1626. exortum & sedationem motuum illorum in Lessium, explicatè proponunt. Et videri item potest libellus de eiusdem Lessij vita & moribus c. 5. vnde liquet, non alia ex causa inferbuisse tot motus in Lessium, quàm quia Cyriacam fatalitatem respuebat; nec assurgebat Banni, & gregalibus, libertatem humanam in extricabiliter implicantibus immissione nexuum voluntati inexpedibilium, & (vt Synodus Batauica Dordracena barbarè dixit) *irresistibilium*; ita vt homo quamuis independenter à sua voluntate

voluntate contactus; tamen ex quo contactus est, non possit non præstare quod fert tactus ille; sed consensum elicere adigatur. Quod ἄρρητον Mysterium Cortinæ Bannesianæ; pro quo retinendo ac tutando Gyriaca Phalans vniuersa, vel si libertatis expeditæ periculum adeundum sit; ad extremum vsque spiritum certare fixum habet. Neganti autem Lessio ac similibus, se id posse intelligere; inconciliabile enim humano intellectui videri, exsolutum manere, & ad vtramque partem vertibile, si astrictio ad vnam partem facta diuinitus, nec ab homine impedibilis aut amouibilis inferatur; Reposuit alto cum supercilio Bannes, *si non intelligunt, credant.* Hac de causa, agentibus & implacabiliter frementibus Bannesij partiariis, Lessius damnatus est: & illa item eius doctrina in capite libri nigro Theta deformata, qua dixerat, *Deum omnibus hominibus sufficientia ad salutem media prouidisse.* Conclamatum est à Cyriacis in eam Lessij Doctrinam. Sed Sixtus V. tunc ad Ecclesiæ clauum sedens, sanam pronunciauit: & vt à se quondam docendo probatam amplexus est, vetuitque improbari. Hinc ille Cyriacorum in Lessium stomachus; quem quia in ipsum effundere non potuerunt, iteratis Romanis iudiciis repressi, in eius demortui imaginem denique profuderunt. Nam Lessij imaginem lenibus Typis expressam, libello de Lessij vita præfixam, quod circum appicti essent, de more vbiuis recepto, Angeli, tanquam Apotheosim Lessij præferentem; abolere omni studio sategerunt. Sic panthera ferocissimum

mum animal, implacabili hominis odio æſtuans, cum in perſonam effundere iras prohibetur, oblatam eius imaginem lacerat: antitypa Diaboli (ait S. Baſilius homilia in Lacizis) qui quod in Deum furere nequeat, hominem eius imaginem, rabiendo perſequitur, ac ſi queat, diſcerpit.

Ioannes Ferus Ord. Minorum, ſcriptor & Concionator in Germania Nobilis; à Dominico Soto Cyriaco, tanquam multiplici ſcabie turpis, eſt dehoneſtatus. Sed eum Michaël Medina Ordin. Minorum, accuratè purgauit; demonſtrans quæ in eo morboſa videbantur, potuiſſe non incommodè ab errore liberari; nec fuiſſe cur viro optimo, & nauo diuini pabuli chironomo, dedecus à quo maximè aberat, per Cyriacos affricaretur.

Ludouicus Molina, Theologus in paucis excellens, apud F. Dominicum Bannem, & reliquos Cyriacos, grauiter offendit, quod nihil moratus Cyriacas traditiones Seniorum, de auxiliis ineluctabiliter mouentibus, (quæ quomodo cum vertibilitate humanæ voluntatis conciliari poſſint, arduum eſt intelligere;) viam excogitaſſet, & expeditam & ſolidam, efficacitatis auxiliorum cum iuribus libertatis concordandæ, illuſtrata & ad illud negotium adhibita, diuina ſcientia futurorum ſub conditione; cuius ſcientiæ interuentu, & diuinæ prouidentiæ erga electos infallibilitas ac certitudo; & humanæ libertatis diuinis auxiliis tactæ exſolutio, percommodè aperitur. Itaque Bannes, impar congreſſus Achilli,

Achilli, pro domesticarum traditionum conseruatione Molinam adorsus, & tanquam primum constanter eatenus retentæ doctrinæ eradicatorem, incusans; egit omnibus studiis, vt damnaretur. Similiter & omnes trans Pyreneos & Alpes, Cyriaci fecerunt; & omnibus artibus ac dolis annisi sunt, vt scripta Molinæ (aliqua saltem ex parte,) notarentur; sed semper frustra. Vt enim rectè dixit Syluester Maurolycus l. 5. Oceani Religionũ *Ludouici Molinæ eruditus de auxiliis partus, positus in fornace examinis Pontificij, & sæpius igne probatus, deprahensum est aurum omnibus numeris purgatissimum.* Iactatæ quidem sunt Bullæ Clementis VIII. & Pauli V. in Molinæ doctrinam, ex quibusdam Francisci Peñnę Schediis. Sed recens decretum Romanæ Inquisitionis, approbante Pontifice nuper vulgatum, declarauit nihil vnquam à Pontificibus contra Molinæ doctrinam esse constitutum, & Bullas quæ prodiisse iactabantur, partus fuisse malignitatis æmulorum. Quod verò Molinæ assertio de repudiabilitate gratiæ efficacis, insimulata ab ijsdem æmulis fuerat Semipelagianæ Hæreseos, deinceps non iactabitur. Nam Innocentius X. ex Sedis Apostolicæ Specula, notauit hæreseos, dicere Semipelagianorum errorem in ea gratiæ efficacis repudiabilitate situm fuisse: cum potiùs assertio eluctabilitatis auxiliorum efficacium, sit dogma Catholicum, traditum in Concilio Tridentino sess. 6. can. 4. quod Concilium, nemo nisi insanus, dixerit approbasse Semipelagianam doctrinam.

Et

Et quamuis excogitatis voluntariè ſenſibus compoſitis, tentata ſit eluſio illius Canonis, à Cyriacis; æquè ac F. Nolanus per ſenſus ſubuentaneos in ſuo cerebro natos, tentauit illudere Innocentio X. tamen Canon Concilij ad eo clarus eſt ac planus,vt fruſtra captentur ad eum declinãdum offuciæ & ſalebræ.Quod item ſecurus dico de Innocentij decreto, vt benè agnouit Mater Academiarum, damnans ſenſus Chymæricos affictos conſtitutioni Innocentij. Quare vt in Molina ſiſtam, deinceps præcluditur perfugiũ miſerorum, ſolatium ſibi quærentium à iactata clancularia Molinæ per Pontifices damnatione. Hoc audiant Ianſeniani & Cyriaci eorum Collactanei, F.Nolanus, F. Reginaldus, & Dux Gregis ipſe caper, F. Ioannes Baptiſta *de Marinis*, qui & ſuos Lutetiæ ad ſtandum pro Ianſenio fortibus literis impulit, & Romæ aggreſſus, Pontificem à damnando Ianſenio auertere, capitilauium ex Palatino lixiuio, retulit, nihilque præterea. Omnes iſtos tangit ea depulſio probri, Ludouico Molinæ hactenus impacti, quia communis eorum crocitatus hucuſque fuit, Molinam eſſe Semipelagianum, quia efficacis gretiæ repudiabilitatem admittit.

Robertus Bellarminus, viuum ſapientiæ ac virtutis ſimulachrum, abſens in Gallia Legati Pontificij Henrici Caëtani aſſecla, per Cyriacos inſimulatus eſt erroris, ob negatam temporalem Pontificis poteſtatem directam ſuper Orbem vniuerſum; & idcirco eius Tomus. 1. relatus eſt in

Indicem

Indicem librorum vetitæ lectionis, vt narrat in eius vita Iacobus Fuligatius. Quanquam mox defuncto Sixto V. cui Cyriaci imposuerant, sacrum Collegium, latum aduersùs Bellarmini lucubrationem decretum abrogauit; & dehonestatio hominis erga Ecclesiã beneficẽtissimi, in caput criminatorum retorta est. Eidem Bellarmino, F. Dominicus Grauina, negotium facessere adorsus, eo quod in opere de gemitu columbæ, scripsisset fontem vnum lachrymarum, esse aliquorum Religiosorum cœtuum laxatam disciplinam; eo rem deduxit, vt perparum abfuerit, quin vir tantæ in Dei Ecclesia Eminentiæ, tótque eximiis pro fide Catholica lucubrationibus illustrissimus; agente vno Fraterculo, ipsomet Romæ in purpura pridem fulgente annis ac meritis graui, in columna infami, cum impiis, hæreticis, obscœnis, Atheis, scriptoribus prostaret. Sed Deus innocentiæ tutor ac vindex, suscitauit spiritum Francisci Sfortiæ, Cardinalis *Castiferrei*, qui de tanta indignitate questus, nec leuia illi Fraterculo comminatus, si libri adeò innoxij proscriptio euinceretur, effecit, vt absisterent timorẽ pœnæ, quos non refrænabat reuerentia iustitiæ. Et sanè Ludouicus Blosius qui se *Dacrianum* dixit, siue *lacrymantem*, ob salem suæ Religionis infatuatum libello integro, & in præfatione ad Sacellum animæ, contestatus est, hanc esse dignam sanguineis lachrymis materiam; eodem iure quo Bellarminus (id est nullo) fuisset dehonestandus: vt etiam Trithemius pro libro Penthico, & Ioannes à

Boſco pro Threnis ſui Benedictini cœtus, variis locis conuulſi.

Franciſcus Suares, Theologiæ iubar eximium, quo clariùs micabat, vehementiùs Cyriacorum Inuidia flagrauit. Aggreſſi ſunt aliquando eius Tomum ſecundum in tertiam partem, vbi admittit, (ſaltem vt probabile,) Beatam Virginem ſuppeditaſſe omnem concurſum & actiuum & paſſiuum, quem vera mater ad fœtus generationem ſubminiſtrat. Hoc iuxta Cyriacos, in Suareſio reprobum, diſſimularunt in Caietano 3. p. q. 31. artic. 2. & nuper idem diſertè docuit Paulinus Zacchia, Medicus Romanus egregiè doctus. Feliciùs ceſſit Cyriacis, tricatio circa abſolutionem moribundi, qui ſacerdotem ad confitendum expetiit; & doloris peccatorum ſigna externa dedit; ſed ſacerdote ſeriùs adueniente, amittit ſenſuum vſum, ante iudicij abſolutionem. Hunc (vt ſupra attigi,) S. Leo, & Concil. 4. Carthaginenſe, decernunt abſoluendum eſſe à ſacerdote, vbi aduenerit, & ſtatum ægri ab idoneis teſtibus didicerit. Fratres Pontificem ferè impegerant in foueam, vt contrariam Soti & Cani abſurditatem autoritate Sedis Apoſtolicę firmarēt. Sed Deus qui Eccleſiæ ſuæ ſemper adeſt, prouidit, vt Pontificium decretum verbis conciperetur, quibus ſenſus legitimus ſubeſſet, cum perpetua Eccleſiæ praxi probè cohærens. Quem ſenſum Pontificij decreti, Suares per ea tempora Tomum quartum in 3. partem quo de pœnitentia diſputatur, prælo ſubiiciens, egregiè aperuit, dignus ob id ſtu-

dium

dium Ciuica corona. At Cyriaci, magnos apud Clementem tunc superstitem conciuere rumores, aduersùs Suaresium; quod ausus esset Pontificis decreto aliũ subiicere sensum, quàm erroneum illum quem ipsi subiecerant, fulciendæ suorum exerrationi; quàm postmodum Paulus V. Clementi suffectus, ab Ecclesia exulare voluit, edito & ex cathedra probato, Rituali Romano, quo doctrina Suaresij iuxta antiquum Ecclesiæ morem est comprobata. Vt mirum sit, post Paulum V. non modò Petrum Fay atque Coquetium Cyriacos, doctrinæ illius impugnationi institisse, sed etiam quendam causam Societatis Iesu, agentem, admisisse, eam Suaresij doctrinam, à Societate Iesu reiici, nec posse admitti: Cum tamen certum sit, aliud dici non posse, quàm quod Suares dixit. Esto, (quod F. Ludouicus Caspensis è Capucinorum familia benè notauit;) Paulus V. saluam voluerit totam Suaresij doctrinam, erasa duntaxat Clementis mentione, vt periculum labendi, in quod Clementem inducere Fratres tentarant, posteros lateret; tametsi prouidente Deo, & suum Vicarium infallibili assistentia dirigente, verbis quibus Clemens decretum concepit, sensus idoneus substratus est, quem Suares aperuit; à Fratrum quidem Intento alienum, veritati tamen, & S. Leonis, ac Veterum Conciliorum sensui exquisitè conformem. Sategisse Fratres liquet, vt per Clementem, antiqua decreta ad stabilienda domestica placita conuellerentur. Hoc premi voluit Paulus V. & è Suaresij libro expungi, incolumi

eius vniuersa doctrina ; Quod in Clementis potius ac Fratrum dehonestamentum cessit, vt per se liquet. Eidem Suaresio, F. Franciscus Combefis, insultat, tanquam oscitanter, aut etiam mendaciter dixerit, iuxta D. Thomam, & omnes Theologos, veritatem coniugij B. Mariæ cum Iosepho, ad fidem pertinere. At hoc non satis inconsultò, (vt alia pleraque,) à Combefisio factum, affirmare licet, cum Theologi omnes (ipso affirmante Combefisio,) agnoscant, ita ex scripturis liquidò haberi. Vbi ergo pudendum (vt garrit Combefisiuus,) Suaresij μορμολικεῖον? Num quod liquidò ex scripturis habetur, dici nequit esse de fide?

Ferdinandus Mascarenhas, vir natalibus, sapientia, & supremi in Lusitania de fide Quæsitoris munere clarissimus, à Fratribus tanquam reus Maiestatis Cyriacæ, traductus est; ob notatam Cabezudi petulcitatem, & reiectas admantinas prædeterminationes Bannesianas. Itaque non creta sed carbone notatus est, eiúsque aureæ de auxiliis disputationes, vnicum post naufragium eruditissimarum in 1. 2. lucubtationum tanti ingenij specimen, vbi potentia Fratrum viguit, suppressum est; non tamen cis Alpes, & trans Pyreneos, vbi ranæ Cyriacorum non coaxant.

MartinusDelrio, autor fuit disquisitionũ magicarum, operis omnigena literatura refertissimi, quod Ioan. Iordanus l. de proba stigmatica c. 2. & Petrus Ostreman l. de stigmatismo effusè laudant; Dæmones verò in sagarum conuenticulis (eodèm Iordano referente,) proscindunt. Huic autori, honori s

honoris periculum creare studuit F. Thomas Maluenda, in additione *ad pag. 319.* editionis primæ, operis de Antichristo; suggerens, Delrium magica impugnare quidem; at referre tamen; atque adeò docere; proindéque opus illud supprimendum esse. Sed Delrius in depulsione Apologetica posterioribus plerisque editionibus præfixa, contestatus est, se absque noxa retulisse, quæcunque magica retulit; iis truncatis quæ esse possent pro veneno. Itaque repulso Maluenda, Delrius mansit intactus; & vt in simili dixit S. Hieronymus Epistola 8. *liber mansit, homines præterierunt.* Imo ipsa Maluendæ calumniosa suggestio, è postrema editione, cultro Sodalium de ea erubescentium, resecta est, incolumi ac integro perseuerante Delrij opere; aduersùs quod eodem artificioso prætextu acturum se putabat F. Maluenda, quo Inconsulti quidam Hoplothecam Bellarminianam appetiuere; dicentes adduci quidem à Bellarmino argumenta hæreticorum vt refellantur; sed tamen adduci, & improuidos posse eorum lectione, irreriri. Qua securi æquè exscinderentur scriptiones S. Augustini contra Faustum, Cresconium, Petilianum, ac Iulianum; itémque scriptio S. Cyrilli contra Apostatam; quia omnibus his scriptionibus, lucubratio hæretica vel pagana inseritur, subiecta confutatione.

Philibertus Marchinus, scripsit opus luculentum cui titulum fecit *bellum diuinum*, in quo omnes quæstiones quæ circa pestem à Theologo agitari possunt, & quicquid ad praxes curationis,

illius diuinæ in homines plagæ, adhibendas pertinent, excutitur valdè accuratè & solidè. Idem scripsit de Sacramento Ordinis, pleniùs quàm vllus ante ipsum. Verùm Cyriacos irritauit Marchinus, quia voluit approbare doctrinam Theophili Raynaudi (de quo postea,) de martyrio eorum qui ex charitate inseruiunt ægris, & in eo ministerio mortem obeunt; quam doctrinam Cyriaci propter Raynaudum, qui eam (vt ipsi volunt,) inuexit, exosam cum ipso habent. Non potuit Marchinus vllis per Cyriacos admotis machinis ab eo sensu diuelli. Itaque primùm liber ille *de bello diuino*, curantibus Cyriacis proscriptus est,& carbone notatus; cùm tamen omnium Doctorum Iudicio, sit liber bonus, & in suo genere optimus, grata doctrinæ varietate pascens lectorem, & in tempore necessitatis peropportunus. Sed hanc necessitatem non multum attendunt Cyriaci; nec volunt librum sibi esse vsui in illa tempore. Nam proximè superioribus annis, grassante in tot Prouinciis pestilentia, multi passim auditi sunt FF. Minores,Capucini præsertim ac Recollecti,in eo pio officio defuncti; multi item Iesuitæ, & aliquorum aliorum ordinum: Cyriacorum vix vlli. Itaque non est mirum si librum tempore pestis necessarium nauis Dei administris, non curarunt retineri. Deinde ad cumulum vindictæ, librum quoque Marchini *de ordine*, voluerunt proscribi; tantùm quia autor secutus est vnam sententiam circa extremam Vnctionem, cuius praxis approbatur in publico Rituali Archiepiscopatus Merchliniensis;

chlinienſis;& in rituali Epiſcopatus Ruremundenſis,ac in Geneuenſi per hominem Dei Franciſcum de Sales,cōcinnato;& à duabus Belgij vniuerſitatibus, Louanenſi ac Duacēſi,admittitur vt legitima. Sed illę Academię quāuis refertę viris Doctiſſimis, neſciuerunt, Cyriacos eam ſententiam in Marchino reprobaturos, propter quadrigas Aminadab. Iacobus Marchantius in Candelabro myſtico tract. 5. lect. 3. refert Nuncium Apoſtolicum ſcripto publico idem approbaſſe. Et ipſe cum Heſſelio & Molano, eidem aſſertioni ſubſcribit. Ei autem nemo obſtrepit, quia non intereſt Cyriacorum.

Aloyſius Nouarinus Clericus Regularis, à Fratribus appetitus eſt pro vno verbulo, cui optimus ſenſus ſubiici poterat. Sed F. Baptiſta Marinus incentor rumoris, ad omnia obſurduit. Itaque vir bonus, & Eccleſiaſticæ Bibliothecæ nauus locupletator, cum impiis, & ſceleratis ſcriptoribus reputatus eſt, nec aliquid ad eum turbini marino ſubducendum valuere, tam multæ ſcriptiones ab eo emiſſæ, Catholicè ſemper ac piè. Nimirum qui in *Vmbra* ſua *Virginea*, Conceptionem Deiparæ immaculatam; & à peccato originis ac etiam à peccati debito immunem aſtruxerat ſtudioſiſſimè, non poterat aliud à Fratribus expectare, quàm eam reactionem, quæ ſola ad manum eſt Fratribus Cyriacis, cum aliqua ex parte vrgentur. Quia enim non valent argumentis in ſe intortis obſiſtere, & legitimè reſpondere; in illudmet, vel in aliquod aliud infeſti autoris opus, vertunt

iras ; & proſcriptionem operis, autori pro recruciatione reponunt. At tu optime Nouarine, (nam quaſi viuentem alloquor,) Matri ſanctiſſimæ in Conceptionis cauſa faueras ; ſeriùs itaque aut ocyùs, ſentire debuiſti auerſos ictus Cyriacorum, quales Ioabi in Amaſan. Quare occino tibi illud Poëticum.

Sus dederat pœnas ; exemplo territus huius,
Palmite debueras abſtinuiſſe caper.

Vincentio Carrafæ, idem meritò occinuerim; quem ſub perſona *Ludouici Syderei* latentem, propugnata ſtrenuè Conceptio immaculata, F. Baptiſtæ Marini furori obiecit, propter nugas obiectionum ; verè nugas, ſed malignitatis refertas atque veneni. Nempe manebat alta mente repoſtum. fœdus Vincentij, cum Ioanne de Neapoli initum, pro tuenda Conceptione immaculata, contra clancularias piæ ſententiæ ſuffoſſiones, per illum crine rubrum. Qui etiam dolorem ſuum de damnato Ianſenio, & aliis prædeterminationis recifis, lenire voluit, ea apicis Ieſuitarum (vt ille vocabat,) deiectione. Sed quas dixi nugas, viri optimi criminationi prætextas? Audiant Cenſores Marino lenocinati, & erubeſcant. Audiant quos hæc malignitas non attigit, & de ea ſuccenſeant. Nugas ergo dixi, damnare Ludouicum Sydereum, quia dixit B. Virginem in templo cibatam eſſe cæleſti nectare per Angelos. II. quia gratiam Deiparæ, iam à primo vitæ eius momento, dixit fuiſſe ſuperiorem gratia purarum quarumuis creaturarum. 3, quia citauit S. Bernardinum.

num Virgini tribuentem nomen *Deæ*. Non dicam, O Censorum supinitas! ô Cauillationes argutatorum? Sed dicam, ô cæca malitia Cyriacorum, talia vocantium in inuidiam in viro optimo, quæ alibi innoxia habent, neque sugillant, imo adscriptione sua firmant.

Igitur quod primum culpatur, ridiculè in hoc tantùm scriptore culpatur. An enim adeò ignorantes sunt Romani Cyriaci, & quos subornant Censores, vt nesciant, eam assertionem esse grauissimorum Patrum, & scriptorum recentiorum plurimorum, queis nemo idcirco obstrepuit? Ita sanè S. Germanus orat. de Virg. præsent. Andreas Cretens. orat. de dormit. Deiparæ. Georgius Nicom. orat. de oblat. Virg. (ad quã orationem Combefisius Dominicanus ait omnes alios consentire.) Cedrenus in compendio histor. Isidorus Thessalon. orat. de præsent. S. Bonauentura in Meditationibus vitæ Christi cap. 3. Ex nuperis, idem habent Ioannes Maria Zamorus l. 3. de eminentissi. Deipatæ perfect. c. 6. à num. 5. Castro in histor. Deiparæ c. 3. Lancilotus in viticula Mariana Pampino 6. Nouatus de eminentia B. M. Virginis tomo 1. c. 5. Coluenerius in Kalendario B. Virginis ad 21. Nouemb. n. 9. Benzonius in Psalm. 86. c. 22. & c. 40. tradit. 9. Canisius l. 1. de Deipara c. 13. Hippolytus Maraccius ad orat. 1. & 2. S. Germani de præsent. Georgius Schrotelius ad eum titulum Litaniarum, *Ianua Cœli* Morales l. 1. in Matth. tract. 19. num 20. Et videtur annuere Suares Tomo 2. 3. p. d. 7. *intio.* Pi-

credi posse, ait Vasques 3. p. d. 121. num. 126. Si damnandus propterea fuit Lud. Sydereus quia hoc dixit, æquè damnandi erant omnes isti. Vel ergo F. Caput cucurbitæ, eiúsque incentor F. Ioannes Baptista de Marinis, autores damnationis Syderei, sciebant tot & tantos viros eadem dixisse, vel nesciebant. Si nesciebant, valdè ignorantes sunt. Si sciebant, qua fronte potuerunt illud damnare in hoc vno, quod in tot aliis dissimulant?

Quod secundò culpabatur, purum reuera est, & traditum ab omnino multis, qui ita acceperunt illud Psal. 86. ad Deiparam aptatum *fundamenta eius in montibus sanctis*. Sic Benzonius Episcopus Lauretanus in opere Romæ cuso & approbato, exponens illum Psalmum; Iacobus Marchantius lib. 2. Horti Pastorum tract. 4. lect. 3. Spinellus in opere de Throno Dei c. 4. à num. 3. adducens alios. Nec non Suares t. 2. 3. p. d. 4. sect. 1. & ferè recentiores. Et quamuis nemo id explicatè dixisset, quis tamen nisi hostis conceptionis immaculatæ, poteit inficiari, eam assertionem esse piam atque probabilem, cum abyssus gratiæ & immensitas, quam Patres & DD. absque temporis limitatione atque adeò ab initio, agnoscunt in Deipara, (nominatímque Damascenus orat. 2. de assumpt. & orat. 1. de natiuit. Anselmus de excellentia B. V. c. 8. Epiphanius orat. de Deipara, Bounauentura in speculo Virginis lect. 5.) eam assertionem satis insinuent? Denique quisquis hoc decus B. Virginis reprobare volet,

let, monſtret, hoc decus excedere dignitatem Matris Dei. At hoc nunquam monſtrabit. Igitur damnatio vana fuit atque malignè curata.

Culpabatur 3. quod Sydereus allegaſſet S. Bernardinum, dantem Deiparæ nomen *Dea*. At ſi is qui allegauit in eam rem S. Bernardinum, noxius eſt, multò magis noxius fuerit ipſe S.Bernardinus; qui proinde damnari primo loco debuit. Deinde Romæ, approbante P. Vincentio Candido M.S.P. cuſus eſt eodem tempore, P. Hyppoliti Maraccij ex Congregatione Matris Dei, commentarius ad orationes Iſidori Theſſalonicenſis, in quo circa eam quæ eſt de Præſentat. B. V. num. 8. per decem integras paginas, refellitur Theophilus Raymandus, quia in nomenclatore Mariano, dixerat, B. Virginem non eſſe vocandam *Deam*, & pro appellatione *Dea* tributa B. Virgini allegantur à commentatore illo Albertus Magnus, & S. Antoninus, ac Nicolaus Richardius, omnes Ordinis Prædicat. Prætereáque Nazianzenus (veriùs Apollinaris) in Tragædia *Christus patiens*. S. Bonauentura, S. Bernardinus, Ioannes Mauburnus, Ludouicus Bloſius, Petrus Caniſius, Ioannes Carthagena, Ioannes Baptiſta Nouatus, & præter alios multos Iuſtinus Michouienſis, qui non obiter, ſed plenè id confirmat. Nemini iſtorum mota eſt lis ob hanc cauſam. In ſolo Ludouico Sydereo, hoc fuit damnandum. An quia Generalis fuit, Ordinis in quem liuet gens Cyriaca? An quia Sydereus, fœdus Iniit pro conceptione imma

immaculata, cum Ioanne de Neapoli? Explicet se F. Caput Cucurbitæ, & eius in Sydereum flaturarius F. Baptista de Marinis.

Ioannes Rho, Christianæ facundiæ & omnigenæ literaturæ vbertate laudatissimus, Societatem Iesu Matrem suam, & parentem Ignatium, à Constantini Caëtani Semiuesani Scriptoris, & ab ipso suo Ordine eo in opere, decreto publico exautorati; necnon à Castaldi morsibus duplici lucubratione vindicarat. F. Ioannes Baptista de Marinis, qui tunc Marinus erat, & rotam Congregationis Indicis agebat, quia erat in ære Augustini de Bellis, bipedum omnium artificiosissimi, & Castaldo coniunctissimi, vt Ioannes Rho de Castaldo impugnato pœnas daret, opus contra Castaldum dimisit intactum; opus autem eiusdem Rho, contra Caëtanum curauit damnadum, vt saltem eo indirecto modo, Castaldus dolorem suum leniret, aduersario dehonestato. Micat sanè hac in re artificium Fratrum. Nam liber Ioannis Rho contra Caëtanum, & simul cum libro Caetani per Ioannem impugnato, suppressus est, agente Marino per Bellum stimulato. Quanquam vt Caëtani famæ vtcunque consuli videretur, actum cum eo est perinde atque cum Morione. Programma enim damnationis, præferebat, Caëtanum illud opus non agnoscere suum; quod tamen ipse tunc superstes constanter asserebat. Ioannes verò Rho qui directè impetebatur in Castaldi & Belli gratiam, non est ea laruata galea munitus. De opere autem Ioannis Rho contra Castaldum altum

silentium

ſilentium fuit. (En hîc Marinianæ & Bellianæ artis inſignem Stropham :) quia ſi liber Ioannis Rho aduersùs Caſtaldum fuiſſet pro ſcriptus, cum non alia prætexi poſſet damnandi cauſa, quàm boni pacis, & retinendæ charitatis, oportuiſſet & Caſtaldi & Ioannis Rho libros cadere atque pro ſcribi, ſícque Caſtaldus non abiiſſet indemnis, nec Rho ſolus excepiſſet recruciationem, vt ferebant Marini ac Belli pacta conuenta. Quare plectendo aliqua ratione Ioanni Rho, ſine Caſtaldi dehoneſtatione, larua charitatis inter Rho & Caëtanum retinendæ prætenta eſt ; de Caſtaldi autem & Ioannis Rho conflictu, quaſi nihil ab eo incommodaretur charitati, altum ſilentium fuit ; iuxta veteratorias Marini & Belli agitationes. ***Nihil ocultum quod non reueletur, neque abſconditum quod non ſciatur.***

Ioannes Euſebius Nerembergius, vir eſt doctiſſimus, & ingenij amæniſſimi, ac copioſa literaria fœtura prænobilis. Itaque non potuit vngues harpyiarum effugere, pro ſorte omnium qui extra ordinem Cyriacorum micant in literis. Inter multa & inſignia volumina quæ eximius hic autor emiſit, numeratur opus Hiſpanicum *de vita S. Ignatij de Loyolæ.* In eo opere, narratur inſigne miraculum, patratum in ſacerdote, qui Manreſæ, dum viueret, ſenſui Cyriacorum de maculata Deiparæ conceptione inhæſerat. Vità verò functus, cum in templo per tempus ſacrorum mortualium iaceret in feretro, ſubitò exſurrexit, affirmans iuſſum ſe eſſe ad vitam regredi, vt falſam ſuam ſententiam

tentiam de maculata Deiparæ conceptione retractâret. Id quod fecit ſignificantiſſimè, & magno in illud myſterium affectu. Ea narratio, quo tempore S. Ignatius Manreſam appulit, viuebat in omnium memoria, & in parietibus templi Manreſani picta proſtabat, hodiéque proſtat. Et quamuis Fratres Cyriaci, omni cura in obliterationem illius picturæ incubuerunt; tamen profecerunt hilum; quia Inquiſitio Barchinonenſis ſemel atque iterum re accuratè diſcuſſa, ſtetit pro miraculi & narrationis veritate. Quod hæc in eo quem dixi Euſebij libro referrentur, incurrit in odium Fratrum, apud quos nihil inultum remanebit; ſiue ordo ipſe in ſuis ſententiis, ſiue quæpiam ordinis perſona violata videatur. Videntes ergo fruſtra à ſe quæſitam miraculi obliterationem, librum Euſebij, aliunde quæſito colore, proſcribendum curarunt; præſtantes in Euſebij libro, quod in parietibus Manreſanis præſtare fruſtra tentarant. Sic obeuntur à Cyriacis munia publica; ſic iuſtitiæ ac Eccleſiæ ſeruiunt.

Baptiſtam Pozam, (velint nolint Cyriaci,) virum ingenio ac doctrina præcellentem Fratres ſupra Lutherum & Caluinum, & ſi quód eſt aliud ominoſum nomen, infamarunt, ac proſciderunt. Ad eius vel ſimplicem appellationem cohorreſcunt, nec aliter de eo quàm de aliquo impietatis carcinomate, loquuntur; ſi quando adiguntur memores eſſe nominis eius per labia ſua. Sententias aiunt, ex eius incude prodiiſſe, *intolerabiles, erroneas, hæreticas, impias, ſacrilegis ſordibus, propè*

atheiſmis

atheiſmis infames. Ipſe quidem Poza, triplici forti Apologia, doctrinam ſuam ſtabiliuit, monſtrauitque nihil abs ſe dictum, quod non dixiſſet ante ipſum Cyriacus quiſpiam; & ſignat cum fide, libros & capita. At Fratres velut aſpides ſurdæ obturant & continent aures ſuas. Et ſodalibus quidem ſimilia prælocutis parcunt; nec ob eaſdem ſententias, negotium faceſſunt: Miſelli autem Archemori, Elucidarium adeo altè infoſſum volunt, vt emergat nunquam, nec niſi per antiphraſim luceat. Quærenti tantarum irarum cauſas, illa monſtrata eſt primaria & valentiſſima; quod poſtremi tractatus Elucidarij, toti ſint in detegendis ac publico exhibendis, ſcriptorum Diui Thomæ adulterationibus atque falſationibus per Cyriacos. Hoc eſt POZÆ peccatum, ſcriptum in vngue adamantino: peccatum in Spiritum ſanctum, quod à Fratribus non remittetur in hoc ſæculo, neſcio an in futuro. Vſque adeò flagrant in illum odiis, vt Ftater Nicolaus Rodulfius, in cuius ſenile caput, quæ iunior negotiatus erat, retorta diuinitus ſunt, ne librum quidem Balthazaris Villelæ, de bona ad mortem comparatione, ferri voluerit; Tantum quia qua pollebat odora vi, ſibi viſus eſt ex libelli eruditione, ac pietate deprehendere, eum ex Pozæ officina prodiiſſe. Itaque nomen Pozæ, Fratribus, per omnia ſæcula conſequentia erit abominationi, & ipſis vrgentibus apud vulgus computreſcet, quia dixit, Cyriacos falſaſſe, adulteraſſe, interpolaſſe, libros Sancti Thomæ; præſertim quoad immacnlatam Deiparæ

paræ conceptionem, vocando quæ non erant, tanquam ea quæ erant. Sed Deus iudex iustus omnia in tempore reteget, cum iustitias iudicabit; & quidquid latet, appatebit.

Secundùm Baptistam Pozam, vix fuit in quem Cyriaci vehementiùs exarserint, quam in Theophilum Raynaudum. Irarum causa, ducta est ex Petro Paulo de Bellis, Ordinis Prædicatorum Apostata. Is Geneuæ degens, rogatus est sententiam de affinitate doctrinæ Bannis cum doctrina Caluini, quoad libertatem, & efficacitatem gratiæ; vt quando ipse in Caluini tunc Castris merebat, priùs autem Bannesij Assecla fuerat, nitidè ac syncerè renunciaret; essetne inter Bannem & Caluinum quoad ea capita, doctrinæ Germanitas: de quo inter Catholicum & hæreticum, lis Lugduni mota fuerat, eius arbitratu ex compromisso decidenda. Respondit transfuga, bellissimè Bannesio & Caluino in punctis propositis conuenire. Syngrapha adscriptione eius firmata, superest apud doctum Theologum Augustinianum, qui Apostatam scripto repulit. Eius lucubratio, Theophilo Raynaudo qui affuerat concertantibus, attributa est, à quodam pileo tenus Doctore Cyriaco, cui nomen *Portier*. Is de re tota, Nicolaum Rodulfium, Lutetia tunc redeuntem, cum Lugduno transiret, admonuit; libellum obtulit, & suas de autore eius Theophilo, imaginationes obtrusit. Respondit Rodulfus, carò constituram Theophilo eam operam. Nec mora. Vix Romam redierat Rodulfus, cum omnes Theophili libros ad eam diem

diem vulgatos, per totidem Fratres Hypercriticos excuti diligentissimè mandat. Sed post scrutationem in lucernis; nihil repertum est cui inædificari vindicta posset. Verùm non ita multo post, apparuit liber Theophili *de martyrio per pestem* in quem confestim Nicolai Richardij Monstri, feroces baubatus; insonuerunt adeò altè, vt ex ipsa Gallia exaudirentur. Itaque decretorium libri interdictum, priusquàm in publicum efferretur, potentibus intercessionibus Serenissimorum Principum, & Cardinalis Ducis Richelæi, per Excellentissimum Ducem Crequium oratorem Regium extra ordinem ad præstandam Pontifici obedientiam submissum, publicatione est retardatum. Et ad fortia Oratoris Regij, ac Sabaudiani, postulata; Vrbanus VIII. librum accuratè recognosci præcepit; ad id adhibitis Eminentissimo Cardinali Oregio, & Reuerendissimo Francisco à Potentia, necnon Illustrissimo Boccabella Sancti Officij Assessore. Ab his integerrimis & doctissimis Censoribus liber recognitus est, & vsquequaque labis purus pronunciatus; ita vt suo & adiunctorum nomine, Eminentissimus Oregius confirmarit Pontifici, *ex eo libro, ne syllabam quidem tolli posse.* Supersunt Romæ, qui id ex ipsius Cardinalis ore acceperunt. Succensuit Pontifex prioribus Censoribus, quod librum innoxium vocassent in discrimen; & deinceps omnia pacata esse, nec vllam ampliùs mentionem stringendæ in eum librum censuræ fieri, mandauit; de quo testis omni exceptione maior, testimo-

nium locuples tulit. At F. Baptista Marinus, penes quem erat primum illud decretum, quod aiebam non fuisse euulgatum; siluit quidem secundùm mandatum, dum superstites fuere, Vrbanus Pontifex, Card. Oragius, Apotentia Antistes, & Boccabella Assessor. Iis verò ad patres suos appositis, non destitit exsufflare carbones, donec flammâ erumperet; Vulpino astu proferens decretum antiquatum; tacita antiquatione, & antiquationis ratione. Itaque post fluxum annorum sexdecim à primo turbine, recruduit tẽpestas, per subitã & prorsus inopinam euulgationem primi decreti; quod priùs publicè pependit, quàm de eo quicquam audiretur. Reclamatum est apud eos quos F. Marinus implanauerat. Obiectum Vrbani mandatum; & testimonium de eo lato prolatum sed responsum datum est, esse Apocryphum, & de quo minùs constaret. Cum verò non ita multo post, aduenissent literæ attestantes veritati, inde transmissæ, vnde mens indubia Vrbani, constare poterat, responsum est, esse literas priuatas, quæ non sufficerent ad faciendam certam fidem. Nihil affingo. Illustrissimus Holstenius compertissimam habet omnium quæ refero veritatem. Delatâ ad Sanctissimum Innocentium X. querelâ, dati sunt Censores noui; sed in quorum labiis gladius fuit; ita vt cum Pontifex mandasset librum recognosci, iussi sint diuerticula quærere, iubente eo qui honoris sui interesse contendebat, rem iudicatam (etiamsi per errotem ac obreptionem) stare inconcussam. Et dixit quidem, si res non esset

facta,

facta, non fieret; quando quidem verò facta est, & agitur honor Iudicum priorum, habeat libri Autor patientiam. Quare extorqueri nunquam potuit, vt Censores sensum suum aperire sinerentur, vno dempto Reuerendissimo Hilarione Rancato; qui intrepidè semper professus est, in librum *de martyrio per pestem*, nullam posse intorqueri censuram; cum doctrina in eo contenta, esset saltem probabilis, atque adeò extra aleam damnationis. Instaurato rursus iudicio, Pontifex, homini qui maximè libro & autori fauturus putabatur, (certè debuerat;) rem totam commisit. Sed is rationibus suis ac spebus consultum volens, veritatem cognitam, & sæpè priuatim comprobatam, in iniustitia detinuit; ne incurreret in eum qui sua iudicia irretractata volebat; sícque vno calculo candido, suæ subuectionis vlterioris executionem minueret. Res artificio Fratrum, sic gesta est in vrbe. Sed vniuersæ Europæ aliter visum. Nam Theologi insignes vltra ducentos, ex Lusitania, Hispania, Gallia, Belgio, Germania, Polonia, Lithuania, Italia; Antistites item lectissimi non pauci; & Academiæ celebres duodecim, astipulatione sua firmauere veritatem; nequicquam emotis eam ob rem feris fluctibus Marinis, despumantibus confusiones suas; & detritum priorum Iudicum honorem causantibus. Sed vera ratio ducenda fuit ex genio Mariniano, quem vir grauissimus eius benè gnarus, sic Italicè exprimebat. *Fa sempre gli sui pasticli: puoi non vole, che se gli contradica.*

qui benè causam Pontificum egisset, sentes Theologicos amænasset, pietatem cum eruditione nexuisset; frustra omnis huiusmodi Vmbo pro eo. In Sanctum Dominicum, cui manus sunt prælongæ, (aiebat vnus eorum, in conuiuio Diui Petri Martyris pariter porantium;) veniendum sibi fore, recogitare debuit, cum loca Bannesij, & Caluini committebat, tanta accuratione, vt de vtriusque consensione liquidò constaret, vt vt aliud prætendere videretur, & aduersùs eam consensionem postea disputaret. Tam probrosæ consensionis, vel meminisse, piaculare est. Nec id nouum, eius furfuris hominibus; Nam etiam Leo Sanctius cum Albertum Megnum Magiæ in simulatum propugnaret, reiectus inexorabiliter est; quia retulerat, quæ in illum intorta erant, mox depulsurus. Quo calumnioso agendi modo, in discrimen veniet S. Thomas: qui confirmaturus Dei existentiam, primùm proposuit Atheorum argumenta, illicò ea disiecturus.

Ne sit graue S. Ecclesiæ Principibus suggestionem postremissimi hominum, audire. Nam etiam Moyses populi Dei Princeps, Iethro hominem infidelem salubria monentem, non est aspernatus. Fodicat mihi pectus, & lancinat animum, agendi ratio quæ in propositis exemplis micat. *Homines magni virtute, & prudentia sua prediti, nunciantes in Prophetis dignitatem Prophetarum, & imperantes in præsenti populo, & virtute prudentiæ populis sanctissima verba*, (Periphrasis est à Siracide adhibita, exprimendis magnis viris,

 optim

optimè de Republica meritis, qui Dei negotia ſtrenuè geſſerint,) non rarò per ſubreptionem, plerunque per calumniam traducti, in programmate infami pependere, & cum ſceleratis reputati ſunt, admiſti interdum Atheis, Magis, Hæreticis. Alios verbulum anceps, & cui bona ſubijici notio haud ægrè potuiſſet, inuidia liuoreue æmulorum apud fratres potentium, inauditos dehoneſtauit. Nam ipſos quidem fratres, qui vel linea, & quantumuis obiter tetigerit, ſine remiſſione conteretur, & infamis tota cantabitur vrbe, imo toto Orbe, quàm latè patet. Quoſdam, (ita demus,) leuicula calami exerratio, cui mederi nullo negotio fas fuiſſet, autoribus paternè monitis, ſummum ius quod ſumma iniuria eſt, inhonoros fecit. Vbi charitas? vbi æquitas? vbi laborum pro Eccleſia exantlatorum condigna penſatio? Quid Cyriacorum negotia, & priuatæ offenſiones, ad Eccleſiam, vt vltio de eis ſumenda ſit, per concreditam ab Eccleſia authoritatem? Ex vltimo exemplo adducto, Iudicium feratur. Indicata, vel tacta,(non enim aſſerta,) à prætenſo libelli autore Theophilo Raynaudo,Caluini & Bannis,quoad libertatem expeditam, & gratiam conſenſio, tota origo fuit procellarum, quæ in eum ſcriptorem detonuerunt: Ea tamen indicatio, adeò non fuit damnabilis, vt conſenſionem illam poſtmodùm à Ianſenio explicatè traditam, amplexati lubentiſſimè ſint Cyriacorum plerique; & pro remoranda, vel etiam prorſus impedienda, Caluini illius infulati, (ſic nominant Galli ac Belgæ Ca-
tholici

tholici,) iustissima per sedem Apostolicam damnatione, omnem lapidem mouerint, contestante F. Thoma Turco, tuendum strenuè esse suburbium,ne vrbs ad deditionem cogatur; id est standum Cyriacis esse pro Iansenio, ne prædeterminatio pessum eat, aliáque Banne siana placita concidant. Quin etiam post damnatum hæreseos propositionum Iansenianarum quinarium, non defuerunt in ipsa vrbe Roma, & alibi cis ac trans Alpes, Cyriaci; qui eidem maledicto quinario accurrerint patroni, & per sensus epicoenos, ridicule, (ne insanè dicam,) affictos, Pontificiæ definitioni illuserint. Et nominatim illud Caluino Iansenianum effatum, de libertate incolumi cum necessitate, sola coactione exclusa; Cyriaci Parisienses, propositis publicè conclusionibus, illime esse dixerunt, neque vnquam ab Innocentio X. damnatum. Et tamen indicasse anterius, eam assertionem Banni & Caluino fuisse communem, capitale fuit;& prætensi autoris,de Ecclesia benè meriti,iugulatione piādū.Obsecro, tanti ne sunt apud Ecclesiam, domesticæ Cyriacis opiniones, vt quisquis eas vel extremo digito attigerit, ludibrium ventis ac Marinis fluctibus, ex necessitate debeat? Hoc S. Ecclesiæ Principibus humillimè suggestum, volui, in clausula recensionis illustrium scriptorum, artibus Cyriacis, pessimè habitorum; quod si benignè audiatur, adscribere licebit *Bonum factum*. Sin secus, Deus Iudicum Iudex cum acceperit tempus, Iustitias iudicabit.

DIATRIBA IX.

Cur specialiter scriptores Societatis Iesu, à censura immunes esse per Cyriacos prohibeantur.

NIhil à Iesuitis expecto; vt tamen iustitiæ ac veritati sit locus, iuuat vnum aliquid in hac causa ad eos attinens non præterire. Est enim huiusmodi vt plerosque nec abs re, admiratione defigat. Hugo Cauellus Armacanus Archiepiscopus cap. 5. vitæ Ioannis Dunsij, denominati *Scoti*, ingenuè scripsit, Romæ Minores & Iesuitas, sub Tyrannide Cyriacorum gemere. Videmus tamen iam à multis annis, vix Minores Indicem librorum vetitæ lectionis augere; sed tyrannis illa Minorum, ferè tricis Ciriacorum circa facultatem edendi, exhibendam ad prælo subciienda opera continetur. Sæpè enim cum idcirco adeuntur, pilum in ouo, & in stupa nodum quærunt. Nec tamen tricæ illæ sunt adeò frequentes circa *Minores*; quia pridem cautum est à Pontificibus, vt cum aliquod punctum controuersum, Scoti autoritate fulciretur, Cyriaci eo indiscusso, Minoribus suam doctrinam permitterent. At Iesuitarum (quia nullum huius-

modi

modi frænum est, quod Fratres coërceat;) pleraſque editiones,truncant, elidunt, impoſiti ſuper capita eorum Cyriaci : nec tantùm ad edenda opera, ſed etiam quoad edita volumina, liberè graſſatur in Ieſuitas licentia Cyriacorum;quorum velint, nolint, iugum ſubibunt, aiebat de Ieſuitis Gregorius Donatus. Obſeruatum ergo iampridem eſt, quoties aliquando, aut etiam ſæpiùs in anno, proſtant in programmate infami ſcriptores reprobi, Athei, Magici, Hæretici, obcœni, ſemper inter eos pendere aliquem è ſcriptoribus Societatis Ieſu. Ex aliorum ordinum ſcriptoribus, non niſi infrequentiſſimè aliqui proſcribuntur: Dominicani nunquam. Niſi verò aliquis è Ieſuitis comœdiam compleret, non videretur drama omni ex parte perfectum, aiebat grauis I. C. Romanus, cum in programma recèns affixum incidiſſet, & inſcriptum in eo Ieſuitam deprehendiſſet. Quæritur vnde hæc ſollicitudo Cyriacorum, tanta cura ſatagentium, vt ſemper aliquis ſcriptor Soeietatis Ieſu, in eum Catalogum intrudatnr.Nam hoc moretum Cyriaci Ieſuitis interunt, vel ſoli, vel præcipui, vt eſt compertiſſimum. Ratio vel ſe tenet ex parte Ieſuitarum, vel ex parte Cyriacorum.

Excutiendo primum caput, videtur manifeſtum, cauſam talis tractationis, non poſſe referri in demerita corporis Ieſuitarum, in Eccleſiam Catholicam. Nam orbis vniuerſus clamat, nec Pontifices ipſi diffitentur, magna extare illius

ordinis merita, in Ecclesiam, & Catholicam fidem. Et vt mundus vniuersus sileret, nec Pontifices id agnoscerent; starent pro Societate Iesu exornanda, meritísque cumulanda, euentus secundi in plantanda fide, & excolendis noualibus apud Indos Eoos, atque Occiduos, apud Brasilos, apud Æthiopas, apud Afros, apud Canadenses, apud Huronos, vlterioréſque eis Iloquenses immanitatis propè ferrinæ, & apud alias plagas ab orbè nostro semotissimas. Nec minùs laborat idem ordo in Catholicismo fulciendo ac instaurando, apud Anglos, Scotos, Hybernos, Hollandos, Germanos. Danos, Dacos, Polonos, Gallos, Græcos, alióſque; apud quos, vel lolium solum, vel immixtum tritico infœliciter sobolescit. In fidei autem calore inter Catholicos fouendo, & promouenda pietate, quàm impigrè, & infatigabiliter laborent Iesuitæ, etiam qui quærentes quæ sua sunt, illos sæpenumero exteriùs mordent, taciti agnoscunt. Melancthon expuens furuam animam, hoc cum singultu fateri adactus legitur. Non ergo adeò asperè tractantur, ac quotannis traducuntur scriptores Societatis Iesu, ob demerita corporis ipsorum in Ecclesiam: cum potiùs extet immensus meritorum cumulus, ab iisdem in omne genus humanum, ac nominatim in sacrum ordinem, & eius verticem Romanum Pontificem cuius asserendæ in vniuersam Ecclesiam supremæ potestati, nullos defugiunt labores, nullis vigiliis, sudoribus, algoribus, par-

cunt : Et eo nomine sæpè numero, non ab hæreticis duntaxat atque Schismaticis, sed etiam à personatis Catholicis deuorent magnas haud vno loco molestias.

Sed neque ignorantia Iesuitarum, potest adeò frequenti infamiæ locum præbere; cum constet, eos vbiuis terrarum laudem referre à præstantia doctrinæ, & doctorum virorum copia. Siquidem non est inter eos rara auis, homo à literis optimè constitutus, vt in quibusdam aliis ordinibus vsu venit; sed multi & præcellentes inter eos in omni studiorum genere, & sacra ac profana literatura reperiuntur. Opera quæ illi faciunt, testimonium perhibent de eis. Consulatur Petrus Ribadeneyra in opere de scriptoribus Societatis Iesu: ac longè plenior illustriórque de eodem argumento lucubratio Philippi Alegambe; tametsi valdè mutila, quam Chiliade librorum augere fas sit. Si labor consulendi & euoluendi eas scriptiones fastiditur; adeantur Bibliopolæ, & exquiratur ab eis, ecqui sint in vnaquaque facultate scriptores maiore inpretio : & constabit, vel omnes in orbe hallucinari, captando scriptiones Iesuitarum adeò auidè; vel aberrare à vero qui illis impegerit ignorantiam. Nec ex hoc igitur capite, toties traduci censendi sunt Iesuitæ. Nulla esset in hac parte difficultas, si constaret quid damnarent Censores in libris Iesuitarum quibus notam inurunt. Appareret enim non esse, (vt plurimum,) autorum inscitiam,

cui

cui Censura rependitur ; sed Censorum auersum animum, vel non satis illustratum, intellectum. Nunc autem quia in Regno Fratrum, censura librorum est negotium perambulans in tenebris; ita vt damnetur quidem liber, sed quid in eo improbetur, arcanum sit, & supra Eleusinia mysteria prematur ; timentibus sibi Censoribus, à iusta Censura, ac sollicitè præcauentibus, ne impegisse damnando deprehendantur; non est ita facile, ignorantiæ notam amoliri ab eo cuius liber proscribitur, vt fieret Lutetiæ, Salmanticæ, & vbiuis alibi, vbi apertè exponitur quid in libro improbetur : ídque consentaneè ad ius naturæ ac gentium, ne à Pilato quidem violatum, qui Christum patibulo addicens, causam addicendi non tacuit, sic scribens *Iesus Nazarenus, Rex Iudaeorum.* Tamen cum denique erumpit pressa veritas, seriùs ocyùs, quid Censores morbosum duxerint innotescit; & non scriptoris sed censoris ignorantia fit plerumque manifesta : in quam rem, abvndamus exemplis, quæ proferrentur si liceret per honorem eorum qui à Cyriacis implanati, honoris scriptorum leuissima cura tanguntur. Igitur tot Censurarum in Iesuitarum libros, causa non videtur referri posse, in Iesuitarum ignorantiam.

Non denique licet obtendere damnari crebriùs libros Iesuitarum quod sint libri incocti & mustei, vt Sidonius loquitur ; quod scilicet sint libri præcoces, & fusi præcipiti editione.

Nihil

Nihil horum in libris Iesuitarum iure notari potest. Nam neque cuiuis inter eos scribendi otium datur ; neque quibus ea facultas obtingit, soli sunt scriptionum suarum arbitri : sed multi præterea, (tres ad minimum,) ingenio & doctrina valentes, a maioribus extra vrbem, clam autoribus delecti, lento examine excutientes omnia, pronunciant denique, an liber alia quam flammarum luce sit dignus ; nec nisi superante suffragiorum numero, sit edendi libri potestas. Quid ad eam accurationem iure quis desideret ? Igitur non penes recognitionis inaccurationem & iusto festinatiorem eductionem inpublicum, clades de qua agimus, libros Iesuitarum inuoluit. Ac proinde necesse est, tam frequentis infamiæ causas, aliunde repetere quàm ex parte Iesuitarum.

An ergo causæ tam frequentes tundendi grandine infesta, libros Iesuitarum, ad Cyriacos à quibus ea molestia infertur, aut curatur ; sunt referendæ ? Hoc si verè dicatur, exquirendum est, an apud Cyriacos odium Iesuirarum, aut liuor, aut incommodum à Iesuitis creatum, causam det vexationi ; ita vt quod doctus & grauis Iudex, (quippè murice tinctus,) qui omnia cominùs perspexerat, de libro quodam damnato asserebat, de aliis quoque Iesuitarum libris exagitatis sit dicendum ; *Persecutionem illam non fuisse libri, sed autoris.* Attingamus obiter singula.

Odiorum

Odiorum inter Cyriacos & Iesuitas sementem, primus, aut è primis vnus, fecit Alpha penulatorum F. Melchior Canus; qui etiamnum hærens in cœnobio Salmanticensi, horrendam procellam in Iesuitas excitauit, vt latè describit Nicol. Orlandinus l. 8. histor. Societ. à num. 44. postea verò idem Canus, vt narratur lib. 13. eiusdem histor. num. 33. quod apud principem offendisset, deiectus Canariensi Episcopatu ad quem assumptus fuerat, exarsit vehementer in Araozium Iesuitam, quem sibi in aula offecisse suspicabatur; & paruum ac suis animis indignum ratus in vno sistere, ad omnes eiusdem instituti personas, diffudit vires; eo acriores, quo hominis præfractum ingenium prætensa nec nisi accepta occasione proritatum, efferbuit violentiùs. Itaque ad veteres querelas, & antiqua in Iesuitas probra, quod *Ignyghiàni* (sic ab eo appellantur Iesuitæ,) essent antecursores Antichristi, & illusores nouissimorum temporum ab Apostolo prænunciati; quæ omnia idem Canus de cœnosis scrobibus Guilelmi à S. Amore petita, & in suum ordinem iactata, S. Thomas opusc. 19. cap. 24. & 25. retulit, tanto post in Iesuitas intorsit. Ad ea inquam exoleta probra, irritatus subsecuta deiectione sua Canus, addidit nouas næuias; nimirum de herba pudica, qua assidui inter fœminas puritatem in tuto locarent; de maiore peccandi licentia ex non assumpto cucullo captata; de aliis denique gerris, notas, (vt ipsi quidem videbatur,)

debatur,)

debatur,) emissariorum Antichristi præferentibus. Inde odiorum in Iesuitas semina, inter suos copiosa iecit, quæ aliquorum eiusdem instituti virorum proborum, & sapientia illustrium, vt Bartholomæi Torrensis, Bartholomæi de Manyribus, Ludouici Granatensis, flagrantibus studiis prohiberi propagatione nequiuerunt. Franciscus ipse Romæus, furente Cano Magister ordinis, fortibus literis Roma datis, lenire & ad officium reuocare hominem conatus, lusit operam. Nam semper Canus, & qui ei inhæserant, in concepto semel iudicio & eius Iudicij frutice, auersione à Iesuitis, obduruerunt. & dubitari de Cano potuit, an in morte quoque, animum mutarit.

Rebus Societatis Iesu, inter multa aduersa, (vt fert stylus diuinus,) semper florentioribus, odium perCanum sodalésque conceptum, accreuit per inuidiam; quam prosperitas aliena facilè conciliat, & odio annectit. Vnde Philosophus, inuidiam esse *odij particulam*, dixit. Inuidia autem tabificum malis venenum, quos semel corripuerit, efferat (vt Sanctus Basilius disserit,) & præoccupato affectu propè exoculat; ita vt liuido motu aliena facta suo colore tingente (iuxta præclaram Petri Cellensis obseruationem episto. 158.) obuersentur inuido, longè aliâ, quàm reuera sint facie; & detestatione, ac incensiore semper odio, digna appareant. Itaque Cyriaci non pauci, in tanto licet rerum suarum splendore, ad promicantem

Ignighico

Ignighicorum lucem in dies adultiorem cæcutiuerunt. Et fuisse de eis aliorum similem querelam, quod inuidia tangerentur, & liuore in viros fama claros vrerentur, Eleutherius Bizenus in Triumpho Capnionis, his verbis cecinit, post tres Cyriacorum Eumenides in Reuchlinum siue Capnionem furentes, descriptas; annectens hanc quartam.

Quarta loco, misera inuidia est, turpissima rerum
Non despecta tamen, sed culta frequentibus aris,
Dominici primo dignantur honore sodales,
Ipsa ascendenti similis summúmque petenti,
Torua, minax, truculenta, furens, nisi pelle tegatur.
Ossea, macra gena; neglecto pallida somno,
Tristis, inops, sine vi semper, mæstissima semper;
Prompta nocere bonis, alieno læta dolore,
Læta malo; cúmque haud posset, quos perdere vellet,
Quassatos acuit tacito sub murmure dentes
Sanguinis huic nihil est, nihil intra viscera succi:
Felle viget solo, piceique alimenta veneni;
Esuriem vincunt. Sed cum sine tegmine tres sint,
Hæc ferrugineo sola est velamine cincta.

Tres sine tegmine Cyriacorum furiæ, quas priùs descripserat, sunt *superstitio, barbaries, ignorantia.* Quarta quæ sola cupit latere, zeli specie, ipsa est inuidia, quâ maximè flagrare Cyriacos,

Cyriacos, ait hic Poëta, describens F. Hogostrati Cyriaci furores in Reuclinum. Sed idem de omnino multis Cyriacis, (planè omnes quis ausit dicere, quum contrarium liqueat de Francisco Romæo, Ludouico Granatensi, Bartholomæo Torres, Bartholomæo de Martyribus, & aliis quibusdam;) de omnino itaque multis Cyriacis similiter in Iesuitas animatis, ac in Reuclinum Hogostratus, idem dicere candidè liceat, laborasse nigro liuore in Iesuitas. Inflammauit verò licentia, pectora aliunde quoque exacerbata crescens in dies doctrinæ fama, quam ad alios difundi, malè habebat Cyriacos, de eius regno illhuc vsque gloriatos. Conspersere denique ignibus adipem Iesuitæ, eum arietasse Cyriacorum placita sunt visi: præsertim verò cum excusso iugo, nec vltra morati traditiones Cyriacorum, sententiam de prædeterminationibus libertati humanæ ineluctabilibus, conuulsetunt: in quo suæ sapientiæ arcem tentari, molestissimum Cyriacis accidit. Sed & nitentissimam Magnæ Matris Conceptionem, quam à suis cunabulis Societas Iesu statuente Ignatio parente, omni studio tuendam & illustrandam suscepit, Cyriacorum stomachum vehementer in Iesuitas emouisse,in confesso est.

Accessit postremò ad anteriora odiorum incentiua, timoris quem timebant haud serus euentus; nimirum quod per Iuuenes, de-

pontani facti sunt senes. Noui inquam isti recentésque, antiquorum luminibus offecerunt. Regnabant scilicet antea Cyriaci, in Scholis atque suggestis. Si quod dubium exoriretur, ad eos referebatur vndecumque. Per exortum verò Iesuitarum, nonnullo fieri cæpta est tanti Principatus decessio; non omnibus deinceps consultoribus sola Cyriacorum ostia pulsantibus. Et accreuit acoris materia, quia aliis plerisque sacris familiis, Iesuitarum exemplo excitatis ad sacræ literaturæ studia diligentiùs excolenda, corriuarunt ipsæ quoque in suas areolas, doctrinæ latices; vnde Cyriaca Dyorix, quæ ante videbatur trames aquæ immensæ de fluuio, parciùs fluxit; & diuisus in multos ad sapientiæ aquas concursus, minor factus est apud Cyriacos. Hinc illæ lachrymæ, & à primis detritionis pristinæ gloriæ autoribus, auersissimus animu, nigerrimis effectibus, (quoties dare se visa est qualiscunque occasio,) testatissimus. Et tentarunt quidem aliquoties summi ordinis præfati, post Romæum (de quo superiùs,) odia extinguere, charitatem redaccendere; Vnum excipio Baptistam de Marinis, de quo pluribus autor historiæ Marimanæ, siue Commentarij in nouum titulum Iuris Canonici de Monacho per saltum promoto. Hic enim homulus, post annos vnum supra viginti extra Cænobium, pleno sui arbitrio, absque vlla regulari disciplina exactos, vmne sub prio-

tis

ris quidem munere, in Religioso statu functus esset, subitò per scandulas secularis potentiæ, ad summum ordinis verticem, saltu insolentissimo euasit. Si hunc ergo vnum excipias, qui nullam vnquam prætermisit nocendi & incendium Odiorum amplificandi occasionem; Cæteri alias sæpenumero cogitationes cogitauerunt; sed cassa ferè opera. Nec ita pridem, cum Nicolaus Rodulfius, priusquàm illideretur, & Mutius Vitellesius ad ineundas solidæ concordiæ rationes conuenissent, (vt Paulus V. commendauerat;) ingerente Mutio mentionem literarum pacificarum, in eam rem ad suos ab vtroque exarandarum; *Faciam* (inquit Rodulfius,) *sed eum eo abs te discrimine; quod scribes tu. & dicto audientes habebis tuos; scribam ego & audiar sicut qui surdis canit.*

* * *

DIATRIBA X.

Media quibus prospici posset, ne Cyriaci, quos vellent autores immunitate donarent. esséntque ipsi quoque, sorte communi cæterorum.

QVæ hactenus sunt proposita, euincunt manifestè, iustum esse, per eos ad quos attinet, iniici frænos licentiæ, & occasiones malorum quæ ex abvsu Pontificiæ autoritatis, Cyriacis circa libros concreditæ, timeri meritò possunt, sollicitè præcludi. Id qua via præstari possit, non est obscurum.

In primis curandum videretur, vt tractarent fabrilia fabri, & negotium inuidiosum; ac cum statu Religioso ob violandæ charitatis ac iustitiæ frequens periculum, minùs consentiens, curandum sæcularibus traderetur; quod in magnum & Religiosi instituti bonum, ac puritatem in exercitio muneris integriùs obeundi adaugendam, & aliorum tranquillitatem verteret. Aio id cessurum magno ordinis bono; quia exercirium munerum illorum, ferè infert cladem humilitati, ac paupertati per censum vberem adiunctum, & obedientiæ ob emancipationem à

iug•

iugo Religioſo, talibus Pontificiis adminiſtris collutam. Poteſtas enim in quoſcunque alios, exſoluta planè, qualem in hac parte ſortiuntur Cyriaci, eſt nouerca humilitatis, præ typho quem ingenerat, velut lignum teredinem, iuxta Bernardi comparationem. Fruitioni verò pinguis ſtipendij annui, prorſus liberè à Religioſo impendendi, etiam ſi abſit dominium; facilè adiungi poteſt paupertatis oblæſio. Aureorum mille quingentorum cenſu annuo, potitur M. S. Palatij: Nec parciùs obſonatur Commiſſariùs S. Officij, ambo Cyriaci: & vterque eſt planè ſui iuris in eorum prouentuum vſu. Cæteris Cyriacis ad munera cum his nexa adhibitis, ſunt ſua emolumenta & commoda. Quis nonvidet, Religioſæ paupertatis obſeruationem periculo non exiguo obiic, per eam exſoltam tanti cenſus fruitionem? Aut quomodò vir Religioſus, non firmaretur ſtabiliùs per ſáburram ſanctæ demiſſionis, ac expoliationis rerum caducarum, ſi abeſſet ea impotenter efferendæ mentis illecebra, quam *opes ſuperbæ* (ſic nominantur ab ipſo Spiritu ſancto Prouerb. 8.) improuidis inferunt? Commodaret ergo apprimè Religioſo ſtatui, ea in ſeculares munerum periculoſorum tranſlatio. Et poteſt etiam ex alio capite, fructus in ordinem inde deriuandus, agnoſci. Nam etiamſi daremus, munera de quibus agimus, omnium incommo-

Deo. Quàm ergo periculosius est, ne timore displicendi cætui pleno Domesticorum quibus cum tota vita exigenda est, homo nutet in recti tenore, & deflectat ad dexteram vel sinistram; veritus ne domestici, si à sensis ipsorum tantisper auertatur, circumdent cum sicut apes, & exardescant sicut ignis in spinis; quem esse vsum nimiùm quantum frequentem, vtinam diffiteri ad veritatem liceret.

Ego hoc non nisi obiter, vno aut altero exemplo quod occurrit illustro. F. Thomas Turcus nuper Summus Cyriacorum Magister, non erat, (cuiusmodi nunc est F. Ioannes Baptista de Marinis,) rudis in Theologicis: sed qua valebat ingenij vi, & Theologicæ facultatis vsu diuturno, optimè perspiciebat, ecquid de suorum sententia circa maculosum Virginis conceptum, esset statuendum. Agnoscebat inqnam, piam sententiam quæ conceptus illius nitorem adstruit, esse longè probabilissimam; & (vt cuidam amico externo aliquando in aurem insusurrauit,) longè verissimam. Rogatus, cur ergo tanto ardore, apud supremos de fide Quæsitores vrgeret, vt decretum clancularium, & vndecunque nullum de titulo *immaculata*, non appingendo conceptioni, staret; neque euerteretur, ad quod totius propè orbis studia connitebantur; Respondit, *nisi sic me gererem, Fratres tales erga me essent, quales erga*

Benedictum & Romualdum turbantes inolites sensus Monachorum , se præstiterunt aliqui inueterati dierum malorum. Erubesco explicatè referre , quod ille eam in rem , securè in amici aures dimisit : sed intelligentibus pauca. Constat , ex eodem Cyriacorum cætu benè multos in eadem controuersia peripateticos agere ; id est quod de Aristotele ab Origene est proditum , metu Socraticæ cicutæ, vnum agitare animo , aliud verbis exprimere. Vnde cum primùm per insulas liberantur metu domesticæ vexationis , renunciant sententiæ in cœnobio propugnatæ. De prædeterminatione Physica , ineluctabili humanæ libertati , compertissimum est per septentrionem , vbi Caluinistæ attollunt Cornua , & vmbonem suo errori de fato , prætendunt à Bannis & prædeterminatorum sententia ; pleróſque Cyriacos in omnia alia abire , cum non timent iras suorum : & vel Pampinis verborum , & quasi foliis faculneæ velare pudendij Bannis, vel apertè prædeterminationem reiicere. Quod volebat Frater Ioannes Alemandet Ordinis Minimorum disput. 4. Physica partit. 4. Clypeo 2. cum dixit , *non obstantibus insultibus Bann s & suorum partiariorum , Molinistica opinio abrogans ferreos illos libertatis humanæ nexus , altiores semper radices agit ; Thomistica verò ,* (Imo Bannesiana.) *Prædeterminatio , iam dormitat , etiam in eorum Scholis.* Vtique vb fratres possunt & audent , nec extimescunt feros

ros fluctus Marinos, qui in despicientes inolitos sensus ordinis, emouentur. Hæc obiter tacta, sufficiunt vt intelligarur, semper metuendum esse, ne qui in cœtum aliquem sunt cooptati, abripiantur sensu suorum communi, contra priuatum sensum suum; & sibi timentes, ac offensionem domesticorum declinantes, aliter pronuncient quàm mente concipiunt.

Externorum denique paci, oportunissima esset ea mutatio. Nihil enim facilius, quàm vt per rectum muneris exercitium, qui plectitur, extranea causetur; & cum deberet iudicij iustitiam agnoscere, referat violationem suam, in simultatem quæ ipsi aut corpori cui conseritur, eum corpore Cyriacorum, vel aliqua singulari inter eos persona intercesserit. Næuus enim est cætuum, sacrorum vt violatio vnius ad omnes pertinere censeatur; & qui peccat in vnum, fiat eo ipso omnium reus. Itaque si quæ oorporis in corpus, aut singularis personæ in idem corpus, vel eius corporis aliquem, abalienatio præcesserit; repositam sibi innoxio vicem, ex non causa vt causa expostulabit, qui iudicio aduersùm se lato percelletur. Quæ incommoda præcluderentur, si Religioso numerosi cœtus membro, sæcularis quispiam qui singulariter esset, constitueretur. Saltem verò si Iudex esset sæcularis, & nulli corpori Religioso consertus, leniretur externorum plaga, ex spe mutandæ aliquando faciei (vt sic di-

acti in transuersum, vt iis facile est accedere, qui vni alicui sacro corpori conseruntur: sed vitæ integri, & nullis domesticis opinionibus antroccupati; quales potius sunt qui sunt sui iuris, nec alienis sensibus oppignerati. Quidni verò (vt innuit Gerso,) eadem sollicitudo habeatur pro sana doctrina, quæ habetur pro causis temporalibus, & bonis humanis! Quandoquidem ergo ad decisionem litium forensium de rebus temporalibus, constituta est Romæ Rota duodenarij lectissimorum auditorum: Ita ex voto Gersonis, par esset, subalterna iudicia de doctrina sana & libris reprobis, (nam suprema solius Pontificiæ personæ sunt propria,) exerceri non per vnos aliquos Religiosos, sed per Rotam duodenarij selectorum prælatorum, quos iudicij bonitas, & doctrinæ soliditas commendaret. Idem sibi esse desiderium, nuperrimè expressit Hieronymus Columbus Perusinus, sub finem repetitionis de Eucharista *pag.* 158. Neuter tamen deposcit asscisci in eam Rotam Prælatos tantùm, vt à me factum est, & foret haud dubiè ad scopum propositum longè opportunius. Deposcunt ergo tantùm ad hoc munus, delectum variorum Theologorum. Et sunt qui vellint, eos Theologos è Religiosis familiis, & aliquibus secularibus adunari. Qui modus componendæ Rotæ prædictæ, propter varia adiuncta quæ nihil attinet exprimere, posset videri

Congregationi Indicis, constat plerosque ad modum illum præposterum delectos, Theologica adyta nunquam peruasisse. Quid adyta? Sunt qui vix à limine salutarint. Quantus enim Theologus erat, qui ex eo numero, cum incidisset controuersia de sensu Patrum asserentium Beatam Virginem concepisse per aurem; (perephrasis est ad excludendum à Christi generatione coniugale commercium;) adeò impeditus est ea difficultate, vt libro typis Romæ edito, & approbatione M. S. Palatij communito, professus sit, inexplicabile esse, per quam externam partem virginei corporis, Verbum diuinum illapsum sit vtero B. Mariæ, vt humanaretur? Proh doctrinæ profunditatem? Ad eam ignorantiam, atque scribendi supinitatem, quid possit accedere, equidem non video; cum vel Rudimentarij Theologi sciant, Verbum diuinum pro immensitate sua qua omnibus spatiis circum funditur, non potuisse subire virginis vterum per aliquam externam partem virginei corporis; quia ea subitio, supponeret verbum à virginis vtero abfuisse, atque adeò caruisse immensitate. Eam illuuiem doctrinæ, chartis suis publicè probatis & vulgatis illiuit Romæ, vnus censor siue *Qualificator* Congregationis Indicis, eo reptobo modo quem attingebam assumptus. Crimine ab vno, disce, sint minus omnes, at complures qui fauore patronorum in illud munus intruduntur.

Nec

non rarò timenda sunt, ex tractatione certorum argumentorum quæ alicubi sunt odiosa, nec nisi eum damno Ecclesiæ agitari possunt. Item aberit error circa multa adiuncta, de quibus soli periti regionum statuere possunt ad veritatem. Quam ob causam, plerunque scriptores externa tractantes, turpiter hallucinantur, & risum eient indigenis.

Hæc si ad praxim reuocarentur, (quod optare possum, an sperare debeam ignoro:) nemo esset immunis à censura, si Censuram esset promeritus; nec semper in aliquos grassaretur tempestas, quibusdam quomodocunque scribant, semper securis & immunibus. Sic ferè certò declinarentur sannæ iudiciorum, de libris prout libido tulerit, damnatis impune, vbi Cyriaci regnant quasi penes ipsos ius vitæ ac necis esset, adeò pro voluntate immittunt alieno iugulo cultrum. Nec adeò frequentes essent, si id fieret, ob locutiones de Romanis Censuris, quas sæpè legimus, sæpiissimè auribus nostris audiuimus, non absque cordis singultu, obmultorum præsertim sectariorum abalienationem à Sede Apostolica; per cuius autoritatem veluti stillicidio participatam, proscriptiones librorum, & infamationes autorum, malignè non rarò, ex abvsu participantium eam autoritatem, decernnntur. Neque enim omnes extra Romam cæci sunt, vt non videant quid actum, quídve quæsitum sit. Nec

omnes

omnes item, (præsertim qui violati sunt,) tantæ sunt virtutis, vt obedientiæ cæco studio, occludant oculos ad iudicium perperam latum; sed sæpè sæpiùs, acuente lumina iusto dolore, censuram de Censoribus instituunt, & pro inflamatione librorum autoribus irrogata, effundunt contemptionem in infamatores, & criminatores. Quanquam quid autorum ex censura malè lata infamationem allego? Certum est, à quo tempore censuræ ad nutum F. Marini prodierunt, non duci probro proscriptiones librorum Romanas; nec inde infamiam autoribus sic damnatis creari, aut libros eorum impediri distractione. Imo quia mortalibus solemne est, in vetitum niti, excitat prohibitio videndi libri studium; vnde & liber cariùs vænit ob numerum emptorum, & celeriùs ac latiùs distrahitur; vt videatur libro sic maledicto, accedere, quod cumino, adhibitis maledictionibus seminato; fœliciùs enim crescit ac multiplicatur; vt est apud Plinium. Quare optanda potiùs quàm auersanda autoribus videri possit ea proscriptio.

Si in omnibus prædictis aërem tutudimus, concedatur saltem vnum & alterum; quo sin minùs rarefieri, at minui saltem torrens iniquitatis possit; & est vtrumque rationi naturali (nedum Christianis principiis,) consentaneum, vt vix videatur iustè posse negari. Primùm est, vt detur facilior aditus expostulationi

lationibus; nec sint maiorum aures prorsus occlusæ oppresis; vnde tanta securitas & metus vacuitas oppressoribus. Deligantur qui de censoribus censuram instituant, & rimentur quid ab iis per ipsosmet, vel per eis suffectos geratur. An odium, an inconditus alius affectus per non dubia indicia eruperit, clancularia & arcana, & tamen diligenti ac fideli vestigatione perquirant. Intelligant de Bibliopolis, num libri proscripti, aut suspecti de subeunda proscriptione, & idcirco ab vno Bibliopola alióve possessore abducti, clam per occultos proxenetas vendantur, vt fiat lucrum, administris Pontificiæ hac in parte potestatis Nam monstrosam hanc praxim non ita multo ante viguisse, in confesso est. Has & alias sordes, quæ non latent, præstat non emouere cum turbatione pacis narium, & euersione ædificationis publicæ, tamet si non fugiunt odoram vim multorum supra vulgus sagacium. Vestigetur, num quod perpetuo experimento, & Romæ & per Italiam, quocunque Cyriacorum potestas funditur, deprehensum iampridem dicitur; nimirum vt quisquis aliqua in re Fratribus non detulerit, vel in eos iure aut iniuria incurrerit, captato prætextu quopiam, tametsi tali vt manifestè sit prætextus; vel solum vertere cogatur, vel trudatur in neruum, aut aliter malè ac pessimè habeatur: Aut vt de aliis iniuriis

sileam, & in libris sistam, inquiratur an liber nullo iure vetitus, si non sit ad gustum Cyriacorum, certò sit prehendendus, & possessori subducendus in perpetuum? Nominatímque, si appellat Romam, vel ad aliquem Italiæ portum liber aliquis, qui probet Conceptionem Deiparæ fuisse immaculatam; vel qui dicat, Cyriacos falsasse aliquid circa eam, ídque euidenter monstret, quæratur an liber ille harpagetur à Fratribus, quamuis per maiores hoc non habeant in mandatis.

Postulatum alterum, est æquissimum, & quod omni iuri, diuino, naturali, humano Canonico, & Ciuili congruit, proindéque pati repulsam non debet; soluatur lex aut praxis iratissima, de tenendo silentio circa causam damnationis libri. Refugitur enim quam diligentissimè euulgatio causæ damnationis libri. Quod perinde est, atque si misero homini in carcerem contruso, denuncietur *Es agendus in furcam absque mora, & tamen obfirmatè celetur eum causa suspendij.* At cum benè constituitur ordo iudicij, non tantùm reo indicitur mulcta sed etiam exponitur mulctandi causâ. Dicitur enim noxio, *agendus es in crucem quia innocentem occidisti*; *aut quia tale sacrilegium perpetrasti.* Iudicum omnium sceleratissimus Piatus, causam damnationis in ipsa Christi

cruce

cruce proponi voluit. Ethnici alij passim, in tabella prælata Cruciariis, cum ad supplicium adducerentur, ostentabant causam pœnæ irrogatæ. Sic *titulus Christianitatis* vt habet epistola ad Asianos, prælatus est Attalo Lugdunensi Martyri. Aliàs Præconis voce inclamari iubebant coram reo dum plecteretur, quorsum ei pœnæ subiaceret, iuxta illud Flacci.

Sectus flagellis hic Triumviralibus,
Præconis ad fastidium.

Itaque nemo non videt, quo pertineat tantis septum repagulis arcanum causæ damnationis libri, iuri naturæ & vsui omnium gentium aduersans. Nimirum spectat solùm quietem damnantium, quorum ignorantia vel malignitas pateret, si damnandi causa proderetur. Vnde Parisienses, & Hispani, ac quot quot habent quomodò tueantur libri proscriptionem, si quando eam faciunt, apertè produnt proscriptionis causam, eámque scripto publico exhibent. A solis Cyriacis, Romæ Pontificum administris, contra ius qu[illegible]nque, damnandi causa occultatur. A[illegible]im (inquiunt,) Sedes Apostolica, vt scitè dixit Eunodiua in Apologetico, solis Deo debet innocentiam; atque adeò non tenetur reddere factæ à se damnationis rationem. Sicut Deo, cuius Pontifex Vicarius est: nemo potest dicere quare ita facis? Audio, & an-

nuo. Sed inprimis, Cyriaci, & quotquot alij sub Pontifice iudicant de doctrina, non sunt Sedes Apostolica; neque soli Deo debent innocentiam; sed hoc verum est de sola Pontificis persona; à qua rationem reposcere, cur aliquid ad doctrinam pertinens probet aut improbet, non est Christiani, cuius est Christi Vicario exoculatam obedientiam præstare, non autem rationem facti reposcere. At sistendo in delectis à Pontifice iudicibus doctrinæ, (vt nunc sistimus,) vt certum statuimus, Pontificem non posse illis communicare prærogatiuam infallibilis iudicij, qua solus ipse ex singularissimo Christi priuilegio potitur. Vnde non esset adeò absurdum, exquirere ab eis quare ita facitis? Verum neque hoc exquirimus, sed quod valdè diuersum est, quærimus duntaxat, vt aperiant, non quare damnent, sed quid damnent. Non inquam petimus, vt doceant & euulgent, quam ob causam aliquid in libro damnent; sed tantùm petimus vt aperiant, quid sit quod damnant, vt fructuosa sit damnatio; vt damnatus si superstes sit, mentem mutet; aliique qui fortè librum legerint, non perseuerent in errore inde hausto. Cum enim certum sit, nullum esse librum adeò morbosum, quid sit in eo aliquid sanum; interest omnium scire, quid in eo libro damnetur, etiamsi taceatur quare illud damnetur, vt dediscant errorem quem fortè impro

improuidè combiberint ex libri lectione, priusquam interdicto subiaceret. Nunc autem Cyriaci, absolutè & simpliciter librum damnant, & quid in eo damnent, ignoratur; & autor si adhuc superest, sæpè ne diuinando quidem, scire potest, quid in libro damnatum sit, & quid deinceps debeat refugere: vnde existit perpetuarum expostulationum iustum argumentum; quod euanescetet, si macula quibus doctrina libri respersa est, panderentur: sic enim patefacto libri demerito, oppilaretur os querulum, de damnatione tanquam iniusta lites miscentium. Ablegetur itaque ignorantiæ vel malignitatis Azylum; pateat latebra & tenebrosa caligo diescat. Solus qui malè agit odit lucem. Id si negetur, mundus vniuersus non obbrutuit; totus inquam mundus non est bestia. Sunt extra Romam quoque, & Italiam, Doctores; qui discusso accuratè libro damnato, de præcipitibus, aut ex affectu incondito latis sententiis, ferant sententiam. Et etiam inuenientur, qui non extimescant dicere, quid liceat facere, cum Cyriaci abutuntur concredita potestate. Ad consolationem quoque Cyriacorum dico, quo plus efferantur in libros innoxios, eo gratiosiores haberi, iuxta illud ex lib. 3. Epigr. 79.

Nitemur

Nitimur in vetitum ſemper, cupimúſque negata.
Vxor amatori ſordet, amica placet.
Deformis dum ſeruatur, formoſa videtur.
Sic vetitus, pulcher creditur eſſe liber.

Guſtum nunc parce exhibeo. Cras, in Indice Vniuerſali ad ſingulos quoſque Cyriacorum libro, plenas cuppas huius vappæ propinabo.

FINIS.

